

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

Dispvatio XXII. De judicij evidentis reflexi supra objectivam
Probabilitatem, æqualem, aut minorem, veritatis opinionis sufficientiâ,
suspenso omni judicio directo subjectivè probabili de veritate ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

honestas est tantum probabilior, habeo necessitatem formandi iudicium directum subjective probabilius de honestate. Immo sicut cum honestas est moraliter certa, satis per nos est alterutrum iudicium, nempe vel solum reflexum evidens de objectiva certitudine morali honestatis, vel solum dire-

ctum subjective moraliter certum de honestate: ita cum honestas est tantum probabilior, satis erit alterutrum iudicium, vel solum directum subjective probabilius de honestate, vel solum reflexum evidens de objectiva probabilitate honestatis.

DISPUTATIO XXII.

De iudicij evidentis reflexi supra objectivam Probabilitatem aequalem, aut minorem, veritatis opinionis sufficientiâ, suspenso omni iudicio directo subjective probabili de veritate opinionis.

PROOEMIUM.

SUMMARIUM.

Quid dixerim? n. 1.

DD. citandi stant pro me, n. 2.

Nulla est peculiaris difficultas de sufficientiâ solius reflexi supra minorem probabilitatem objectivam, quæ non oriatur a licito usu opinionis minus probabilis, n. 3.

N. 1. *IXI d. 21. sect. 2. §. 1. conclus. 3.* quod ne quis formaliter peccet, & ut quis formaliter honeste operetur, satis sit reflexum certum de æquali, immò de minori, ut dixi *conclus. 4.* iudicium. Hoc mihi in præfenti probandum.

N. 2. Ne autem Doctorum verba ex industria truncasse videar, fateor plura quæ ex DD. allaturus sum, probare satis saltem esse iudicium de probabilitate, quod *disp. antec.* probavi. At simul fateor, quod plurimi textus citandi stent etiam pro iudicio de æquali, immò de minori probabilitate: hoc autem eò magis est verum, quò magis manifeste *TT.* citandi excludunt tamquam necessarium ipsum iudicium directum, sive deinde solum reflexum sit de objectiva maiori, sive de æquali, sive de minori probabilitate: etenim per hoc quòd excludant directum, opponuntur Neotericis tuentibus iudicium directum semper esse necessarium.

N. 3. Addo, quòd nulla sit peculiaris difficultas contra iudicium reflexum de æquali, immò minori probabilitate, quæ non oriatur ex licito usu opinionis probabilis, quas tamen difficultates satis diffuse solvimus supra. Quòd si licet sequi iudicium directum subjective minus probabile practice, licebit quoque sequi reflexum de objectiva minori

probabilitate practice: si verò illud non licet, nec hoc. Similiter, si licet sequi iudicium directum subjective practice probabilius, licebit quoque sequi reflexum de objectiva practice probabilitate: si verò illud non licet, nec hoc: ergo nulla est peculiaris difficultas contra iudicium reflexum de minori, aut æquali objectiva practice probabilitate, quæ non oriatur a licito usu opinionis minus, aut æquæ practice probabilis subjective.

SECTIO I.

Autoritates pro tertiâ, & quartâ conclusionem, relatâ Disp. 21. sectione 2. §. 1.

§. I.

Ex mente Pontificum, & Cesarum.

SUMMARIUM.

Adrianus ex solo iudicio de probabilitate opinionis opposita processit ad solutionem matrimonij, n. 4.

Non formavit iudicium directum de veritate opposita opinionis, n. 5. 6.

Si formavit, tanto magis urgentur Contrarij, n. 7.

Si necessarium est iudicium directum, sequitur, quòd Adrianus minus probabilis assensus sit, n. 8.

Adrianus videtur sub solo iudicio reflexo de probabilitate minori opposita opinionis, univo cam directo de falsitate ejusdem, processisse, n. 9.

Ecclesia, & Pontifices laudant utramque contradictoriam sepe ut probabilem, n. 10.

Sixtus IV. & V. & Urbanus VIII. recurrunt ad solam probabilitatem objectivam, ibid.

Ex

ritate propriae, & falsitate alienae.

N. 8. *Contra 4.* quia Adrianus, vel suspendit omnino prorsus iudicium directum de veritate propriae, & falsitate alienae; & de veritate alienae, & falsitate propriae, vel non? Si suspendit; ergo habeo, quod hic unice intendo, nempe sub solo iudicio reflexo de certa probabilitate veritatis opinionis Adrianum licite operatum; si non suspendit; quero, quod iudicium directum conceperit? an iudicium subjective probabile de veritate opinionis Caietani? & tunc Probabiliorista dabunt, quod Adrianus licite assensus sit opinioni directae sibi minus probabili, eamque prudenter iudicaverit veram: an iudicium directum subjective probabile de falsitate opinionis Caietani? & tunc dabunt, quod non tantum liceat operari sub iudicio evidenti reflexo de objectiva minori probabilitate, suspendo omni directo subjective minus probabili de veritate opinionis, quin dabunt, quod liceat, stante etiam iudicio directo subjective probabili de falsitate opinionis. Rursus, an habuit iudicium directum subjective probabilius de veritate propriae? tunc autem, cum idem æquivalenter sit iudicium de veritate propriae, ac de falsitate alienae, sequitur, quod modo dixi, quod cum iudicio reflexo de objectiva minori probabilitate veritatis opinionis alienae, stante simul cum iudicio directo subjective probabili de veritate propriae, seu quod idem æquivalenter est, cum iudicio directo subjective probabili de falsitate alienae, Adrianus licite operatus sit. An habuit iudicium directum subjective probabile de veritate alienae? hoc autem dici non potest, tum quia est contra textum, in quo dicitur, quod Adrianus iudicaverit se nihil posse; ergo iudicavit opinionem Caietani esse falsam: tum quia est contra Probabilioristas negantes physicè, & multo magis licite nos opinari, & operari posse juxta minus probabilem, stante probabiliore.

N. 9. Confirmo: Adrianus licite solvit matrimonium, nemo enim mortalis peccati eum dampnare audebit: ergo solvit sub iudicio certo de probabilitate opinionis Caietani, quam simul falsam putabat: ergo ad licite operandum satis est reflexum iudicium certum de objectiva probabilitate veritatis, et si unitum iudicio directo subjective probabili de opinionis falsitate, & suspendo omni directo de veritate: ergo multo magis satis est illud idem iudicium reflexum divisum ab omni iudicio directo subjective probabili, tum de veritate, tum de falsitate opinionis, juxta quam quis operatur. Aliam

Adrianam doctrinam infra dabo.

Secundus est Sixtus IV. & V. ut notavi N. d. 11. a num. 124. ad 128. & num. 186. immo plures Pontifices, & ipsa Ecclesia approbat saepe ut probabilem utramque opinionem contradictoriam; & duplicem doctrinam; & liberos inter se contradicentes; & quamvis Pontifex unam tantum iudicet veram, & sibi probabiliorē, adhuc tamen permittit, laudat, & consulit aliam ut in praxi tutam. Quæro autem, quid permittat, laudet, & consulat? non utramque ut veram, evidenter enim licet hoc implicare; ergo utramque ut probabilem, seu certam utriusque probabilitatem consulit, & laudat: ergo objectiva veritatis probabilitas præcisa à veritate est digna laude, & honesta; ergo satis ad honeste operandum. Etenim ea probabilitas satis est ad honeste operandum, & opinandum quæ à supremo Ecclesie Capite laudatur, & approbatur: sed dum laudatur utraque contradictoria probabilis, non laudatur subjectiva probabilitas, seu veritas probabilis, sed objectiva probabilitas, seu probabilitas veritatis; ergo hæc satis est ad operandum. Minor probatur, tum quia implicat, ut utraque contradictoria, etsi probabilis, sit vera; tum quia implicat, ut utraque sit subjective simul in eodem intellectu; non autem implicat, ut utriusque contradictoriae probabilitas objectiva sit in mente Papæ laudantis: ergo quod Papa laudat, est probabilitas objectiva veritatis opinionis: ergo objectiva probabilitas satis est ad laudabiliter, adeoque honeste operandum. In idem recidit, quod d. 11. f. 8. n. 176. dedi ex Urbano VIII. qui petenti dispensationem respondet utendo reflexa VIII. negativā, non videri sibi necessariam; ex qua responsione petentes dispensationem interesse potuerunt, licitum sibi eā non habitū operari.

Tertius est in Cap. Apostolice 9. de Cler. Ex. N. com. ubi habetur: *Verum quia tempore suspensionis ignari celebrastis Divina, vos redit ignorantia probabilis excusatos. Ceterum si forte ignorantia crassa, & supina, aut erronea fuerit propter quod gratia dispensationis egeritis, eam vobis de benignitate Apostolica indulgemus.* Ecce 1. quod ignorantia probabilis excuset. Ecce 2. quod Papa ignorantiam probabilem opponit crassæ, & culpabiliter vincibili; atque adeo ignorantia probabilis juxta Pontificem coincidit cum invincibili, nam eam opponit crassæ, & culpabiliter vincibili. Ecce 3. quod si ignorantia probabilis excusat, multo magis certum de eadem iudicium excuset: ergo sicut, juxta Papam, non est necessarium ignoran-

ignorantia sit probabilior, sed satis ut sit probabilis, ita neque necesse est, ut iudicium sit de probabilioritate, sed satis de probabilitate.

N. 12. Quartus est ex cap. 4. de Sent. Excom. ubi legitur hoc Papae responsum: *Si quis in Clericum nutrientem comam manus iniecerit violentas, propter hoc non debet Apostolico presentari conspectui, nec etiam excommunicatione notari, dummodo ipsum esse Clericum ignoraverit.* Ecce 1. posita ignorantia probabilis, quod talis homo eam nutriet, & ideo ignoraretur, quod esset Clericus; dicit Pontifex, quod iniiciens manus violentas in illum non incurrat excommunicationem: ergo, juxta Pontificem, ignorantia probabilis excusat à sacrilegio, adeoque ab excommunicatione, quae tunc sine sacrilegio non incurritur. Ecce 2. non dicit Pontifex, si probabiliter iudicaverit non esse Clericum, sed dicit, si esse Clericum ignoraverit: quod formaliter sumptum significat suspensionem iudicii probabilis, & supponit reflexum cadens supra iudicii directi omissionem; nempe certum mihi est, quod ignoro esse Clericum; non autem iudico non esse Clericum: ergo iudicium reflexum de ignorantia probabilis, seu de omissione iudicii directi probabilis excusat.

N. 13. Quintus est ex cap. Capellanus 4. de Ferijs, ubi dicitur unam opinionem esse potiore alia, nempe quae meliori nititur rationi. Et in cap. cum Martha de Celebratione Missarum §. quasi visi, relatis tribus sententiis de conversione aquae cum vino in sanguinem Christi D. affirmantem vocat probabiliorē, & nullam damnat, ut notat Glossa. Et in cap. Litteras 13. de Restit. spol. relatis duabus opinionibus dicit se nullam damnare. Et in Clementinā de Summā Trinitate in fine, sententiam tuentem, quod parvulis, & adultis gratia sanctificans, & virtutes in Baptismo conferantur, vocat probabiliorē, nec damnat oppositam. Ecce 1. quod damnanda esset, immo damnata esset eo ipso minus probabilis, si vera est doctrina Neotericorum, quod sola probabilior sit probabilis, & quod omnis minus probabilis non sit minus probabilis. Ecce 2. Jus Canonicum nihil prorsus dicit de veritate opinionum, quas refert, sed unice fert iudicium de solā probabilitate, aut probabilitate, immo de minori probabilitate, quam eo ipso, quod non damnat, permittit: ergo ex iure Canonico ut licite opinemur, & operemur, satis est solum reflexum de probabilitate, aut probabilitate iudicium. Vide Bordonum de opinione probabilis à n. 80. ad 93. & cap. 14. n. 49. le-

ges acutum, sed forte exorbitans ejusdem Authoris contra M. Mercor. lemma, vocantem Probabilitas, Angelos tenebrarum; ait enim Bordonus: Non mirum si quae de delectu ciborum asserit Tridentinum, non intellexerit post prandium.

Tandem audiendi sunt Caesares in iure N. Civili; etenim l. in his 5. ff. de solutione, agens de debitorum solutione ait: *Post hunc ordinem, potior habebitur propria, quam aliena causa, veluti fidejussoris. Quod veteres ideo definiunt, quod verisimile videretur diligentem debitorem admonitum, ita negotium suum gesturum fuisse.* Ecce jus Civile ad puram objectivam verosimilitudinem appellat.

Idem convincitur, quoties jus Civile ad N. opinionem communem appellat; adeo ut solum iudicium reflexum de communitate opinionis, etsi separatum à directo de veritate opinionis communis, satis sit ad operandum. Hinc opinio communis habetur pro lege, ut constat ex cap. Veniens. de verb. signific. & ex Jafone in L. pen. Codice de Paellis, & ex Surdo decis. 229. & ex Rotā decis. 94. n. 10. & ideo dicitur, quod à communi opinione non sit recedendum, aut sine lege, aut sine efficaci ratione, ut docent Navarr. P. Azor 1. part. lib. 2. cap. 17. qu. 6. P. Sanch. lib. 1. Sum. cap. 9. n. 9. Rotā part. 5. decis. 122. Similiter dicitur, quod opinio communis excuset, & licitum faciat, L. Siquis 3. ff. ad Senat. ergo iudicium reflexum de objectivā communitate opinionis, etsi quis omne directum de ejus veritate iudicium suspendat, ne materialiter erret, juxta utrumque jus satis est.

Accedit dictum in iure satis celebre, ubi dicitur: *Credendum est paucioribus verisimiliora deponentibus melius informatis, quam pluribus, quibus dictae qualitates desunt, ut ait Bordonus tom. 5. in Praxi Crimin. cap. 32. n. 4. ex Farinacio, & aliis; immo magis mortuis, quam vivis, ait Farinac. qu. 65. n. 190. & Bordon. n. 48.* Ecce Juriste, & Theologi appellant ad iudicium reflexum de majori probabilitate pauciorum melius informatum: per hoc autem, quod jus dicat, *credendum*, non obligat credere directe esse verum, quod illi dicunt; sed satis est, ut credam certo eos cum maiori verosimilitudine loqui, praescindendo à iudicio de veritate ab illis asserta.

Denum huc facit, quod habet tum jus N. Civile, L. 1. Cod. de Mandat. Princ. Si quis asserat cum mandatis nostris secretis se venisse; omnes sciant nemini quidquam, nisi, quod scriptis probaverit, esse credendum. Tum jus Canonicum cap. Cum in iure. de Officio

Jafon.
Surd.
Navar.
P. Azor.
P. Sanch.

Bordo.
Farinac.

Bordo.

Officio Judic. Deleg. Nisi de mandato Sedis Apostolicæ certus extiterit, exequi non teneris, quod mandatur. Ecce 1. utrumque jus præcepti certitudinem requirit, ad hoc ut quis parere teneatur; quod ipsum nos expressè docuimus dicendo, quod lex, nisi certa sit, non obliget. Ecce 2. quod si requiritur certitudo, ut teneat obedire, requiretur quoque certitudo legis obligantis ad assensum directum veritatis, ut teneat directè assentiri: sed hæc lex ab Adversariis non trahitur: ergo non teneor ad assensum directum; nam ex utroque jure non teneor lege, nisi hæc certa sit; ergo non teneor ad judicium directum; immò cum sola probabilitas sit certa, non autem veritas, hinc est, quod potius tui judicio reflexo de certâ probabilitate veritatis, quam judicio directo incerto de veritate niti debeo, dum operandum est.

§. II.

Ex mente D. Augustini, & D. Thomæ.

SUMMARIUM.

- S. Augustinus contentus est solum de probabilitate ferre judicium, n. 18.
 S. Thom. ait, satis esse conjecturalem probabilitatem, non dicit veritatem, n. 19.
 S. Hieronymus nititur soli judicio de probabilitate, n. 20.
 Judici satis est judicium reflexum de probabilitate reatus, n. 21.
 In pluribus materiis non datur minus probabilis, n. 22.
 S. Thom. infert tutum esse eligere bonum, quia lex de eligendo meliori Pralato Regulari non conceditur ab omnibus, n. 23. 24.
 Hoc autem, quia judicat probabilem opinionem contrariam suæ iuentem satis esse, ut eligatur bonus, ib.
 Solvit argumenta per probabilitatem opinionis opposita, ib.
 Conjungit cum veritate propria judicium reflexum de objectivâ probabilitate aliene, ib.
 S. Thom. saepe vocat probabiles opiniones oppositas proprie, quia tunc tales erant, ait M. Soto, n. 25.
 Quid S. Thom. hodie diceret de principio Anti-Probabilistarum, quod nulla opposita propria sit probabilis, ib. & n. 26.
 Falsum omnino juxta S. Thom. est, quod sola probabilior sit probabilis, sola tutior sit tuta, n. 27.
 S. Thom. solo judicio reflexo de opinionis tutioritate contentus est, n. 28.
 Opinio, quod Missa pro sit damnata, est hodie antiquata, à n. 25. ad 29.
 Si licet in materiâ speculativâ ad solum reflex-

sum judicium de probabilitate appellari, etiam in practicâ, n. 29.
 Mira D. Thomæ modestia, n. 30.
 Resolvit per solum judicium reflexum, an aqua frangat jejunium naturale, ib.
 Utitur solo judicio reflexo, quod non judicet expedire, ut quis specificet peccata, si ea examinando delectetur in illis, n. 31.

Plures dedi textus ex S. Aug. d. 11. s. 1. §. 3. necnon ex S. Thom. ibid. quibus remitto Lectorem. Vnum tantum rogo, ut consideret, quod S. Augustinus relatâ duplici opinione, unâ tunc licitum in die Cœnæ Domini homini non jejuno Eucharistiam sumere, (quæ tamen opinio, hodie antiquata, rejecta est, ut falsa) aliâ negante licere, ait S. D. se nulli contradicere, contentus solum de utriusque probabilitate ferre judicium: idem præstat loquendo de quotidiana communione; utramque tam affirmantem, quam negantem approbat ut probabilem; & nullam ut veram; & relinquit cuique, ut sequatur, quam maluerit, dicens, quod quilibet honestè operabitur; sed non ex judicio veritatis, quia omne judicium directum suspendit; sed ex reflexo probabilitatis; ergo hoc satis est ad honestam operationem.

Accedo ad S. Thom. omiffis locis, quæ dedi d. 11. à n. 21. alia afferens. Primus textus est ex 1. 2. qu. 105. art. 2. ad 8. ubi obijciens sibi, quod non sit rationi consona lex Dei Deuteronomij 19. asserens, standum duobus, aut tribus testibus, quia non tantum duo, vel tres, sed etiam plures mentiri possunt, ait: Dicendum, quod in negotiis humanis non potest haberi demonstrativa probatio, & infallibilis, sed sufficit aliqua conjecturalis probabilitas, secundum quam Rhetor persuadet.

Ecce 1. S. Thom. non dicit, sufficit conjecturalis veritas, aut probabilis veritas, sed conjecturalis probabilitas: ergo sufficit evidens judicium de probabilitate.

Ecce 2. ut rectè præclarus Salmantinae Vniversitatis Doctor, P. Franc. Solis, ex Frensi Ordine Redempt. Captiv. in Censurâ præliminari ad Dissertat. Theologian de Probabilitate editam à Doctore Franc. Perca. Si de in materiâ justitiæ, & in ferendo judicio, à quo grave passim damnum oriri potest, D. Thomæ contentus est, ut Judices conjecturali probabilitate procedant, et si in materiâ justitiæ usus opinionis minus probabilis non liceat, quin Judices teneantur ad probabiliorrem, sicut Ministri Sacramentorum ad tutiorem, eo ipso non est opus tanta judicii firmitate, & claritate, ut in illo manifesta veritas

ritas eluceat; hoc enim vix reperiri est in eo, qui conjecturæ probabilis nititur. Post hæc subdit idem D. Solis celebrem D. Hieronymi textum omnino legendum, & memoriam commendandum: cum enim S. D. docuisset, virum, qui ante Baptismum duplici uxori nupsit, posse sine culpa sacris Ordinibus initiari, & de eâ opinione ut nimis laxâ, à Chryfologo Rufini sectatore reprehensus fuisset, hæc habet *lib. 1. contra Rufinum circa finem: Cum brevi sermone respondebo; habent libellum, quem in crimen vocant; ille respondeat, & scripto scriptis arguat. Quid austeritate frontis, & contractis, rugatisque naribus concava verba trutinantur, & sanctitatem apud vulgus ignobile simulato rigore mentitur... Hæc dicimus, non quod ipsi propitio Christo hæc questione teneamur, sed interrogati à Fratribus, quid nobis videretur, respondimus, nulli præiudicantes sequi, quod velit; nec alterius decretum nostrâ sententiâ subvertens, neque enim ambimus Sacerdotium, qui latemus in cellulis. Hæc Maximus D. qui non ita mordicus suæ sententiæ adhæret, ut eam evidenter probabilior, aut absolutè veram iudicet, nec oppositam in contemptum traducit, sed quâdam mentis docilitate ita suam mentem exponit, ut oppositæ opinioni non præiudicet, quin integrum relinquit cuique sequi, quod voluerit. Hæc claudatus M. Solis. Addo ego quod S. D. de suâ sententiâ dicat, eam alterius decretum non subvertere, sed si directè assensus fuisset suæ opinioni, alterius decretum, seu opinionem subvertisset, nam iudicium proprium directum subvertit iudicium directum alienum: ergo suæ opinioni non fuit assensus directè, sed tantum reflexè, nempe certæ probabilitati suæ opinionis; certa autem suæ opinionis probabilitas non evertit veritatem alienæ.*

Ecce 3. ut ad S. Thom. redeamus, ait Iudici satis esse conjecturalem probabilitatem: ergo non est necessarium iudicium directum de veritate absolutâ. Confirmo, & explico. Detur duplex pro eodem crimine Iudex, cui utrique appareat evidenter, esse moraliter certum, quod Petrus sit reus mortis, cum tamen non sit: & uterque mortis sententiam in Petrum dicat; ita tamen, ut unus Iudex ad eam sententiam procedat sub solo iudicio evidenti de certitudine morali reatus Petri, suspensio propterea iudicio directo subjectivè moraliter certo de eodem reatu; alter verò procedat sub iudicio directo subjectivè moraliter certo, aut probabiliori de reatu: quæro, quinam ex illis Iudicibus prudentius procedat? an omittens iudicium directum, contentus solo reflexo, an

concupiens iudicium directum? Sanè longè sapientius procedit omittens iudicium directum, etsi subjectivè moraliter certum de reatu, in re tamen materialiter invincibiliter falsum, solo contentus iudicio evidenti de objectivâ morali certitudine, aut probabilioritate reatus, quàm qui præterea concipit illud directum iudicium: ille enim nulli se exponit etsi imprudenti periculo errandi materialiter; hic autem se exponit: ergo, etsi uterque prudenter procedat, prudentius tamen, qui omittit, quàm qui emittit iudicium directum: ergo si satis est iudicium directum subjectivè moraliter certum, etsi materialiter falsum, ut quis licitè sententiam ferat; satis quoque erit iudicium evidens reflexum de objectivâ probabilioritate, aut certitudine morali veritatis iudicii directi, suspensio hoc ipso iudicio directo, ut sententiam ferat.

Nota autem, quod loquendo de iudicio N. reflexo supra objectivam probabilitatem, 22. eodem prolixo modo pro materiæ diversitate loquendum est, ac de probabilitate subjectivâ locuti sumus. Sicut autem docuimus illicitum, immò impossibile in pluribus materiis sequi minus probabilem subjectivè, quia hæc, ut ostendi, in pluribus non datur: & sicut in pluribus aliis illicitum est sequi æquè probabilem, immò probabiliorē subjectivè, sed sequenda est tutior, quia in illis nec æquè probabilis est practicè probabilis, nec speculativè probabilior est practicè probabilior; ita pari passu hic incedendum est; & dicendum, quod in iisdem non satis erit iudicium de minori, aut æquali, aut maiori objectivâ probabilitate, cum hæc probabilitas non sit practica, sed appellari tunc potest ad iudicium evidenter reflexum de tutioritate, suspensio directo, si in illo casu tutior est sequenda. Rursus appellandum ad iudicium evidens reflexum de probabilioritate, si minus probabilis non manet probabilis practicè.

Secundus textus est ex *quodlib. 4. art. 23. N.* ubi disputat, an inter Regulares dignior sit pro prælatione eligendus? Et in solutione ad 5. Tho. 12. ait: *Secundò, quia hoc non conceditur ab omnibus, quod necesse sit eligere meliorem ad regimen prælationis, sed secundum quosdam sufficit eligere bonum.* Hæc S. D.

Ecce 1. ex eo quia non conceditur ab omnibus lex obligans ad meliorem eligendum, 24. securum putat eligere bonum. Ecce 2. etsi 5. Tho. suam opinionem iudicet probabiliorē, non tamen alienam iudicat sibi non probabilem; non enim solveret argumentum per opinionem oppositam, si hæc sibi visa fuisset non

non probabilis; quis enim credat S. Thomam usum fuisse solutione sibi non probabilis? Ecce 3. solvit argumentum non per veritatem sententiæ oppositæ, sed per illius probabilitatem, quatenus etiam directè iudicaret eligendum esse meliorem ex obligatione, attamen reflexè simul iudicabat, probabile sibi esse non dari obligationem eligendi digniorem. Ecce 4. vel S. D. opinioni suæ affirmanti obligationem eligendi digniorem, directè assensus fuit, dum solvit argumentum per probabilitatem oppositæ, vel non? Si directè assensus fuit; ergo cum iudicio directò subjectivè probabiliori de veritate propriæ opinionis, adeoque de falsitate alienæ, conjunxit iudicium reflexum de objectivâ probabilitate alienæ opinionis, per quam solvit argumentum: ergo multò magis suspensio proprio iudicio subjectivè probabiliori, poterat utens solo iudicio reflexo de objectivâ probabilitate alienæ solvere argumentum, seu negare obligationem eligendi digniorem concipiendo unice hoc certum iudicium reflexum, Certò probabile est licere non eligere digniorem. Si non assensus fuit directè; ergo solo dicto iudicio reflexo usus fuit; & sic quodcumque dicatur, consequor intentum.

N. 25. S. Tho. M. Cò rado. M. Sot.
Tertius est in *Addit. ad 3. p. qu. 71. art. 5. §. Sed hoc iterum*, ubi ait: *Tutius est simpliciter dicere, quòd suffragia non prosunt damnatis*; nempe in inferno; quo loquendi modo utitur etiam M. Conradus 1. p. *Respons. qu. 264.* dicens: *Tutius est dicere, quòd suffragia non prosunt damnatis*. Advertit autem M. Soto in 4. *dist. 45. qu. 2. art. 2. §. quapropter*. rem valdè pro dicendis notandam; nempe quòd licet opposita opinio affirmans suffragia prodesse damnatis in inferno sit hodie prorsus improbabilis; atque adeo opinio D. Thomæ hoc negans non possit strictè dici tutior, sed hodie dicenda est unice tuta; nam, ut bene M. Soto, quoties una opinio dicitur tutior, alia supponitur tuta; & ideo subdit: *Etsi D. Thomas moderatè dixit tutius esse simpliciter dicere suffragia non prodesse damnatis, hoc dixit, quia suo tempore in opinionibus id versabatur; attamen nunc conclusio asserenda est, vel tamquam Catholica, vel tamquam Catholicæ proxima, falem de jure communi.* Hæc M. Soto.

N. 26.
Ecce 1. insignem D. Thom. modestiam, qui opinionem suo tempore incertam, & propriæ opinioni oppositam vocat tutam. Quid diceret, si hodie viveret, & primum principium Anti-Probabilistarum audiret, quòd nulla opposita opinio possit esse probabilis ei, cui propria est probabilior?

Ecce 2. quàm parùm fidendum absolutis N. & rotundis aliquorum Modernorum effectis; qui dicunt Antiquos per probabiliorum, & tutiorem intellexisse, unice probabilem, aut unice tutam, cum tamen M. Soto nemini fecundus, & Antiquioribus magis proximus, oppositum prorsus asserat.

Ecce 3. quòd S. Thom. solo iudicio reflexo de objectivâ tutioritate opinionis usus fit: quæstio enim directæ erat, an Missarum suffragia damnatis in inferno prodesse. Huic autem non respondet directè, sed reflexè, per solam objectivam opinionis negantis tutioritatem; non enim absolute dicit, *non prosunt*; sed dicit, *tutius est simpliciter dicere, quòd non prosunt*.

Ecce 4. etsi hæc quæstio videatur speculativa, an Missæ prosunt damnatis; attamen ex ea derivatur practica, nempe quòd liceat, aut non liceat Missas pro damnatis offerre. Immò esto esset purè speculativa, adhuc meo ratio est integra. Si enim in quæstione speculativâ licet directum suspendere iudicium, & ad solum reflexum de opinionis probabilitate, aut tutioritate appellare; cur non etiam in quæstione practica licebit suspendere omne iudicium directum subjectivè probabilius de veritate, & sub solo iudicio reflexo de objectivâ tutioritate, aut probabilitate veritatis opinionis operari? Ergo ex S. Thom. & M. Conrado licet ex solo iudicio reflexo de veritate probabilioritate, aut tutioritate, suspensio omni directò de veritate, operari: ex gr. *Tutius est dicere, quòd Missæ non prosunt damnatis; ergo illam pro illis offerre non licet*: quo primo, & quidem solo iudicio reflexo ad honestam Missæ pro damnatis omissionem regulor.

Quartus textus est ex 4. *Sent. dist. 8. qu. 1. N. art. 4. quæstionum. 2. ad 2.* ubi quærit, an aqua frangat jejunium naturale; adeoque post S. Thom. aqua potum, Christi D. corpus sumi non poterit? Ait autem: *De aqua diversa est opinio. Quidam dicunt, quòd quia aqua non nutrit, non solvit jejunium naturale. Alij probabilius, & securius dicunt, quòd etiam post aqua potum corpus Christi D. sumendum non est.* Hæc S. D. Ecce 1. in re hodie clarâ, & fortè suo tempore incertâ, mira iterum S. Thomæ modestia, qui suam opinionem unice probabiliorum, & tutiorem vocat, supponendo oppositam suam fuisse suo tempore probabilem, & tutam. Ecce 2. prudentissimus resolvendi modus, quoties res est dubia, non quidem per iudicium directum de veritate, sed per solum reflexum de objectivâ probabilitate, & securioritate veritatis opinionis propriæ, dicendo: *Probabilius, & securius est post*

aquæ potum non licere fumere Christi D. corpus.

N. Quintus est ex Opusc. 64. §. complacentia habita in memoriâ peccati, ubi hæc habet: Si rememorando mala præterita, quæ fecisti, non habes dolorem, sed potius delectationem in eis, & propter hanc delectationem facis moram ibidem, non credo expedire, quod specifices ipsa peccata rememorata. Hæc S. D. Ecce 1. non dicit, Credo non expedire; sed dicit, Non credo expedire; suspendendo iudicium directum de non convenientiâ. Ecce 2. in re tam gravi, an quis teneatur specificare peccata, juxta S. Thom. rectè operatur, qui non specificat peccata sub suspensione iudicii directi de non convenientiâ specificandi dicta peccata, non minus ac rectè operatur, qui sub iudicio directo de non convenientiâ specificationis ea non specificat, seu æquè rectè operatur, qui iudicat, Non credo expedire, ac qui dicit, Credo non expedire; ergo æquè rectè operatur, qui ponit opus, aut omissionem, suspensio iudicio directo, &posito solo reflexo, ac qui sub iudicio directo.

§. III.

Alij Divi Thoma textus.

SUMMARIUM.

Aut reflexè, quod opinio negans specificandas circumstantias purè aggravantes, sit probabilior, n. 32.

Solum iudicium reflexum de ejus opinionis probabilitate satis ad honestum silentium eorum circumstantiarum, ibid.

Judicat Papam posse dispensare in voto continentia, & Religionis, quia opinio hoc docens est probabilior, n. 33.

Judicium reflexum de probabilitate veritatis æquivalens directo de veritate, ibid.

S. Thom. retrahens aliquam opinionem reflexè loquitur dicendo, quod sibi appareat non esse nunc veram, n. 34.

S. Thom. suspendit sæpe iudicium directum, ib.

Aut, quod Theologia nitatur probabilibus, n. 35.

Si satis juxta S. Thom. iudicium de probabilitate objectivâ, etiam satis de probabilitate, n. 36.

Immo satis juxta S. Thom. iudicium reflexum de minori probabilitate, ibid.

Appellat ad solum reflexum de probabilitate opinionis tuentis aliqua fuisse Sacramenta pro parvulis in statu natura legis, n. 37.

Contradictio Gonesi, ibid. & n. 38.

S. Thom. ait alijs probabilis, non sibi, & ad huc sequitur alienam ex solo iudicio reflexo, quod illis sit probabilior, n. 38. & 39.

Utitur reflexo, n. 40.

Tom. III.

Ex eo quia non est probabile iudicem toties a recto iramite declinare, aut non esse licitum appellare tertio a sententiâ datâ, n. 41.

Aut non transgredi præceptum, qui non optimo modo implet, sed satis, ut quolibet modo implet, n. 42.

Sextus est ex 4. dist. 16. qu. 3. art. 2. ad N. 3. ubi hæc leguntur: Quidam dicunt, quod omnes circumstantia, quæ aliquam notabilem S. Thom. quantitatem peccato addunt, necesse est confiteri, si memoria occurrant: alij verò dicunt, quod non sunt de necessitate confitenda nisi circumstantia, quæ ad aliud peccati genus trahunt: & hoc probabilis est. Hæc S. D. Ecce 1. resolvit quætionem directam, & quidem gravissimam per solum iudicium reflexum de objectivâ probabilitate veritatis opinionis negantis, suspensio prorsus omni iudicio directo de veritate ejusdem opinionis negantis: ait enim: Probabilis est, quod non sint necessario confitenda circumstantia pure aggravantes; non autem ait, Non sunt confitende. Ecce 2. quod S. D. ad honestam supernaturalem omissionem confitendi circumstantias pure aggravantes concedat satis esse solum iudicium reflexum de objectivâ probabilitate veritatis opinionis negantis, & quidem stantis pro libertate: nihil enim omnino dicit de hujus opinionis veritate; ergo multo magis ad licitam omissionem, aut opus satis extra Sacramentum erit solum iudicium reflexum certum de objectivâ probabilitate veritatis opinionis, & licentiæ operationis, suspensio omni iudicio directo subjectivè probabiliori de ejusdem opinionis veritate, & operationis licentiâ.

Septimus est ex 4. dist. 38. qu. 1. art. 4. N. quæstionum. 1. 2. 3. ubi quærit, an Papa cum 23. Religioso professio dispensare possit, ut ineat S. Thom. matrimonium. Cui respondet: Et ideo alij dicunt probabilis, si communis utilitas totius Ecclesie, aut unius Regni, vel Provincia exposceret, posset convenienter, & in voto continentia, & in voto Religionis dispensare, quantumcumque esset solemnizatum. Hæc S. D. Ecce 1. ingenita quæcumque in decisione D. Thom. modestia in tō probabilis. Ecce 2. ne quidem dicit, quod ea opinio affirmans sit tibi probabilior, sed unice dicit, Ideo alij dicunt probabilis; ut inde discamus licitum nobis conformare alienæ opinioni alijs probabiliori. Ecce 3. mirabilis prudentia in resolutione rei incertæ, nam suspendit iudicium directum de veritate, quia incertum, etsi forte esset sibi subjectivè probabilis; & unice quætionem, an Papa possit, vel non, contentus est resolvere per solum certitudinem iudicij

T

judicii reflexi de objectivâ probabilioritate opinionis affirmantis posse. Ecce 4. quod plures Thomistæ, quos inter S. Antoninus, Caietan. Durand. Palud. Petr. de Ledefina, & alii judicent S. Thomam sensisse, Papam dispensare posse, etsi S. D. non dixerit directe, quod possit, sed unice reflexè judicaverit probabilius esse, quod possit: ergo, juxta communem Thomistarum sententiam, judicium reflexum de objectivâ probabilitate veritatis æquivaleret directo de opinionis veritate. Nolo autem præterire, quod S. Thom. 2. 2. qu. 88. art. 11. visus sit hanc suam opinionem retractasse, & ideo juniores Thomistæ adhærent opinioni neganti.

N. Octavus est ex 3. part. qu. 70. art. 4. ubi loquens de opinione, quam in 4. dist. 1. qu. 2. art. 3. quæstionc. 3. tradiderat, nempe, quod gratia per circumcisionem collata non valeret ad meritorie operandum, loquens, inquam, de eâ opinione ait: *Quod aliquando mihi visum est, sed diligentius consideranti apparet etiam hoc non esse verum.* Ecce 1. non dicit, Non est verum, quod docueram; sed dicit, Apparet mihi non esse verum, quod docueram; seu quod idem est, Probabilius mihi nunc est non esse verum. Ecce 2. judicium reflexum de veritatis probabilitate æquivaleret, juxta S. Thom. judicio directo subjektivè probabili de veritate. Ecce 3. etsi æquivaleret, attamen S. D. ut prudentissimè procedat, sapientissimè in rebus incertis utitur potius judicio certo reflexo de objectivâ securitate, aut probabilioritate veritatis, quam judicio directo subjektivè probabili de veritate; hoc autem, ne errore aliquo materiali intellectum inficiat: ergo tantum abest, ut modus suspendendi directum judicium incertum includat aliquid minus sapiens, & prudens, quin est character virorum apprimè sapientum, & prudentum: præsertim cum quidquid boni inest judicio directo inevidenti incerto, (quod etsi moraliter certum, semper esse potest falsum) illud idem infit eminenter soli certo, & evidenti judicio de objectivâ probabilitate veritatis; & quidem cum excessu: omne enim judicium naturale directum, dummodo inevidens, etsi moraliter certum, potest esse falsum: nullum autem reflexum evidens potest esse falsum; etenim supponimus, quod judicium reflexum sit evidens de probabilitate.

N. Nonus est, quem sæpe dedi, quod Theologia nitatur probabilibus; per probabilitatem autem venit, tam subjektivâ, quam objectivâ, immò objectivâ est fundamentum subjektivæ: ergo ut Theologus prudenter opinetur, & licitè operetur, satis est, ut al-

terutri probabilitati nitatur, & sub altero judicio operetur.

Non est autem, quod Lectorem moveat, quod S. Thom. suspensio judicio directo de veritate contentus sit reflexo de probabilitate veritatis opinionis, dicendo probabilius sibi esse hoc, aut illud. Non est, inquam, quod to *probabilioritas* Lectorem moveat: si enim semel mihi detur, quod satis sit solum reflexum de objectivâ probabilitate veritatis judicium, suspensio directo subjektivè probabili de veritate, datur mihi maximum dicendi motivum, quod satis se solo erit judicium de objectivâ æquali, aut minori, certâ tamen probabilitate veritatis opinionis, suspensio judicio directo subjektivè æquæ, aut minus probabili de illius veritate: etenim omne quod tali judicio reflexo opponi poterit, unice oriatur, non ex necessitate judicii directi, (si enim hoc necessarium semper esset, non liceret sub solo reflexo de probabilitate operari, quod est contra S. Thom.) sed oriatur ex eo quia judicium reflexum evidens est de æquali, aut minori probabilitate objectivâ. Totum autem hoc hæctenus dilutum fuit, & amplius diluatur: si enim inter judicia directa satis juxta nos est directum subjektivè æquæ, aut minus probabile; ita inter reflexa satis erit evidens de objectivâ, five æquali, five minori, certâ tamen probabilitate veritatis judicium. Addo, quod S. Thom. in 2. textu a me citato expressè innuat, satis esse judicium evidens de minori probabilitate objectivâ; ut enim solvat argumentum, utitur probabilitate opinionis oppositæ, cujus veritas erat sibi minus probabilis.

Decimus textus est ex 3. p. qu. 70. art. 4. N. ad 2. ubi quærens, an in statu legis naturalis vera fuerint pro parvulis, & adultis Sacramenta, ait: *Probabile est, quod parentes Fideles pro parvulis natis, & maxime in periculo existentibus aliquas preces Deo funderent &c.* Ecce nullo utitur judicio directo de veritate, sed ad solum reflexum de probabilitate veritatis recurrit; dicit enim, *probabile est.* Eo autem ipso quod M. Gonctus tom. 2. d. 2. n. 55. hoc ipso textu utitur, ut suam mentem fundet; hinc colligo, tum quod judicet S. Thomam optimè resolvissè quæstionem recurrendo ad puram probabilitatem; tum quod quod M. Gonct. sibi contradicat, non tantum dum negat usum probabilis, unice tutendo usum probabilioris; nam S. Thom. non dixit, *probabilis est, sed probabile est;* sed etiam dum negat licitum nisi soli judicio reflexo de probabilitate veritatis, suspensio omnino directo de veritate.

Unde-

N. Undecimus est ex 4. dist. 1. qu. 2. art. 6. *questiunc. 2.* ubi relata opinione D. Gregorii, S. Thomas adheret illi ut probabiliori, ait M. Gonet. l. c. n. 91. Etenim inquit S. D. *Sed quia hoc non videtur consonare verbis Gregorij, ideo probabilis dicitur, quod parvulis non sufficiebat sola fides.* Idem repetit S. D. in 4. ad Amibaldum dist. 1. qu. 2. art. 2. Immo M. Gonet. n. 53. ut occurrat objectioni sumpta ex textu D. Thomae adducto ait: Ad D. Thomam fateor ipsum in oppositam opinionem ut probabilem inclinasse. Ecce 1. teste Goneto, non tantum iudicium de probabilitate, sed etiam de probabilitate, juxta D. Thomam satis est, ut prudenter opinemur: ergo etiam ut prudenter operemur. Ecce 2. multiplex Goneti secum ipso contradictio, nam alibi negat, tum quod minus probabile sit probabile; tum quod satis sit solum reflexum de probabilitate iudicium. Ecce 3. quod S. Thomam non dicit sibi probabilis esse, sed dicit esse aliis probabilis; ait enim, *Ideo probabilis dicitur*: ergo licitum est ex S. Thomam sequi quod alii probabilis iudicant: ergo falsum est Anti-Probabilitatum principium, quod nemo operari possit, nisi alienam opinionem faciat suam.

N. Duodecimus est ex 3. p. qu. 78. art. 3. ubi ait: Quidam dixerunt, quod de substantia formae huius est hoc solum, quod dicitur, Hic est Calix sanguinis mei; non autem ea, quae sequuntur... Et propter hoc sunt alij, qui melius dicunt, quod alia sequentia sunt de substantia formae. Ecce nititur iudicio alieno de probabilitate, suspento omni iudicio proprio tum directo de veritate, tum reflexo de probabilitate.

N. Decimustertius est ex 1. p. qu. 62. art. 9. ad 3. ubi loquens de Angelis beatis ait: Quidam dicunt, quod quantum ad premium accidentale etiam mereri possunt. Sed melius est, ut dicatur, quod nullo modo aliquis Beatus mereri potest, nisi sit simul viator, & comprehensor, ut Christus. Ecce iudicium reflexum, melius est, ut dicatur.

N. Decimusquartus est ex 2. qu. 69. art. 3. in fine, ubi agens de vitiis contra iustitiam, & quaerens, an appellatio a sententia sit licita, & sibi objiciens, quod non sit licitum appellare tertio super eodem, respondet: *Ideo autem non est concessum, ut tertio aliquis appelleret super eodem, quia non est probabile, toties iudices a recto tramite declinare.* Ecce 1. per hoc praecise, quod non sit probabile iudices toties a recto tramite declinare, infert licitum non esse tertio appellare: ergo si esset probabile, esset, juxta S. Thomam, licitum. Ecce 2. quod iudicium reflexum de non probabili Tom. III.

litate inferat non licentiam: ergo reflexum de probabilitate inferet licentiam: ergo per hoc praecise, quod quis formet reflexum de probabilitate iudicium, satis erit, ut licite, aut honeste operetur.

Decimusquintus est ex 2. 2. qu. 184. art. 3. N. ubi ait: *Non afficitur transgressor praeccepti aliquis ex hoc, quod non optimo modo implet, (10. S. Tho. quitur de praeccepto charitatis) sed sufficit, quod quocumque modo impleat illud: ergo ex S. Thomam neque fiet transgressor praeccepti veritatis, qui non sequitur probabilis, sed satis ut sequatur probabile; ubi enim veritas est incerta, satis est sequi certo verisimile, non autem ex verisimilibus verisimilium; hoc autem dupliciter, vel directe, vel reflexe assentiendo verisimilitudini.*

§. IV.

Ex mente Doctōris subtilis.

SUMMARIUM.

Ait in Sacramentis solam intimam, aut proximam, si ea non est passibilis, sequendam, adeoque non satis iudicium de maiori probabilitate, sed de veritate necessarium, n. 43.

Ait viam faciliorem, & certioram ad gratiam tenendam, n. 44.

Qua animi moderatione in ferendo iudicio de aliena opinione procedat, n. 45.

Ait necessarium semper iudicium reflexum de objectiva probabilitate, ibid.

Utramque contradictoriam vocat probabilem, tam negantem, quam tuentem Beatum posse videre omne futurum, & possibile, n. 46.

Utitur solo reflexo, n. 47.

Si dubium speculative recte solvitur per solum reflexum de probabilitate, citam practicum, n. 48.

S. Damascenus utitur solo reflexo, ibid.

Scotus descendit ut probabilem opinionem tuentem, quod subsistentia sit quid positivum, etsi negantem dicat probabiliorem, n. 49.

Scotus descendit ut probabilem opinionem negantem, quod sint de necessitate consecrationis verba antecedentia ad haec, Hoc est corpus meum; etsi alibi oppositam absolutam docuerit, n. 50.

Scotus ex eo quia non est certum, quod verba sequentia ad id sanguinis mei, sint de essentia formae consecrationis; ait esse periculosum hoc asserere, n. 51. 52.

Periculosum est, juxta Scotum, asserere legem, quae non est certa, n. 53.

Hinc sequi tutius juxta Scotum est purum consilium, n. 54.

Utitur solo iudicio reflexo, n. 55.

Sij

Valde

Valde notandum, quod Scotus dicat opinionem asserentem omnia verba esse de essentiâ forma consecratorie sanguinis, esse periculosam, etsi eam tueatur D. Thom. eo quia non datur certa lex, n. 56.

Est ergo principium antiquissimum, quod lex, nisi sit certa, non obligat, ibid.

Scotus problematice se gerit circa dubium, an Episcopatus sit ordo distinctus à Sacerdotio, n. 57.

Loquens de Deipara Conceptione suspendit directum, & appellat ad solum reflexum de probabilitate pie sententiae, n. 58.

Scotus plures sequitur minus tutas minus probabiles, n. 59.

N. 43. **A**lter Scholasticæ Theologiæ Princeps est Scotus, ex quo plura lego apta ad rem nostram. Primus textus est ex 4. dist. 3. qu. 2. ubi ait: In Sacramentis veritatis, nihil est falsitatis, & ideo Ministro numquam licet certam viam omittere, subdit tria circa materiam, & formam Sacramentorum observanda esse. Primum, si possibilitas adest, via tutissima est eligenda. Secundum, si possibilitas non adest, proxima via tutissime tenenda est. Tertium, cessante impossibilitate, cautè est supplendum, quod impossibilitas prohibeat. Hæc Scotus apud Fogar. d. 3. part. 2. ex Mastris n. 104. Ecce 1. quàm solidè Subtilis Doctor paucis verbis Sacramentorum materiam digesserit, nempe nullum iudicium, etsi moraliter certum, nisi sit verum, satis esse, ut Sacramentum in re existat; etsi satis sit, ne Minister illicitè ministret, quia valor Sacramenti pendet à veritate. Ecce 2. ad rem præsentem ait, quod via certa, & vera quaerenda est; hæc autem cum in solo iudicio reflexo evidenti de objectivâ certitudine morali, aut probabilioritate veritatis opinionis invenibilis sit; neutra autem in ullo iudicio directo, etsi moraliter certo, indispensabiliter reperitur; eo ipso melius operamur sub solo iudicio evidenti reflexo; in hoc enim est veritas, & certitudo sui objecti, nempe probabilitatis, quàm sub solo directo, quod etsi moraliter certum potest esse in re fallum.

N. 44. **S**ecundus est ex 4. dist. 17. qu. un. ubi ait: Ubi via est facilior, seu magis in potestate hominis, & certior ad gratiam recuperandam, tenetur quilibet ad illam viam; sed hoc præcipuè convenit iudicio reflexo evidenti de objectivâ probabilitate; non ita iudicio directo subjectivè probabili, quod semper est incertum de sui objecti veritate; ergo eo potius, quàm iudicio directo uti tenemur. Aliter Mastris in 2. d. 5. n. 112.

Tertius est ex 3. dist. 25. qu. 1. n. 1. ubi ait: Bene videndum in moralibus antequam aliquid asseratur, quia cum habens duas opiniones contrarias perplexus sit, periculose se determinat ad unam, nisi re diligenter inspectâ illam probabiliorē agnoscet. Ecce ex Scoto necessarium est iudicium prævium saltem de probabilioritate opinionis, antequam quis ei assentiat; obligat autem ad illud, non autem ad assensum directum: ergo ex Scoto necessarium est iudicium certum de probabilitate, non autem directum de veritate. Nolo autem occasione quæ Scotum legi, prudens ejus dictum omittere, qui in 1. dist. 8. qu. 1. §. de intentione istorum, nempe Aristotelis, & Avicenna, & quidem in re philosophicâ loquens hæc habet: Illis imponenda non esse absurdiora, quàm ut dicant, vel quàm ex dictis eorum necessario sequitur; & ex dictis eorum rationabiliorē intellectum esse accipiendum. Hæc Scotus, ubi advertere est animi moderatio, quæ in aliorum sententiis procedit. Vide Mastr. in 1. d. 2. n. 8.

Quartus est ex 3. dist. 4. qu. 2. §. Sed his. N. & §. Tertio modo. ubi ait, probabilem esse utramque sententiam, tam affirmantem, quàm negantem, quod Beatus possit in Deo videre omnes creaturas futuras, & possibilis. Ecce tum similtas probabilitatis objectivæ, tum solum reflexum de hac probabilitate iudicium. Lege Mastr. in 1. dist. 6. n. 250.

Quintus est ex 4. dist. 13. qu. 1. n. 3. ubi ait: Non credo semper cautam secundum recipere motionem specialem à causâ primâ. Ecce non dicit, credo, quod non semper recipiat; quod esset iudicium directum; sed dicit, non credo, quod semper recipiat: ergo suspendit iudicium directum, & per ejus omissionem rectè solvit quaestionem, an causâ secunda recipiat semper motionem à primâ. Hoc modo resolvendi quaestiones incertas, appellando ad solum iudicium reflexum de probabilitate, utitur sæpe Scotus, dicendo ex. gr. probabilius est non teneri restituere; quia illud reflexum in ordine ad regulandam volitionem ad operationem, aut omissionem, æquivaleret iudicio directo subjectivè probabili, aut probabiliori: ex. gr. non est restituendum; cum hoc discrimine, quod suspendens directum non est capax erroris, eliciens est capax.

Sextus est apud Mastr. in 2. d. 2. n. 2. ubi quærens Scotus, an dari possit in Angelis pluralitas specifica, ait: Statuitur hæc conclusio de possibili, quia de facto etiam si valde de probabilis sit, ut affirmat Damascenus apud

apud Scot. in Elementario *cap. 12.* Ecce Damascenus, juxta Scotum, judicavit valdè probabilem opinionem, quod omnes Angeli differant specie: ergo, juxta Damascenum, Scotum, & Maitrium, quæstio directæ rectè solvitur per solum reflexum de objectivâ probabilitate judicium. Si autem hoc conceditur in materia speculativâ, cur non in practicâ? ut enim in hac tenemur ad practicam veritatem, ita in illâ ad speculativam: ergo si non obitante hac obligatione, dubium de veritate speculativâ rectè solvitur per solum judicium reflexum de probabilitate veritatis speculativæ, omisso directo de veritate speculativâ; ita etiam non obitante obligatione veritatis practicæ, dubium practicum fati, & rectè solvitur per solum reflexum de probabilitate veritatis practicæ judicium, omisso directo de veritate practicâ.

N. Septimus est ex 3. *dist. 1. qu. 1. art. 3. & dist. 6. qu. 1. & quolibet. 19. art. 3. & in 1. dist. 7. & dist. 23. §. Ad quæstionem.* ubi putat, quod subsistentia probabilis sit quid negativum, est *dist. 1. qu. 1. in 3.* probabile simul putet oppositum. Ecce Scotus hoc loco defendit ut probabilem oppositam: ergo omne judicium directum suspendit tum de veritate alienæ, cum hæc esset sibi minus probabilis, tum de veritate propriæ. Rursus propriam defendit tantum ut probabiliorẽ; ergo latius reflexum de probabilitate.

N. Octavus est, quem Tartaretus fidelissimus Scoti Interpres, Hiqueus, Pontius, Maitr. in 4. *dist. 3. qu. 6. n. 137. & 138.* produciunt; dicunt enim Scotum defendisse ut probabilem opinionem tuentem, quod verba antecedentia ad hæc, *Hoc est corpus meum,* sint de necessitate consecrationis; non ut veram, nam alio loco oppositam absolute docuit: ergo licet resolutio quæstionis directæ per solum probabilitatem, & quidem minorem.

N. Nonus, & valdè clarus textus est ex 4. *dist. 8. qu. 2. §. De isto secundo articulo,* ubi dixerens, an omnia verba, quibus utimur, sint de consecrationis essentia, ait: Dico breviter, quod non est nobis traditum omnino certitudinaliter, an ad formam consecrationis sanguinis pertineant aliqua verba post illud, *Sanguinis mei;* ideo periculosum est hoc asserere, de quo nulla auctoritas adest. Hæc Scotus.

N. Ecce 1. eo ipso quod non est omnino certum, quod verba sequentia ad tō *sanguinis mei,* pertineant ad formam consecrationis sanguinis, est periculosum hoc asserere juxta Scotum; ergo juxta Scotum, quoties lex Tom.III.

non est omnino certa, est periculosum illam asserere.

Ecce 2. esto dicat, tutius est omnia proferre, immò omnia Canonis verba distinctè legere, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, & hoc ad tollendos serupulos; at tamen ait, esse periculosum dicere, quod detur lex de hoc faciendi, quasi ea verba, quæ supra Calicem proferuntur, omnia essent de essentia: ergo, juxta Scotum, periculosum est asserere legem, quoties non est certa.

Ecce 3. quod sequi tutius, juxta Scotum, non fit nisi consilium, non autem obligatio, immò talem obligationem asserere est periculosum.

Ecce 4. unicè reflexè asserit, periculosum esse asserere, quod omnia verba sint essentia ad sanguinis consecrationem; non autem directè asserit, non sunt, quia est æquivalenter idem: ergo sicut hæc duo inter se æquivalent, periculosum est asserere omnia verba esse de essentia, ac dicere, non sunt de essentia; ita hoc duo etiam inter se æquivalent, probabile, aut probabilis est non esse de essentia, ac dicere, non sunt de essentia.

Ecce 5. rem benè notandam, quod cum opinio S. Thomæ asserens omnia ea verba esse de essentia consecrationis, stet pro lege; opinio autem Scoti negans stet pro non lege, ait periculosum asserere dari legem, quoties hæc non est omnino certa. Videant modo Anti-Probabilistæ, an nostrum principium, *Lex non obligat, nisi certa sit,* sit Modernorum inventum. Videant, an Antiqui illis favent, negando licitum usum minus probabilis stantis pro non lege, cum Scotus protestetur periculosum esse asserere dari legem, si hæc non sit omnino certa: ergo multo magis asserere legem, quæ non tantum non est certa, quin probabiliter negatur.

Decimus est ex 4. *dist. 24. art. 2.* ubi problematicè se gerit circa dubium, an Episcopus sit ordo distinctus à Sacerdotio, ut ait Maitr. in 4. *dist. 4. de Sacram. Ordinis n. 8.* ergo dubia rectè solvuntur per probabilitatem utriusque partis.

Undecimus valdè manifestus est ex 3. *dist. 3. qu. 1.* ubi loquens de Deiparâ sine labe conceptâ, præmissâ triplici distinctione concludit: Quid autem horum trium, quæ ostensa sunt possibilis, factum sit, Deus novit. Si auctoritati Ecclesiæ, aut Scripturæ non repugnat, videtur probabile, quod est excellentius Mariæ tribuendum. Hæc Scotus. Ecce 1. suspendit omne judicium directum, & utitur solo reflexo. Ecce 2. non

dicit, *probabilius*, sed dicit, *probabile*. Vide quæ dixi d. 11. à n. 123.

N. Demum legi potest Bordonus in *Propugnac. Opin. Prob. cap. 17.* ubi fulè solvit quæ Merenda affert ex Scoto contra Probabilitas; facile enim Lector colliget plura ad nostrum intentum, nullum autem pro intento Merendæ, ut ostendit Maffrius in 2. d. 5. & Bordon. l. c. relatis pluribus opinionibus Scoti minùs tutis, & minùs probabilibus.

§. V.

Ex mente Divi Bonaventuræ, Divi Prosperi, Divi Gregorij, Divi Antonini, & Divi Francisci de Sales.

SUMMARIUM.

- S. Bonav. opinionem stantem pro non confessione circumstantiarum vocat probabilem, etsi oppositam sequatur ut probabiliorem, n. 60.
Idem ait de diversis alijs opinionibus, ibid.
Procedit sub solo reflexo, ibid.
S. Bonav. ex eo quia opinio nil convincens habeat contra se, & plura habeat pro se, ait eam sustineri posse, atque adeo satis esse objectivam probabilitatem, n. 61.
S. Prosperus ad solam probabilitatem recurrit, n. 62.
S. Gregorius negat necessarium iudicium absolutum de veritate in re incertâ, n. 63.
S. Antoninus insinuat excusari à culpâ, qui sub solo reflexo de probabilitate operatur, n. 64.
S. Franc. de Sales consulit, ut quis Toleti Summam sequatur, adeoque satis certa probabilitas veritatis opinionis, n. 65.

N. Sanctus Bonav. sapissimè utitur solâ probabilitate, suspensio iudicio directo, immo utramque opinionem oppositam iudicat sepe probabilem, adeoque tutam in praxi, etsi sequatur probabiliorem; hoc autem non facit, quia iudicat dari legem sequendi probabilius, sed quia melius est. Primus textus est in 4. dist. 17. art. 2. qu. 3. ubi sententiam affirmantem nos teneri aperire circumstantias purè aggravantes, vocat probabilem, etsi oppositam sequatur, & vocet probabiliorem. Secundus in 4. dist. 31. art. 2. qu. 3. ubi quærens, an qui ex concupiscentiâ copulatur uxori, peccet semper mortaliter, quamvis negantem vocet probabiliorem, & eam sequatur; attamen affirmantem vocat probabilem. Tertius est in 4. dist. 36. art. 2. qu. 3. ubi duplicem opinionem tamquam probabilem trahit; quod idem præstat dist. 39. art. 2. qu. 1. & 2. de juramento doloso. Ergo ex S. Bonav. licet operari ex solâ pro-

babilitate objectivâ; tum quia oppositam suæ non vocat veram, sed probabilem; tum quia non vocaret probabilem, nisi liceret eam sequi; quomodo autem? Non assentiendo directè; nam directè assentitur sibi probabiliori; ergo nixus soli reflexo iudicio de objectivâ probabilitate veritatis opinionis oppositæ.

Sed omissis alijs, ecce in terminis nostrâ sententia ex S. Bonav. in 4. dist. 38. art. 2. qu. 61. 3. ubi quærit, an Summus Pontifex possit dispensare in voto; & relatâ triplici opinione, primâ affirmante universaliter de omni voto; secundâ, & terriâ limitante, subdit: *Quæ istarum opinionum sit verior, scire non nescire; & satis (N.B.) qualibet sustineri possit, ideo nullam assero. Siquis tamen veli hanc vitam acceptare, non occurrat ei inconveniens manifestum, ut dicitur.* Ecce præter licitum ultra cuiusque opinionis certo probabilis, & præter fundamenta, quibus eum probat, & nos probavimus, nempe quod possit sustineri, & nihil habeat evidens contra se, expressè dicit te nulli adherere directè; immo ideo nulli directè adheret, quia qualibet satis sustineri potest. Quomodo autem hæc duo combinari possunt, nempe se nulli adhereri, & tamen quamlibet à se sine culpâ, seu satis sustineri posse; quomodo, inquam, hæc combinari possunt, non video, nisi quia quamlibet est certò probabilis, & per hoc, quod quamlibet talis est, dicit, quod sine culpâ sustineri possit; sed implicat, ut aliqua sustineri possit suspensio omni directo assensu cuiuslibet, nisi per certum reflexum de objectivâ probabilitate iudicium; ergo hoc satis est ad sustinendam opinionem.

S. Prosperus lib. 2. de Vocat. Gentium cap. N. 22. ait: *Non irreligiousè arbitror credi, neque esse 62. convenienter intelligi &c.* Ecce iudicat esse 63. valdè probabile, quod Deus universis Nationibus eam gratiam largiatur, quâ utique bene uterentur eorum parentes, etiam ipsi (nempe infantes) per eosdem juvarentur. De quo vide P. Muncif. tom. de Gratia d. 12. sect. 10. Ecce S. Prosperus ad solam probabilitatem appellat.

S. Gregorius ait: *In rebus dubijs non debet N. iudicium esse absolutum; id est, omnino fir. 63. mum; immo cum omne iudicium directum & Greg. sit absolutum de veritate, nam absolute affirmat, aut negat rei veritatem, quamvis sit opinativum, atque adeo semper cum formidine; hinc omne opinativum directum est quidem absolutum, prout opponitur incerto; immo omne est incertum, si est intra lineam probabilitatis, quæcumque ea sit. Eo autem ipso,*

N.
66.

Audivimus utrumque Theologiæ Scholasticæ Principem; audiendi modò utriusque discipuli, qualiter directas questiones, si incertæ sint, resolvant; an semper ferendo directum de rei veritate iudicium; an sæpe contenti solo reflexo evidenti de veritatis probabilitate iudicio. Ducemus autem exordium à Thomistis, de quibus M. Gonet. *tom. 5. tr. 4. de Sacram. Euchar. in Prefat.* scripsit, quod etsi extranei omnes pollicentur, nè latum unguem à D. Thomæ doctrinâ recessuros, *id quidem omnes extranei pollicentur, sed id soli discipuli* (nempe Thomistæ) *implent.* Si igitur ostendero ferè omnes Thomistas sæpe solo de probabilitate objectivâ veritatis iudicio contentos, eo ipso ostendam, tum quòd nostra doctrina sit Divi Thomæ; tum quòd doctrina Gonetii negantis fati esse solum reflexum de objectivâ probabilitate veritatis iudicium, non sit Divi Thomæ.

N.
67.
C. Caiet.

Primus est purpurâ ac doctrinâ eminentis Card. Caietanus, qui in *sum. verb. jejunium*, quærens, an præceptum jejunandi, salvo contemptu, obliget sub mortali, ait: *Non audeo ex iure scripto asserere, quia nullibi scio scriptum esse præceptum obligans ad mortale non jejunantem.* Non ignoro, quòd hæc opinio supponat doctrinam hodie improbabilem, nempe, quòd nulla lex humana, seclutò contemptu, obliget sub mortali; & quòd nulla lex detur obligans ad jejunium. At tanto Doctore parcendum; fortè enim hoc ipsum erat suo tempore inter T. T. incertum. Ego unicè considero 1. modum resolvendi questionem per suspensionem iudicii directi; ait enim, non audeo asserere esse mortale, seu non assero esse mortale. Considero 2. principium, quo utitur; est enim ipsissimum, ac quo nos aliàs usi sumus; quòd lex, quæ non scitur, non obligat; etenim ex carentiâ scientiæ præcepti obligantis ad jejunium, infert se non audent asserere, quòd ommissio jejunii sit mortale. Considero 3. quòd non jejunantem citra contemptum asserere non audeat reum culpæ lethalis; adeoque omittens jejunium sub iudicio reflexo, quòd lex non sit sibi certa; & multo magis sub hoc, quòd non lex sit sibi certò probabilis, juxta Caietanum sine culpâ operatur; ergo juxta illum, ne quis omittendo jejunium peccet, necessarium non est hoc iudicium directum, Lex non datur.

N.
68.
C. Caiet.
S. Tho.

Similiter in 3. p. qu. 67. art. 4. ubi quærit, an cuique extra casum necessitatis baptizare liceat. Negat D. Thomas l. c. at Caietanus dicit: *Peccatum mortale non video*, si quis sine solemnitate baptizet. Ecce præter reflexio-

nes in priorem textum allatas, quæ hic quoque locum habent, adverte, quòd non dicat, *non est peccatum mortale*; quin hoc iudicium directum suspendit, & nihil directè asserit de veritate ut est in se, sed unicè supra iudicii directi suspensionem reflectit, & ait, se non videre peccatum mortale: ergo modus resolvendi dubia speculativa, aut moralia, non per iudicium directum de veritate, sed per solum reflexum de rei probabilitate, aut non probabilitate, apparentiâ, aut non apparentiâ, est apud Antiquos ultimatissimus, non tantum quoad opinari, sed & quoad operari, aut omittere operationem.

Rursus *tom. 1. Opuscul. tr. 31. respons. 13. N. ad dub. 7.* quærens, qualiter quis possit esse certus de non peccato, pullando campanas die festo, etsi directè dubitet, an pullare die festo sit peccatum, expressè asserit, quòd si quis dubitans, an pullare die festo sit illicitum, & tamen non dubitet sibi hic, & nunc licitum esse pullare, iste non peccat pullando, quantumcumque magna esset dubitatio apud eundem de actu pullandi secundum se, an sit licitus, vel illicitus; & similiter quantumcumque esset magnus timor de eodem. Hæc Caiet.

Ecce 1. non requirit, quòd operaturus assentiat directè, seu ex motivis directis instantibus pro licentiâ operationis, sed satis quòd ex reflexis hic, & nunc iudicet se non peccare pullando, ut rectè notat D. Perea n. 57. & 398. Ecce 2. si non est necessarius, juxta Caiet. assensus directus, eo ipso satis erit iudicium reflexivæ actionis, suspensio enim directò de ejus licentiâ. Ecce 3. quantumcumque vehementer quis dubitet, & timeat, an pulsatio secundum se sit licita, potest quis, juxta Caiet. sub alio iudicio certo reflexo licitè operari, seu pullare: sed strictè dubitans suspendit omne iudicium directum: ergo suspendens omne iudicium directum potest licitè operari: ergo ut quis licitè operetur, necessarium semper non est directum de rei licentiâ iudicium, sed satis iudicium evidens de probabilitate licentiæ, aut quodlibet aliud nixum alteri principio.

Pariter 2. 2. qu. 172. art. 6. ait: Hoc lo. N. lum dicendum occurrit, quòd Sibyllas, quæ hic hic inter Dæmonum prophetas comparantur, superius in *quest. 2. art. 7. ad 3.* inter personas in fide Christi explicitè salvatas comparatæ videantur. Materia siquidem hæc incerta cum sit, quoniam de individuis non pertinentibus ad fidem est, modo in unam, modo in aliam partem declinare permittimus. Hæc Caietanus. Ecce 1. in rebus incertis permit-

permittit licitum quodlibet opinari. Ecce 2. dicit, *permittimus*; non enim obligat ad iudicium directum, quia est incertum: ergo nemo ullâ lege obligatur ad iudicium directum, ne obigeretur ad incertum. Si ergo in rebus speculativis incertis nemo ad iudicium incertum obligatur, nemo quoque in rebus practicis incertis obligabitur ad iudicium incertum: sed omne directum de rebus incertis est tale; immo omne etiam moraliter certum potest esse in re falsum: ergo nemo ad iudicium directum de re incerta obligari potest: sed ex aliâ parte, ut recte operemur, obligamur ad aliquod iudicium; ergo vel ad reflexum certum de probabilitate licentiæ; vel ad directum incertum de rei licentiâ. Ubina igitur lex à Probabilioristis Modernis asserita, quod nemo sine iudicio directo de licentiâ operari possit?

N. Demum 1. 2. qu. 109. art. 8. §. *In eodem*.
72. ait: Dubium quidem magnum occurrit in
C. Caic. multis. Primò ex ipso Authore, quia in 2.
S. Tho. *diff. 28. qu. 1. art. 2.* rejicit hanc viam, quam
hic tenet pro sententiâ, & arguit contra eam
solvens rationem ejus, & dimittit eam ut fal-
sam; in hoc autem loco non respondet suis
rationibus ibidem factis, & tamen determi-
nat oppositum. Hæc Caietanus de S. Tho-
mâ. Ecce quàm importunè à Fogarino, &
Fogar. Probabilioristis assumatur ut primum prin-
S. Tho. cipium, quod ut quis aliquam sequatur opi-
nionem, solvere debeat rationes oppositas,
cum tamen S. Thom. juxta Caiet. hoc præ-
stiterit. Si ergo solvende necessario non sunt
rationes oppositæ, signum est, quod neces-
sarium non sit iudicium directum de veritate,
& multo minus, quod hoc iudicium di-
rectum debeat esse certum, sed satis erit ju-
dicium de probabilitate objectivâ.

N. Secundus est Ferrarientis, insignis quo-
73. que D. Thomæ Interpres, qui *lib. 3. contra*
Ferrar. *Gentes cap. 59. pag. 299.* ait: Possimus primo
tenere, quod Beati videant tantum præ-
sentia. Et ad finem *ejusdem* §. ait: Possimus
secundo tenere, quod Beati eo modo, quo
singularia cognoscunt, &c. Ecce modus,
quo quæstionem resolvit, non est directè af-
firmando, aut negando: non enim dicit, *te-
neo*, sed utitur iudicio reflexo certo cadente
supra probabilitatem objectivam veritatis
opinionis, quasi diceret: Certò probabile
est, quod Beati videant tantum præsentia:
ergo si in dubiis speculativis incertis licitus
est modus illa resolvendi, non directè sem-
per per veritatem, sed reflexe per probabili-
tatem, quoties res est incerta; licebit quoque
resolvere dubia practica per solam certam
objectivam probabilitatem veritatis; non au-

tem obligabimur resolvere semper illa per
iudicium directum de veritate: etenim si da-
tur præceptum de iudicio directo veritatis,
utrobique datur; nempe veritatis speculati-
væ, si dubium sit speculativum; practicæ, si
practicum.

Tertius est Durandus, Infulis, & sapien- N.
tia celebris, cui ferè omnis Univerlitas Ca- 74.
Duran. tholica Cathedram destinavit; loquens igitur
de cognatione spiritali inter conjugatos
in 4. *diff. 42. qu. 2. art. 3.* ait: Quidam adunt,
quod ille, qui fraudulenter hoc fecit, potest
reddere debitum, sed non licet ei exigere;
quod quamvis sit probabiliter dictum, non
invenitur in jure expressum, quod non liceat
ei debitum petere. Hæc Durandus. Ecce 1.
vocat probabilem oppositam stantem pro le-
ge, seu negantem tali conjugato licentiâ
petendi debitum. Ecce 2. quamvis opposita
stans pro lege sit Durando probabilis, quia
tamen non est in jure expressa, id est, non
est certa, ideo Durandus sequitur stantem
pro libertate, nixus huic nostro principio,
Lex non certa non obligat; & ideo quia non
invenitur expressa prohibitio, innuit Du-
randus, quod illi conjugato liceat petere de-
bitum. Ecce 3. modus reflexus regulandi cõ-
scientiam æquivalens directo: non invenio
expressam legem vetantem; seu esto mihi
probabile sit dari legem vetantem licentiâ
petendi debitum, attamen mihi certo pro-
babilius est eam non dari; quod iudicium re-
flexum de objectivâ probabilitate non le-
gis vetantis æquivaleret huic directo, Licet
petere debitum: & conscientia conjugati
æque regulari potest à solo iudicio reflexo
de certâ probabilitate non legis vetantis
licentiâ petendi debitum, ac à solo directo
de veritate ejusdem non legis: id est, tam ab
hoc solo, est probabilius non dari legem ve-
tantem; ac ab hoc solo, non datur lex ve-
tans: ergo juxta modum discurrendi, quo
Durandus in re tam gravi utitur, non est ne-
cessarium iudicium directum de veritate, sed
satis reflexum de certâ probabilitate, aut
probabilitate veritatis.

Quartus est M. Victoria, quo nemo tuo N.
tempore scientior, qui loquens de Homici- 75.
dio in *Relectione de Jure Belli n. 4.* ait: Et hoc
M. Vic. reverâ, seculo scandalo, videtur licere &c.
Ecce ait, *videtur*, quod est iudicium reflexum
supra objectivam probabilitatem licentiæ;
& est idem, ac certò mihi probabile
est licere; non autem absolute ait, *licet*. Si-
milis habet n. 5. ubi ait: Credo, quod per
injuriâ percussus possit statim repercute-
re; quæ tamen opinio hodie est improbabili-
s, & unice ad rem meam noto, quod cum
suo

fuo tempore incertum fortè eſſet, an ea incontinens repercuffio liceret, M. Victoria juxta prudentium virorum morem locutus eſt, ſuſpendendo judicium directum, non enim dixit, poteſt repercutere, ſed credo, ſeu mihi probabile eſt, quòd poſſit. Similiter in *Relezione de Simoniâ pag. 193.* ait: Bonâ veniã tantorum virorum (inter quos reulerat S. Thomam) ſequerer libentius ſententiam Canonitarum, & ideo reſpondet probabiliter per conſuſiones: Prima eſt &c. Ecce iterum in re incertâ ſibi, ut prudentius reſolvat, appellat immediatè ad veritatis probabilitatem, non ad veritatem. Omitto alia ejus loca, in quibus ſuſpenderit judicium directum de veritate, ſolo contentus reflexo de objectivâ veritatis probabilitate: ergo, juxta M. Victoriam, queſtio incerta ſapienter reſolvitur per ſolam probabilitatem; & conſcientia honeſtè regularetur per ſolum judicium de probabilitate veritatis, omiſſo directo de veritate.

N. Quintus eſt M. Soto, ejuſdem M. Victoriam ſapiens diſcipulus, qui in 4. diſt. 18. M. Sot. qu. 2. art. 5. §. *Unde ad argumentum.* hæc habet: Quamvis Sacerdos exiſtimat opinionem eſſe falſam, non tamen inde exiſtimare debet ſibi non licere illum abſolvere, ſignificandem propter probabilitatem excuſatur ille a culpa. Hæc M. Soto. Ecce 1. in terminis noſtra mens, non enim ait, propter veritatem, aut propter probabilitatem; immò nec dicere poteſt: etenim cuiſlibet propria eſt probabilior, & oppoſita eſt minus probabilis; ſed propter probabilitatem opinionis excuſat a culpa Sacerdotem abſolventem, etſi iſte opinionem pœnitentis, non tantum minus probabilem, ſed falſam putet: ergo ſi, juxta M. Soto, licet operari, ſeu abſolvere, itante judicio directo ſubjectivè probabiliori de falſitate opinionis oppoſitæ, & de veritate propriæ, unito cum judicio reflexo de objectivâ probabilitate veritatis, ejuſdem opinionis oppoſitæ, multò magis licebit ſub ſolo reflexo de objectivâ probabilitate, ſuſpenſo directo ſubjectivè probabiliori de veritate propriæ, & de falſitate oppoſitæ. Ecce 2. quòd M. Soto totam rationem excuſantem a culpa Sacerdotem abſolventem, quamvis putantem opinionem pœnitentis eſſe falſam, reſundit in certam objectivam, & quidem minorem probabilitatem veritatis opinionis pœnitentis: ergo ſolum reflexum de certâ objectivâ probabilitate, ſive maiori, ſive æquali, ſive minori judicium ſatis eſt, juxta M. Soto, ad rectè operandum. Ecce 3. quòd Sacerdos tunc abſolvens caret omni directo judicio de veritate opinionis pœni-

tentis, quin, juxta M. Soto, habet judicium directum, ſive ſubjectivè probabilis de falſitate opinionis pœnitentis, ſive de veritate propriæ, (cum quo implicat judicium directum, etſi minus probabile, de veritate opinionis pœnitentis, nam implicat probabilitas ſimultatis utriuſque judicii ſubjectivè probabilis contradictorii: ergo talis Sacerdos, juxta M. Soto, honeſte operatur ſine omni judicio directo ſubjectivè probabilis de veritate opinionis pœnitentis, juxta quam cum abſolvit: ergo ad honeſte operandum neceſſarium non eſt judicium directum de veritate opinionis, ſed ſatis ſolum reflexum de certâ, etſi minori probabilitate veritatis opinionis.

Plurima alia M. Soto tradit in noſtris ſermonibus, tum de *Secreto qu. 4. Membr. 2. p. 77. 8. conſuſ.* ubi ait: Probabile eſt denuntiatum fraternaliter poſſe eſſe teſtem, cum finito proceſſu fraternali incipit forum judicialiter: ecce reſolvit per probabilitatem: tum *lib. 10. de Juſt. qu. 5. art. 3.* ubi loquens de cæcis, aut quali cæcis, qui horas aliquas memoriter ſciunt, an illas recitare teneantur, ait: Non ſum omnino certus, an ſine cogendi recitare. Ecce 1. ex eo quòd non eſt certus de lege, non obligat recitare: ecce 2. eo quia non eſt certus de lege, probabile putat non eſſe cogendus; adeoque per probabilitatem veritatis, non per veritatem opinionis excuſat: tum in 4. diſt. 8. qu. 2. art. 4. conſuſ. 13. §. *de ſimplici* ait: Non clarè video licentem, ſi puella, quæ non eſt ſub curâ parentum, ſua ſponte virginitatem vult perdere, quòd ſit diſtincta ſpecies luxuriæ à ſimplici fornicatione &c. Immo fortasſe, licet eſſet ſub curâ parentum, etſi illis aliquam injuriam faceret, non mutaret ſpeciem. Siquis ergo contrariam habeat opinionem, abundet in ſenſu ſuo, ſed tamen ego arbitror hanc eſſe probabilem. Hæc M. Soto. Ecce 1. quia non clarè videt eſſe ſpeciem diſtinctam luxuriæ à fornicatione, non audeſt affirmare eſſe diſtinctam: ergo ex M. Soto, ut aliquid affirmetur eſſe peccatum, (nam peccatum diſtinctum eſt novum peccatum) debet clarè conſtare lex. Ecce 2. ſuſpenderit judicium directum circa quaſitum, an virginitatis jactura ſit peccatum ſpecie diſtinctum à ſimplici fornicatione; & unice appellat ad reflexum de probabilitate; idem enim æquivalenter eſt dicere, non clarè video, non mihi conſtat eſſe peccatum, ac dicere, certo mihi probabile eſt non eſſe peccatum.

Similiter idem M. Soto in 4. diſt. 13. qu. 2. art. 3. ait: Quando violatio Eccleſiæ eſt occulta, nec opus eſt Miſſas, & Sacrificia ſuſpendere.

pendere, nec Ecclesiam reconciliare: & est communis opinio. Ecce non dicit, est opinio vera, sed communis; & ex eo, quod communis sit, adeoque regulariter certo probabilis, putat licitum celebrare, etsi suspento iudicio directo de veritate, seu de licitâ celebratione, contentus solo reflexo de licitâ celebrationis certâ probabilitate. Et ibid. *dist. 18. qu. 4. art. 5. conclus. 3.* quaerens, an liceat Confessario dicere de publicâ meretrice: illa mihi confessa est suum meretricium, & à me absoluta; ait: Videtur esse licitum: Caietanus negat id licere; & profecto hæc opinio est mihi probabilior, quàm contraria. Ecce non asentitur directe opinioni Caietani, sed reflexè, nempe illi ut sibi probabiliori. Et ibid. *dist. 18. qu. 2. art. 4. §. alia autem sunt*, postquam dixit diversas dari opiniones circa obligationem confitendi circumstantias aggravantes, ait: Quidam opinantur solas circumstantias mutantes speciem esse de necessitate confessionis; atque hujus opinionis fuit D. Thom. D. Bonnav. & Durandus; & est ferè communis opinio. Ecce ex hoc iudicio reflexo, quod opinio sit communis, iudicat M. Soto licitum juxta eam operari, etsi suspento iudicio directo de veritate. Immo idem M. Soto §. *colligamus*. recedit à dictâ opinione, etsi communi: ergo non est idem opinionem esse communem, ac esse veram: idem autem est, juxta M. Soto, opinionem esse communem, ac licitum juxta eam operari: cur autem, nisi quia communis solet esse certo probabilis? Et ideo DD. dicere solent hanc, aut illam opinionem esse communem, ut indicent licitum eam sequi, & juxta eam operari: sed iudicium de communitate opinionis non est iudicium de veritate illius: ergo ut quis licite operetur juxta aliquam opinionem, necesse non est iudicium de ejus veritate; satis de certâ ejus probabilitate, ut accidit regulariter opinionibus communibus. Et ibid. *dist. 24. qu. 2. art. 4. §. & vero*. ait: *Opinio de gratiâ in sumptione Sanguinis* (nempe, an sub utraq; specie communicans recipiat maiorem gratiam) *non est tam probabilis, quàm quod unus tantum, idemque gradus in sumptione Corporis conferatur*. Ecce utramque speculativam opinionem iudicat etsi inæqualiter probabilem; immò ecce suspendit iudicium directum de veritate, contentus solo reflexo de probabilitate veritatis.

N. Sextus est M. Medina, passim ut Author Probabilitatum commendatus, qui quærenter in rebus incertis directum suspendit de veritate iudicium, contentus solo reflexo de probabilitate veritatis. Ita *1. 2. qu. 74. art.*

8. *dub. 3.* cum M. Victoria de opinione tunc probabilis, hodie tamen improbabilis, ait: Videtur non esse mortale: Non dicit, non est mortale. Non est autem quod Lector mihi vitio vertat, quod retulerim Antiquiores aliquos, qui aliquibus opinionibus, hodie improbabilibus, probabilitatem dederint: non enim omnia scire potuerunt; nec omnia uno sæculo discuti potuerunt; cum hanc quoque gloriam præsentis, & futuro sæculo Deus reservavit. Et ideo M. Victoria, & M. Soto, ut scitè excusent aliquas D. Thom. opiniones, quas deinde retractavit, dicunt; ille *Relatione de Simoniâ n. 25.* quod S. Thom. opinionem sui temporis secutus; iste in *4. dist. 24. qu. 1. art. 4. §. Ad vero*. quod opinionem vulgi secutus sit; innuendo nobis opiniones aliquas habitas à nobis hodie ut improbabiles, immò ut damnatas, habitas fuisse tempore antecedenti ut probabiles, quod idem temporibus futuris fortè eveniet aliquibus opinionibus auditis hodie ut certo probabilibus; immò moraliter certis.

M. Sor.
M. Vict.

§. II.

Alij celebres Thomistæ.

SUMMARIUM.

- M. Bannez solvit dubia non per veritatem, sed per probabilitatem, n. 80.*
M. Serra, n. 81.
M. Mart. de Prado, n. 82.
M. Baro, n. 83.
M. Passerinus, etsi Probabiliorista, tueretur nostra principia, quod sola certa lex obligat, quod possessio libertatis teneat in omni materia, n. 84.
Sibi contradicit, ibid.
Ait satis certum de probabilitate iudicium, ut recte operemur, n. 85. 86.
M. Passer. plurima resolvit tantum reflexè per solam probabilitatem, à n. 87. 88. 89.
An opinio probabilis det jurisdictionem? n. 88. 89.
Error juris dubij æquivaleret dubio facti, ibid.
M. Sylvester accurrit ad solum reflexum de maiori probabilitate, n. 90.
Idem agere fert, quod Caietanus velit, S. Thomam docuisse opinionem de coexistentiâ futurorum æternitati, ibid.
M. Conradus resolvit per probabilitatem, n. 91.
M. Petrus, & M. Martinus de Ledesma per probabilitatem, n. 92. 93.
M. de la Cruz, & M. Acucius de Velasco per probabilitatem, n. 94. 95.

Septi-

N. **S**eptimus est M. Bannez, qui 2. 2. qu. 2. 80. *Art. 8.* solvens dubium, an fides explicita Christi D. adeo sit nunc ad salutem necessaria, ut sine ea nemo possit salutem consequi, seu sit necessaria necessitate medii, ait: Non est hæresis, nec temerarium, nec scandalosum asserere, quod quis modo assequi possit vitam æternam sine fide explicita Christi D. .... Hanc conclusionem ponimus

contra Caietanum, quia oppositam sententiam tenet Scotus in 4. dist. 5. qu. un. art. 2. ubi constituit sex argumenta satis probabilia; & certè hoc videtur valdè probabile. Hæc M. Bannez. Non disputo, an verum sit, quod ea opinio sit valdè probabilis, sed unicè confidero modum, quo solvit dubium, non per veritatem, sed per veritatis probabilitatem, quod sæpe facit.

N. **O**ctavus est M. Serra, qui quæstionem de potestate absolvendi ab hæresi resolvit, non per veritatem, sed per summam probabilitatem; ait enim 2. 2. qu. 11. art. 4. Quando conceditur facultas absolvendi à catibus Bullæ Cœnæ, & non expressè excipitur hæresis, probabilissimum est, Hæreticum occultum absolvi posse ab illo Confessario electo. Ecce si in re sibi probabilissimâ necessarium non putat directum ferre de veritate iudicium, sed ad summam probabilitatem recurrit, quid in rebus magis sibi incertis facturus erit? Et 2. 2. qu. 73. art. 3. dub. 1. de opinione Caietani, & aliorum ait: Puto esse probabilem: & ibid. qu. 76. art. 3. ait: Mihi probabile est, quod plures simul maledicere sit unum solum numero peccatum tam physicè, quam moraliter. Ecce iterum in re adeo classicâ, solâ contentus est probabilitate veritatis. Idem alibi passim præstat.

N. **N**onus est M. Joan. Martinez de Prado, qui quidem Probabiliorista est, & tamen à nostro discurrendi modo, & mente non discedit; ita tom. 2. cap. 28. qu. 3. §. 1. apud P. Moy. tom. 2. tr. 2. disp. 1. qu. 3. n. 7. hæc habet: Melius distinctione adhibita (nempe pacti ex iustitiâ, & pacti ex gratitudine) litem componunt Lessius, Bonac. Trulenc. Lugo, Serra, dicentes, esse usuram, & simoniam, si addit pactum iustitiæ, aut fidelitatis: addit P. Moyam n. 18. non ita si sit amicitia, aut gratitudinis, dare temporale pro spirituali. Ecce ait, melius, seu probabilius: & tom. 1. cap. 8. qu. 9. n. 11. tractans dubium difficultis solutionis, ut videre est apud P. Moyam tom. 2. tr. 3. disp. 2. qu. 5. per totam, ait: Quando potens absolvere ab hæresi occultâ tam longè abest, ut aditus ad eum sit moraliter impossibilis, non videtur mihi

improbabile, quod Episcopus, vel immediatus Religiosis Prælati valeat directè in foro conscientia absolvere; quod generaliter tradidit videtur P. Suar. tom. 4. in 3. p. disp. 30. sect. 3. & c. Hæc M. de Prado. Ecce ex iudicio de non improbabilitate opinionis affirmantis licentiam absolvendi, iudicatum erit absolvere sub solo iudicio certo de probabilitate opinionis affirmantis licentiam absolvendi. Et tom. 2. cap. 20. qu. 2. §. 3. n. 30. quaerens an Duces, & Milites, qui in bello navali hostes effugere non valent, possint navim igne consumere, ne illi, eorumque bona in hostium manus deveniant, ait: Affirmant Lessius, Malder. Trulenc. Lugo, Serra; & hæc sententia est probabilis, dum tamen, ut advertit Lugo, gravis causa boni publici intercedat. Ecce non per veritatem, aut probabilitatem, sed per solam probabilitatem licentiæ resolvit. Superfedeo ab alijs locis, tum quia cuique obvii sunt, si ejus Theologiam Moralem, & Tomum de Pœnitentiâ revolvat; tum quia plures dedi

disp. 13. n. 405. Decimus est M. Baro, qui Probabiliorista, immò Tutorista est; hic enim 2. p. M. nuduct. d. 2. sect. 2. pag. 263. & 264. defendens aliquam Caietani opinionem, quamvis propriam asserat tutiorem; simul tamen dicit, quod Caietani opinio fuerit illi, ante decretum Pape damnantis, practicè probabilis. Ecce juxta M. Baro, ut Caietanus tuto suam sequi posset opinionem, factis et erat, ut illi esset practicè probabilis.

Undecimus est M. Passerin. Probabiliorista, qui tom. 1. in 2. 2. qu. 186. n. 278. ait, & quemlibet debere amplecti opinionem, quæ videtur magis consona rationi; hæc enim est probabilior; & n. 281. idem inculcat. Ita tamen hic Author est Probabiliorista, ut nostra principia tueatur, tum de naturali possessione libertatis in omni materia, tum quod nulla lex obliget, nisi sit certa, ut expresse docet n. 239. & 274. ex S. Thom. 1. 2. qu. 8. Th. 95. art. 3. & ideo n. 276. ait: Quoties opinio pro non lege est æquè probabilis, ac pro lege, tunc lex non obligat, quin possidet libertas. Immo n. 246. ait: Circa conclusiones, quæ in re non habent cum legis principis necessariam connexionem, nec probabilissima opinio necessitatem aliquam ferre potest, quia illæ non cadunt sub lege, sed sunt res indifferentes ex humanâ prudentiâ determinandæ. Hæc M. Passerinus, volens nec probabilissimam stantem pro lege obligare; at manifesta se offert contradictio: si enim ex n. 246. nec probabilissima stans pro lege

lege obligat; quia probabilissima non est certa, lex autem debet esse certa, ut obliget; quomodo n. 278. ait; quemlibet amplecti debere opinionem; quæ est magis consona rationi, hæc autem est probabilior?

N. 85. Verum, hæc, astrictis contradictionibus dimissis, venio ad præiens meum intentum; etenim præclarus iste, & eximius Probabiliorista apertè sustinet, quod ut rectè operemur, satis sit certum de probabilitate iudicium; nam n. 279. ait: Quoties non apparet, quæ opinio sit certior; sufficit, quod moveatur à principio extrinseco; & quod sit certus de probabilitate, quia non potest habere maiorem certitudinem; & tunc in hoc est tutus, & ita non necessitatur ad alteram partem; sed ad utramque est indifferens; ut eligat quam velit, quia utraque est æquè probabilis, etsi utraque non sit æquè tuta, utraque tamen est tuta; & nulla est contrariè tutior, licet comparativè una sit tutior altera; licet igitur non investigatà veritate ex solo iudicio probabilitatis nõ liceat quamcumque opinionem sequi, ubi tamen quis fecit, quod in se fuit, & non potuit invenire nisi quod utraque pars est probabilis, potest probabilitate uti, & quam voluerit opinionem sequi. Hæc M. Passerinus.

N. 86. Ecce 1. in terminis nostra mens, quod investigatà veritate, si hæc intra certæ probabilitatis terminos adhuc maneat, adeoque sit incerta, liceat operari ex solo iudicio reflexo de objectivâ opinionis probabilitate; & sequi quam maluerit; id ipsi enim nos dicimus, dum affirmamus, satis se solo esse certum reflexum de objectivâ probabilitate veritatis iudicium; supponimus enim veritatem investigatam; & post serium ejus examen, utramque contradictionis partem manere certò probabilem; atque adeò veritatem manere incertam intra terminos certæ probabilitatis. Ecce 2. non dicit sequendum iudicium reflexum de objectivâ probabilitate, sed de probabilitate; ergo cum æquè, aut minus probabilis sit etiam certò probabilis, licebit ex eodem Authore, sequi iudicium reflexum certum de probabilitate tam maiori, quam minori, nam de æquali expressè affirmat:

N. 87. Porro hæc doctrinà de solo iudicio reflexo certo de objectivâ probabilitate, aut probabilitate sæpe usus est M. Passerinus. Nam tom. 1. in 2.2. qu. 186. art. 7. n. 215. ait: Probabilis est opinio P. Suar. quod recipere sine licentia Superioris reit aliquam ex illis, quæ Religio dare solet; ex gr. pileum, librum &c. non sit mortale; & n. 228. ait: Veriorem, & tutiorem puto sententiam Tom. III.

Navarri negantem; & n. 236. proposità difficultate eam unicè solvit dicendo: P. Sanch. lib. 7. cap. 19. n. 10. vult, quod raro contingere possit culpa mortalis; & mm. 327. postquam attulit decretum Tridentini, an necne Religioso vetitum sit ex novo jure Tridentini habere peculium; & an per decreta Tridentini novum jus conditum sit, an antiquum innovatum, negantibus plerisque novum jus conditum, subdit: Hæc dixi non resolvendo, sed dicitur, & proponendo. Ecce quia nec directè, nec reflexè resolvit, sed purè discurrit, dicit se non resolvere: ergo quæstio tam directè per iudicium subjectivè probabile, quam reflexè per iudicium de objectivâ probabilitate resolvitur. Et art. 8. n. 47. quærens, an Religiosi ex vi voti obedientiæ teneantur obedire S. Congregationi Regularium, relatâ opinione affirmante, subdit: Sed hoc esse incertum meliùs dicunt alij; & post pauca ait: Confirmatur; quia cum non sit undequaque certum omnino Pontificem habere hoc speciale dominium, ut Religiosi teneantur ei obedire ex voto, nam & Doctores plures hoc tenent solum ut probabilis; & P. Suar. tom. 3. de Relig. lib. 10. cap. 11. n. 13. non parum formidat, &c. ecce

Et tom. 2. in 2.2. qu. 187. an. 347. ubi quærit; an Confessor non approbatus, si habeatur communiter ut approbatus, validè absolvat, ait n. 355. Video hoc punctum problema esse, & si ex unâ parte præponderat multitudo Doctorum, ex aliâ superat rationis vigor. Mihi videtur, quod probabile sit, ad hoc, ut gesta ratione publici officij sint valida, satis sit pacifica possessio &c. Et n. 356. quærens, an opinio probabilis det jurisdictionem; quatenus Ecclesia censetur eam dare illi, qui probabiliter putat se eam habere, ait, quod etsi aliqui hoc negent, se tamen non videre difficultatem, si eam opinione probabili jungatur error

V. commu-

communis: Quia si Ecclesia confert jurisdictionem habenti titulum coloratum cum errore communi, et si talis alias sit in malâ fide, & sciat se non posse confessiones audire; multo magis dicenda est illam conferre ei, qui bona fide probabiliter credit se posse id facere, si habeat titulum coloratum, & errorem communem. Hic vero non deficit titulus coloratus, quia qui probabiliter putat se posse absolvere, id facit, quia iudicat se approbatum saltem ex privilegio; privilegium autem est titulus saltem coloratus. Unde est, quod qui audit confessiones probabiliter putans se posse id facere, si adest error communis, valde absolvit; & non inter est, an in hoc sequatur opinio minus, aut magis probabiles, maxime si verè iudicet sibi licere sequi minus probabilem. Hæc Probabiliorista Passerinus, quæ an conveniant cum obligatione sequendi probabiliorem, & an plus concedat, quàm Probabilista, videntur alij. Hoc tantum noto, quod per hunc Probabilioristam iudicium certò probabile de jurisdictione satis fit, ut quis valde absolvat, immò ut licite, et si enim non omne quod valde fit, licite fiat; hic tamen cum quaratur, an licitum sit absolvere valde sub iudicio de certâ probabilitate jurisdictionis, eo ipso quod valde absolvitur, licite absolvitur.

89.

Profecquitur n. 357. Sed & præciso errore communi facti, & absque necessitate recurrendi ad legem Barbarius, iudico, quod probabilitas sufficiat ad obtinendam jurisdictionem, quantum opus est ad valorem actuum, quia hoc petit utilitas communis; & quidem non negabitur, quod maior probabilitas sufficiat. Ecce non tantum probabilitas, sed probabilitas, juxta M. Passerini, satis est ad valorem actuum: & n. 358. hoc explicat: quia licet unusquisque teneatur sequi eam opinionem, quam omnibus pensatis iudicat simpliciter verior, secundum sententiam, quam secutus sum 2. 2. qu. 186. art. 8. n. 284. & licet ubi omnibus pensatis nulla opinionum appareat simpliciter probabilior, sed utraque est probabilis, multi teneant, quod necesse sit sequi eam, quam dicunt tutiorem; tamen hæc non sunt certa; & jam quamplurimi DD. sentiunt, quod quando utraque verè, & sine dubio est probabilis, liceat sequi quamcumque, etiam relictâ minus probabili, & minus tutâ: (credo, quod sit error Typographi; debet enim dicere, relictâ magis probabili, & magis tutâ; nam contraponit sententiam de usu minus tutâ minus probabilis, sententiæ obliganti ad tutiorem inter probabi-

les.) Unde in hoc jus verè est dubium, valde controversum, & incertum: & qui sequuntur sententiam admittentem indifferenter usum probabilium opinionum, simul sentientes hoc esse de jure verius, & probabilius, sunt in bonâ fide; & dum prædicte iudicant, & in singulari eligunt id, quod est verè probabile, seu quod certò tenent esse probabile, & postea iudicant se tuto posse illud eligere, bona fide agunt, sequentes quamplurium Doctorum placitum: (ecce vera esse, quæ à me notata sunt circa errorem Typographi; quod si quis hoc neget, parum interest, attamen saltem in immunitate allatis loquitur M. Passerinus de nostrâ opinione.) Itaque jam in hæc parte jus verè dubium; & hic error est ex unâ parte valde communis in Ecclesiâ apud Paderb. & licet sit error juris, error autem communis excusans, & faciens ut facta sub eo sint valida, sit error facti; attamen sciendum est, quod error juris dubij æquivalat dubio facti; & citat plures Juristas. Ecce quam benè sentiat de licito usu minus tutâ minus probabilis; immò ecce solum iudicium de certâ probabilitate jurisdictionis, validum, & licitum facit absolutionem. Denique ecce, quod solum iudicium reflexum de probabilitate nostræ sententiæ tunc sit licitum sequi quamlibet certò prædicte probabilem, satis fit ad operandum. Lege M. Passerini ubi plura tum pro licito usu cuiusvis certo probabilis, tum pro licentiâ operandi sub solo iudicio reflexo de probabilitate objectivâ, aut saltem probabilitate.

Duodécimus est Sylvester Sacri Palatii N. Magister, & nobilissimus Summis, quem 90. Probabiliorista ad sua castra trahere conatur; hic ergo Author verb. Confessio n. 10. qu. 9. ait: De aggravantibus intra eandem speciem sunt opiniones; sed secundum D. Bonnav. communior, secundum D. Thom. probabilior est, quod necessarium non sit eas confiteri. Ecce suspensio iudicio directo de veritate, an circumstantiæ purè aggravantes sint necessariò confitendæ, recurrendum ad probabilitatem, & communioritatem opinionum; quo solo iudicio reflexo habito de communioritate opinionis negantis, honesta erit omisio circumstantiarum intra eandem speciem. Similiter verb. Opinio cum Panormitano asserit excusari a peccato, qui ex affectu ad suum Doctorem sequitur ejus opinionem; iudicans probabiliter esse veram; ait Mastrius in 2. d. 5. n. 61. id est, iudicans certò probabiliter, quod sit vera. Rursus in Confessor. qu. 14. art. 16. loquens de sententiâ D. Thomæ, qualiter futura sint Dei

Dei aternitati presentia, ait: Circa quod plures Thomistae maximas anxietates patiuntur, quia intelligere nequeunt, quomodo sint vera quaedam falsa, quae S. Doctore imponunt. Est autem mirabile, quod S. Thom. voluerit uno verbo talem opinionem fundare, (alludit ad opinionem Caietani) quam quisque experitur se non posse imaginari, vel intelligere, quod res coexistant, antequam existant; & quod sint praesentes, antequam fiant. Ecce tantus Doctor per hoc solum iudicium modale (mirabile est) putat se plus dicere, quam per hoc directum, (S. Thom. hoc non dicit) Sed quid plura, cum passim in sua Summa recurrat ad solum probabilitatem?

N. Decimotertius est M. Conradus 1. p. resp. cas. qu. 264. ubi loquens de Missa suffragio ait: Tutius est simpliciter dicere, quod suffragia non proficiunt damnatis. Ecce in re hodie certa, suo tamen saeculo forte incerta, utitur, ut prudenter procedat, solo iudicio reflexo de opinionis tutoritate, imitatus prudentiam, & modum loquendi D. Thomae. Et eadem 1. part. qu. 198. loquens de opinione hodie indubitata, suo tamen tempore dubia, ait: Haec opinio mihi magis placet: non dicit, est vera, sed utitur iudicio reflexo cadente supra maiorem probabilitatem, aut veritatem objectivam. Et ibid. qu. 331. ait: Si in Francia audivi confessionem Petri, quem hic coram illis, quibus notus est, dico fecisse peccatum veniale, non tamen suspicantur me audivisse in confessione, forte esset probabile illam revelationem non esse peccatum mortale, quia est in re minima, mihi tamen verosimilius est esse mortale. Ecce resolvit per probabilitatem, non per veritatem, etiam veritas sit certa.

N. Decimusquartus est M. Petrus de Ledesma, qui crebro in sua Summa Hispanica suspendit iudicium directum; ait enim loquens de Beneficiis simplicibus sine concursu: Videtur mihi valde probabile, & quasi certum, quod non detur obligatio eligendi digniorem. Et loquens de sacrificio Missae cap. 27. relatam duplici sententia, una volente, quod qui non audivit Missam integram teneatur ad aliam integram; alia tuente latis esse, ut partem, quam in prima non audivit, audiat in alia, ait: Sententia mea est, quod utraque sententia est probabilis, & quilibet in praxi licita. Ecce iudicium de sola probabilitate satis ad licitam praxim opinionis.

N. Decimusquintus est M. Martinus de Ledesma, qui idem dicit, quod M. Conradus de Confessario revelante peccatum veniale, ait enim: Probabile est non esse mortale, Tom. III.

quia est in re minima. Et in 4. part. 2. qu. 60. art. 5. pag. 507. ait: Probabile est, quod uxor non teneatur reddere, etsi licite possit; licet probabilius mihi videatur, quod uxor teneatur reddere debitum marito petenti; esto petens (nempe incestuosus) peccet. Ecce in utroque casu utitur probabilitate; immo in hoc proximo, utramque opinionem iudicat probabilem, quamvis inaequaliter; & quam sequitur, resolvit per solum probabilitatem veritatis.

Decimus sextus est M. Joan. de la Cruz, N. qui in suo Directorio frequenter suspendit iudicium directum, & pure appellat ad certam probabilitatem opinionis, ut quis hanc licite practicet. Ita 1. p. Praecepto 7. de Resist. art. 2. dub. 9. concl. 5. ait: Probabile est posse dignum presentare ad Beneficium, etiam Curatum, maxime si Patronus sit secularis. Et ibid. qu. 3. de Emptione dub. 6. relatam sententiam, an licitum sit vendere vinum aqua mixtum, ait: Probabile est non licere; sed probabilius videtur oppositum. Et 2. p. de Pœnit. dub. 3. opinionem Caietani negantis, quod Pœnitens teneatur sub mortali acceptare, & implere pœnitentiam, vocat probabilem. Ecce hic, & alibi unice appellat ad solum probabilitatem, aut probabilitatem, suspensio iudicio directo de veritate.

Decimus septimus est Illustr. Episcop. M. N. Acatus de Velasco, plerumque suspendit iudicium directum de veritate, soli nixus reflexo de probabilitate, quocumque hec sit. Ita tom. 2. verb. Usura, resol. 453. n. 1. querit an eo quod quis se obliget non petiturum pretium, possit aliquid supra sortem exigere, ait: Non obstante, quod opinio sit probabilis, iudico opinionem M. Ledesmae esse etiam probabilem, & in praxi securam, dummodo modicum quid exigatur, puta duo, aut quatuor pro centenariis. Et tom. 1. verb. Copula ref. 27. ait: Puto probabile non teneri aliquem confiteri, quod copula fuerit cum Iudea, aut Mahometana. Et ibid. verb. Eucharistia resol. 312. n. 3. & 4. ait: Non obstantibus dictis, Granada cum aliis iudicat probabile esse, quod quilibet secularis homini in articulo mortis constituto possit ministrare Eucharistiam &c. & ideo ob dictas rationes, & ob talium Doctorum auctoritatem iudico hanc sententiam esse probabilem. Ecce hic Praeful ea animi, & mentis prudentia procedit in incertis, ut in utroque suo Tomo lingua Hispanica exarato, ut plerumque omittat iudicium directum, & appellat ad solum reflexum de certa probabilitate licentiae.

Reliqui ex inclytâ S. Thom. scholâ

SUMMARIUM.

- M. Godoy solâ nititur probabilitate, n. 96.
 Idem præstat M. Tapia, n. 97.
 M. Fumus, n. 98.
 M. Alvarez, n. 99.
 M. Gonet. a n. 100. ad 105.
 Idem plurima resolvit per probabilitatem, & probabilioritatem, & solutiones probabiles, ibid.
 Probabilem cognitionem vocat certitudinem, n. 103.
 An dubium speculativum non impedire, ne operemur, sed tantum practicum, ibid.
 An, quod homo per probabilem conjecturam fiat practice certus de non peccato, ibid.
 Docet expresse, tum quod solum iudicium de probabilitate sit satis, tum quod etsi simus incerti speculative de honestate objecti, fieri possimus practice certi de honestate actus, ibid.
 Dat simultaneam probabilitatem utrique contradictorie, n. 104.
 Plurima modò improbables erant Antiquis probabiles, n. 105.

N. 96. M. God. Decimus octavus est Illust. Godoy Thomistarum Modernorum facile Princeps, qui cum æquè doctus, ac prudens fuerit, sepius solâ probabilitate objectivâ contentus est. Ne verò actum agam, lege quæ dedi d. 13. scilicet. 6. a n. 399. ubi plura refero ex eodem; necnon celebre ejus dictum contra negantes probabilitatem opinionibus oppositum.

N. 97. M. Tap. Decimus nonus est Illust. Tapia, sanctitatis, & doctrine nomine Hispanis notus, qui utroque suo Tomo Catene Moralit plurima per solam certam probabilitatē resolvit. Inter alia autem lib. 1. qu. 8. art. 10. exponens, quid sit conscientia dubia, hæc habet: Hæc non reperitur in eo solum, qui certò iudicat opinionem esse probabilem, & tutam, ac proinde nullum esse peccatum; nam si certum iudicium est, reverà dubium non est. Ecce disertè ait non peccare, qui sequitur iudicium certum de probabilitate; loquitur autem de probabilitate objectivâ, ut patet ex terminis, nam ait, quod certò iudicans opinionem esse probabilem non peccet: non autem dicit, quod iudicans subjectivè probabiliter opinionem esse veram non peccet. Vide quæ dedi ex eodem disp. 13. n. 402.

N. 98. M. Fumus. Vigésimus est M. Fumus in Armilla verb. Hora, quærens, an Religiosi professi, Sacris tamen non iniati, teneantur ad Horas Ca-

nonicas, ait: Contrarium tenent alii communiter; (nempe quod teneantur) melior tamen videtur opinio Caietani, (nempe negans.) Ecce non assentitur directè opinioni Caietani, sed reflexè iudicans eam meliorem, seu probabiliorē.

Vigésimus primus est Illust. Alvarez disp. N. 191. qui ait, probabilius esse, quod veniale uniri possit cum solo originali, adeoque oppositam Divi Thom. sententiam ait esse difficilem, testante Maitro in 2. disp. 4. nam. 60.

Tandem M. Gonetus, qui est Probabiliorista, sed sui ipsius oblitus, modum, quem reprobat, passim approbat. Nam tom. 5. disp. 2. de Exist. Sacrament. postquam attulit textum D. Thomæ 3. p. qu. 70. art. 4. ad 2. a me suprâ allatum, in quo S. Thom. dixerat probabile esse &c. ait M. Gonet. n. 61. Verum simile etiam est in statu legis naturæ fuisse necessarium aliquod Sacramentum: & n. 93. ait: Fateor D. Thomam in oppositam opinionem inclinasse ut probabilem: & ibid. disp. 3. de Gratiâ Sacram. relatâ aliquâ solutione ait: num. 77. Hæc solutio, & doctrina, haud dubiè valde probabilis est: & n. 80. ait: Hæc solutio probabilitate non caret: & n. 122. ait: Licet probabile sit &c. & n. 133. relato duplici modo dicendi Thomistarum ait: Hic dicendi modus videtur probabilior: & n. 137. citatâ duplici sententia ait: Videtur probabilior, & communior: & disp. 6. n. 103. ait: Probabile est Sacerdotem celebrantem in peccato mortali tria mortalia committere, conficiendo, recipiendo, & sibi ministrando; quia probabilius est, quod ministrare Eucharistiam in mortali sit mortale: & n. 110. ait: Probabilius est mortaliter peccare Diaconos, & Subdiaconos solemner sua officia exercentes in peccato mortali: & n. 117. postquam affirmavit licitum esse petere, & accipere Sacramenta à malo Ministro, quatenus ea petens non cooperatur ejus peccato; sicut nec qui mutuum accipit ab usurario jam parato dare mutuo ad usuram, ait num. 118. quod sit verior, aut saltem probabilior opinio, quod malus Minister teneatur ante ad contritionem, non autem satis attritionem, nec necessariam confessionem, exceptâ Eucharistiæ sumptione.

Similiter tom. 5. tr. 3. d. 1. n. 117. ait valde N. 101. probabile esse quod rebaptizati, & rebaptizantes sub conditione non incurant irregularitatem: & n. 131. ait sententiam tunc tunc, quod Martyrium justificet ex opere operato, esse probabiliorē: & disp. 4. de defectibus Baptismi n. 558 conclus. 3. ait Probabile

babile etiam est Sacramentum Pœnitentiæ fictè susceptum, recedente fictione, producere suum effectum: & n. 57. *concl.* 4. ait: Dico 4. Probabilius videtur Sacramentum Eucharistiæ fictè susceptum non producere suum effectum recedente fictione: & *disp.* 5. n. 24. se subscribere ut veriori, & probabiliori sententiæ tuenti non licere Æthiopi- bus, seu Abassinis se circumcidere mortifi- cationis gratiâ, vel ad gerendam corpora- lem cum Christo D. similitudinem: & *disp.* 6. n. 19. ait: Dico 2. Longe probabilius est Sacramentum Confirmationis fuisse institu- tum in nocte Cœnæ: & n. 44. relatâ opinio- ne tuente, quòd simplex Sacerdos possit ex cõmissione Papæ consecrare Christina neces- sarium ad Sacramentum Confirmationis, ait: Sententia negans magis placet.

N. Rursus *tom.* 5. *tr.* 4. *d.* 5. de Euchar. Sacram. n. 75. ait: Cum probabile sit Christum D. è Cælo oculo corporis videre omnia, quæ sunt, & aguntur in terrâ; asserere etiam de- bemus (intelligi probabile esse) hanc vitio- nem per concomitantiam eidem in hoc Sa- cramento existenti convenire, & ex Sacra- mento existenti convenire, & ex Sacra- mento illa omnia videre: & *disp.* 7. n. 15. ait: Dico probabilius esse, & menti S. Thomæ conformius, omnia verba, quæ in consecra- tione Calicis proferuntur, esse de essentiâ formæ: & *disp.* 8. n. 18. ait: Dico probabi- lius esse, quòd corporum resurrectio solùm moraliter cauetur ab Eucharistiâ: & n. 32. ait: Dico 1. Probabilius est hoc Sacramen- tum causare gratiam in instanti extrinsecè terminativo manducationis: & *num.* 37. ait: Dico 2. Valdè probabile est, quòd si eo tem- pore, quo species Sacramentales remanent in stomacho, homo novus, ac ferventioris charitatis actus eliciat, quibus magis, ac magis se disponat, recipiet maiorem gratiam ex opere operato: & subdit ex C. de Lugo *d.* 12. n. 46. quòd licet olim hæc opinio malè audierit, hodie communiter recipitur: & *disp.* 10. n. 18. ait: Opinio negans licitum esse in ullo casu Subdiacono, vel Laico mini- strare Eucharistiâ, communior, & proba- bilior est: & *disp.* 11. n. 91. ait: Dico 4. Valdè probabile est Sacrificium Missæ remissionem peccatorum venialium aliquo modo immediatè causare: & *tr.* 5. *disp.* 4. n. 92. *ad finem* ait: Probabilior videtur opinio, quòd anima à corpore separata actum chari- tatis, aut contritionis, quo peccata venialia detestetur, eliciat in ingressu purgatorii: & *disp.* 7. n. 1. ait: Referuntur sententiæ, & ve- rior, seu probabilior eligitur. Nota *ly sen*, adeoque dum alibi eligit sententiâ, ut ve- rior, eligit ut probabilior: & *disp.* 9. n. Tom. III.

47. *ad finem* ait, quòd Sacerdos cum jurisdic- tione tantùm probabili (non dicit probabi- liori) valdè absolvat, quia Ecclesia cense- tur supplere defectum jurisdictionis: & *disp.* 10. n. 44. loquens de sententiâ obligante fa- teri circumstantias notabiliter aggravantes ait: Videtur probabilior: & *disp.* 11. n. 25. quærens, an sigillo confessionis teneatur, qui aliquid dicit alteri eâ conditione, ut fervet sub sigillo confessionis, ut sæpe accidit, ait: Probabilius est in eo non esse aliam obliga- tionem, quàm secreti naturalis.

Et *tom.* 4. *tr.* 8. *d.* 1. de necessit. Gratia n. N. 323. ait: Multò probabilior est sententia ai- 103. ferens nec omnia venialia ex genere, aut par- M. Gon. vitate materiæ posse hominem iustum diu vitare cum gratiâ, & auxiliis ordinariis: & n. 339. postquam directè asseruit, quòd ali- qui Sancti speciale privilegium habuerint vitandi omnia venialia collectivè, in aliquâ tamen tantùm determinatè materiâ, (soli enim Deiparæ concessum vitare in omni) ait n. 342. Quod verò probabile sit aliquos Sanctos habuisse privilegium &c. Ecce in con- clusione ponit iudicium directum; in proba- tione autem purè appellat ad reflexum: ergo et si alibi sæpe proferat iudicium dire- ctum, intelligi potest ut hic, nempe probabile esse, quòd ita sit: & *disp.* 5. *art.* 2. quærens, an homo habere possit certitudi- nem omnino infallibilem de suo statu gra- tiæ, ait n. 20. non posse habere talem certi- tudinem moralem, similem ei, quâ asserit, Roma est, seu quæ omnem formidi- nem excludat; posse tamen, ait n. 24. habere probabilem, seu conjecturalem cognitio- nem, seu certitudinem. Ecce probabilem cognitionem vocat certitudinem: ergo dum alibi aliquid inter DD. incertum vocat cer- tum, non est nisi probabile. Immo n. 26. ut occurrat argumento, quòd si homo non habet certitudinem moralem de statu gratiæ, nõ posset nisi temerè sumere Eucharistiâ, & alia Sacramenta vivorum, ait n. 27. du- plex distingui à Theologis dubium, unum ipeulativum, quo dubitamus de re in se; aliud practicum, quo de ejus praxi, seu an eam exequi possimus; dubium autem ipeulativum non impedit, quo minùs tuto ope- rari possimus; practicum impedit. Et hinc licet Sacerdos ipeulativè dubitet, an ali- quis sit in statu gratiæ, si tamen habet probabilem conjecturam de hoc, potest ei licitè ministrare Sacramentum vivorum, quia per talem probabilem conjecturam fit practicè certus de bonitate talis operis: & licet ipeulativè dubitare possimus, an aliqua Ha- stia sit consecrata, quatenus dubitare possi- mus,

mus, an consecrans sit Sacerdos, &c. quia tamen probabiles de opposito habemus conjecturas, possumus, ac tenemur adorare Hostiam a Sacerdote expositam, quia per tales conjecturas sumus practicè certi esse licitum. Hæc ferè ad verbum. Ecce in terminis nostra sententia, tum quòd solum iudicium reflexum de probabilitate satis sit; tum quòd etsi simus directè speculativè incerti de veritate, & honestate objecti, possumus tamen reflexè fieri certi de licentiâ actionis. Mirabile autem est, quòd alibi, nempe *tom. 3. dissert. de Probabilitate*, totum hoc impugnet: & *tr. 9. disp. 1. de Justific. impij n. 165.* ait, probabilius esse, quòd actus spei formalis non requiratur ad justificationem, satis virtualis: & *disp. 2. n. 36. ad finem*, relatâ duplici opinione, una tuente Henoch & Eliam hodie mereri, aliâ negante, ait: Quid horum probabilius sit, Lector judicabit: & *tr. 10. d. 4. n. 90.* ait: Videtur probabilior sententia docens Summum Pontificatum esse de jure Divino, & non tantum Ecclesiastico, annexum Episcopatu Romano.

N. Et *tom. 3. tr. 1. d. 4.* relatâ triplici sententiâ circa compossibilitatem peccati cum visione, ait de sententiâ negante, quòd sustinetur ut probabilior à Joan. à S. Thom. ab Ildeph. à Serra, & alijs Thomistis: & *disp. 5. n. 56.* ait: Respondet Sotus in *4. disp. 49. qu. 5.* probabile esse quòd talis decor specialiter fulgebit in capite; loquitur de Aureolis Beatorum. Superlecco ab alijs ejusdem Authoris locis satis obviis *tom. 3. 2. & 1.* cum factis superque sint quæ ex eodem dedi. Hoc tantum rogo, quomodo sæpe unicè ad solam probabilitatem, immò probabilitatè veritatis opinionis accurrat, dimisso omni iudicio directo, cum tamen in *dissert. de Probabilitate* hoc neget? Rursus quomodo sæpe afferit utramque opinionem esse certò probabilem, cum tamen simultaneam probabilitatem neget? Fateor me sæpe advertisse Probabilitatis sui oblivisci, & doctrinam, quam in *tract. de Probabilitate* impugnant, alibi apertis ulnis excipere.

N. Nollem autem, quòd Benevolus Lector egrè ferret, quòd aliquam opinionem retulerim, hodie improbabilem, Antiquioribus tamen probabilem. Nec enim est, quòd de hoc queratur, tum quia in exemplis non requiritur veritas; nec enim hic disputatur, an hæc, aut illa opinio sit probabilis, sed hic unicè discutitur, an modus resolvendi dubia per certam probabilitatem veritatis, suspensio omni iudicio directo de veritate, sit Modernorum Probabilistarum inventum, an inveteratus sapientioribus, & prudentio-

ribus antiquis Theologis resolvendi modum tum quia etsi aliqua relata opinio sit hodie improbabilis, vel quia damnata, vel quia opposita est hodie moraliter certa; attamen ætate, quâ citati DD. disputarunt, fuit valè incerta, & à pluribus asserta ut probabilis: ergo ex hoc, quòd aliqua opinio ex relatis dicatur probabilis, cum tamen non sit, non inde sequitur vitium contra modum resolvendi dubium per solam probabilitatem, sed ad summum erit vitium in Authore dante probabilitatem opinioni non probabili.

SECTIO III.

Ex mente insigniorum Scotistarum.

§. I.

Selectiores aliqui ex Illust. Scoti Schola.

SUMMARIUM.

Alensis utitur solâ probabilitate, n. 106.
Angelus, n. 107.
Faber, n. 108.
Medina, n. 109.
Delgadillo solo iudicio reflexo de probabilitate resolvit, n. 110.
Coraduba idem præstat, n. 111.
Villalobos, n. 112.
Emman. Rodriguez, n. 113.
Crossers, n. 114.
Brancahus, n. 115.
Bordonus, n. 116.
Falsum quod ait Cononius, Aristotelem non distinxisse inter probabile, & probabilis, & solum probabilis esse probabile, ibid.

Inter Scotistas chorum ducat Alexander N. de Ales ab Illust. Cornejo Doctor Doctorum merito in Chronica S. Francisci, di-fertissimo prorsus stylo exarata, appellatus Corne-nec non Divi Thom. & Divi Bonav. Magister. Hic ergo 3. p. qu. 1. membr. 2. art. 1. defendit ut probabilem sententiam speculativam, quòd in statu innocentie, eo brevi, quo innocentia vixit, tempore; in primis Parentibus fuerint à Deo instituta aliqua Sacramenta: ergo modus resolvendi dubia per solam probabilitatem est coetaneus Scholasticis.

Secundus est Angelus, cujus Summa ab N. ipse nomine, & doctrinâ dicitur Angelica; 107. hic igitur Author verb. *Luxuria n. 2.* ait: Non credo, quòd mutet speciem, & sit circumstantia in confessione aperienda. Ecce utitur negatione iudicii directi; non enim ait, Credo, quòd non mutet speciem, & credo, quòd non sit circumstantia in confessione aperienda.

enda; sed ait, Non credo, quod mutet speciem, & quod sit aperienda: ergo juxta Angelum potest quis suspensus omni judicio directo de non mutatione speciei, & de non aperienda in confessione tali circumstantia, recte, & licite eam omittere, concepto solo judicio reflexo, vel quod mihi non sit certum; hoc enim significat *tò non credo*, vel quod mihi sit certo probabile talem circumstantiam non esse necessariò aperiendam.

N. Tertius est Philippus Faber celeberrimus Theologus, & Probabiliorista, qui in *4. diff.*

108. *15. qu. 3. d. 52. cap. 9. n. 29.* loquens de licentia repercussionis in percusso, ait: Hæc opinio mihi videtur probabilior intelligendo de incontinenti repercussione. Ecce in re sibi dubia, an percusso liceret repercute, non profert judicium directum, sed prudentiã usus ad solum reflexum de objectivã probabilioritate sententiæ affirmantis licitam repercussionem unicè recurrit. Hæc tamen opinio hodie est improbabilis.

N. Quartus est Michael de Medina Doctor Complutensis, qui *Codice de rebus restitendis per usuram acquisitis qu. 3.* ait: Et si mutans dicat, non mutuabo, nisi ultra fortem loco interesse aliquid certum solvat, quod hoc non sit de se illicitum, apparet ex dictis. Ecce non dicit, non est illicitum, ut apparet ex dictis, sed ait, apparet ex dictis, seu certò probabile, aut probabilius ex dictis mihi est, quod non sit illicitum. Utitur ergo judicio reflexo cadente supra probabiliatem, aut probabilioritatem licentiæ.

N. Quintus est Delgadillo in docto suo Tomo de *Pœnitentiã cap. 1.* quærens, an Prælati Regulares vi Tridentini absolvere possint a casibus in Bullâ Cœnæ contentis, resolvit per probabiliatem; immò loquens de opposita Cardinalium Congregatione concedit esse quidem valdè magnæ autoritatis; at non esse satis ad tollendam probabiliatem dictæ opinionis, quam gravissimi DD. docent. Verùm hæc opinio est hodie prorsus improbabilis. Ad re meam satis est ostendere, quod citatus Theologus plura dubia, præcipuè, quæ hinc inde sunt valdè incerta, resolvat per probabiliatem, aut probabilioritatem; quidquid deinde sit, an opinio, cui alterutram tribuit, talis sit.

N. Sextus est Corduba in suo *Questionario*, quem toties Probabilioristæ pro se citant.

111. Cordub. *Ille igitur lib. 1. qu. 23. dub. 11. §. Igitur.* loquens de delectatione morosa, an necne sit mortale, ait, quod utraque opinio probabilis sit. Hodie tamen opinio negans esse mortale, est prorsus falsa; immò in Expurgatorio S. Inquisitionis asseritur non esse pro-

babilis, & quidem citato eodem Cordubensi. Ecce in re tam gravis momenti dictus Probabiliorista utrique opinioni tam affirmanti, quam neganti tribuit probabilitatem; immò, quod ad rem meam unicè in præfenti facit, resolvit dubium per solam probabilitatem; ergo juxta hunc Probabilioristam, sub solo judicio reflexo de probabilitate licet operari.

Septimus est Villalobos in Summâ Hispanicâ, qui passim utitur solâ objectivã probabilitate in dubiorum resolutione. Ita *tom. Villal. 2. tr. 3. diff. 2. n. 7.* dubium de tempore, quo præceptum amandi Deum super omnia urget, per solam probabilitatem resolvit.

Octavus est Emman. Rodriguez, qui in *Summâ Hispanicâ* præ manibus ut plurimum habet solam objectivam opinionem probabilitatem. Idem dico de Basco in *Floribus Theologia Moralis*, qui crebrò ad certam, & solam probabilitatem recurrit, ut constabit vel solas ejus paginas obiter evolventi. Idem

de Leandro à Murcia, qui vix aliud adeo frequenter usurpat in suis *Disquisitionibus Moralibus*, ac probabilitatem. Idem de Caspensi, qui *tom. 2. tr. 27. d. 6. sect. 3. n. 25.* sæpe solius probabilitatis objectivæ vestigiis insistit; quærens enim *l. c.* an possit omitti monitio secreta, & revelari Prælato crimen, si melius sit correcturus subditum, solâ contentus est summâ probabilitate, dicens: Est probabilissima, tot SS. PP. & DD. Scholasticorum autoritate fulcita, immò oppositam cenfeo non tam probabilem. Ecce quã prudentiã viri extremè pij, & austeritate celebres (etenim Basco, Leander à Murcia, & Caspensis ex præclaro PP. Capuccinorum Instituto exiterunt) in incertis procedant, etsi illis aliqua opinio sit probabilissima, non ideo obligant ad directum illius assensum, ut eam aliquis licitè sequatur, nec oppositam probabilitate denudant.

Nonus est Croufers in *Regulâ D. Francisci* *cap. 7. lectione 4.* qui ait: Probabile cenfeo Hæreticum externum, qui saltem denuntiari non potest, non esse excommunicatum. At fallitur, quia dat probabilitatem opinioni omnino improbabilis; etenim si non esset excommunicatus, absolvi posset, at non potest; ergo est excommunicatus. Non tamen fallitur utens prudentiori modo resolvendi incerta per probabilitatem, non per veritatem.

Decimus est Brancasius Probabiliorista, qui apud Mastr. in *1. d. 3. n. 15.* relato modo, quo Deus cognoscit creaturas, ait *disp. Brancas. 16. qu. 10. concl. 1.* hunc dicendi modum esse probabilem.

Unde-

N. Undecimus est Bordonus vir multiformis
 116. doctrinae, & in re morali, immo in utroque
 Bordon. jure, ut ejus opera ostendunt, versatissimus;
 hic igitur Author in *Propugnac. Opin. Probabilis*
cap. 3. n. 4. ait: Communis sententia est
 invincibilem ignorantiam excusare. Ecce
 judicium reflexum æquivalens huic directo,
 Invincibilis ignorantia excusat: & n. 13. se-
 quitur nostram sententiam, quod actus se-
 quens ad conscientiam invincibiliter erran-
 tem sit bonus, & pro eâ citat P. Sanch. *lib. 1.*
 P. Sanc. *cap. 12. n. 17.* Cornejo, Malder. Lorcam,
 Correj. Patqual. *disp. 63. n. 109.* ergo (infero ego)
 Malder. erit etiam bonus actus sequens ad judicium
 Lorca. invincibile de objectivâ probabilitate boni-
 Pasqu. tatis: & *cap. 4. n. 27.* ait, quod sententia do-
 cens, hanc regulam, In dubio meliorem esse
 conditionem possidentis, locum habere
 etiam respectu aliarum virtutum, sit multum
 probabilis, & solidè, & breviter solvit
 argumenta opposita; quod idem facit *cap. 30.*
 & *cap. 5. n. 10.* ait omnes docere, quod quis
 esse debeat moraliter certus de probabilitate
 opinionis, ut licitè ponat opus; immò *cap.*
18. n. 50. etsi nobiscum sentiat, nullum re-
 quirere judicium reflexum de certâ licentiâ
 usum opinionis probabilis, sed ipsam opinio-
 nem subjective probabilem esse certam cer-
 titudine prudentialis veritatis, quamvis ad-
 mitteretur, cuique opinioni intrinsecam esse
 formidinem actualem, ut supra dixerat *n.*
30. ex P. Vasqu. *1. 2. d. 62. cap. 5. n. 26. &*
27. quia formido actualis non excludit as-
 sensum determinatum alterius partis: non
 ideo negat fati esse solum judicium reflexum
 certum de objectivâ probabilitate: &
Fundam. 1. n. 7. rectè ait, quod probabilitas
 in opinione nec oritur à lege, nec à salute
 animæ, nec à comodo, nec ab utilitate,
 nec à libertate, nec à voluptate; (hæc enim
 omnia ad summum sequuntur ad probabilitatem)
 sed à solidâ ratione; & *n. 37.* rectè
 impugnat Cotonium Scotistam virum aliàs
 egrégium, cujus humilitatem non minus,
 quam doctrinam miratus sum; non enim de-
 dignabatur vir doctus post sua Typis evul-
 gata adire; immò quasi discipulus audire
 meos in Collegio Romano Theologiæ Magi-
 stros: hic igitur vir *lib. 1. contr. 5. de Consc.*
cap. 5. dicit, omnes T. T. & Philosophos an-
 tiquos frequentius usurpasse probabile pro-
 co, quod est probabilis; & quod minus
 probabile, non putarint probabile. Sed ejus
 pace, contra illum stat tum textus Aristote-
 lis, quem pro se citat, nam ait, *ex probabi-*
libus, ait, *magis*, ait, ut *plurimum*: ergo di-
 stinxit inter probabile, & probabilis; quod
 idem præstat in textu sæpe citato, dum ait:

Probabilia sunt, quæ probantur, aut omni-
 bus, (ecce probabilissimum) aut pluribus,
 (ecce probabilis) aut certè sapientibus, (ec-
 ce probabile) aut iis, aut omnibus, vel plu-
 rimis, (ecce iterum probabilissimum, & pro-
 babilis) vel iis, quorum spectata est, & per-
 fecta sapientia: (ecce probabile) ergo Arist.
 distinxit inter probabile, & probabilis, nec
 solum probabilis putavit probabile. Tum
 quia stant contra eundem ferè omnes Do-
 ctōres, quos dedi hæc Disputatione. Legit Bor-
 don. *Fundam. 1. n. 43. ad 65.*

Sed magis ad rem accedamus. Bordonus N.
 in *Praxi Criminali cap. 3. de Visis. Regularum*
sect. 1. n. 49. respondens quæsitō ait: Præsti-
 mi potest probabiliter non comprehendi de-
 licta occulta nulli nociva: & *l. c. n. 68.* dicit,
 quod verior, & probabilior sit sententia de
 non præmittendâ correctione fraternâ; et
 oppositam vocet communiorem: & *ibid. sect.*
4. n. 22. quærens, an delicta noxia commu-
 nitati possint denuntiari, omniâ correctione
 fraternâ, ait: Est Divi Thom. & commu-
 nis, quod possit. Ecce directè dicit quod alij
 dicunt, non quod alij dicunt. Et *ibid. cap. 6.*
n. 1. ait: Est communis sententia sine con-
 tradictore: & *ibid. cap. 19. n. 39.* opposi-
 tam proprie vocat communissimam: & *cap.*
50. n. 19. Dicendum ex probabiliori opinio-
 ne testem non teneri ad restitutionem ex
 culpâ veniali: & in *Sacro Tribunali cap. 9. de*
Heresi n. 50. ait, opinionem tuentem neces-
 sariam aliquam cognitionem de malitiâ, aut
 obligatione, distinctam à debito sciendi, ut
 quis peccet, esse viorem. Abstineo à reli-
 quis, quæ habet Bordonus in suis Tomijs
 quamvis enim pleraque quæsitâ resolvat di-
 rectè, attamen aliqua non nisi reflexè, &
 plerumque indicat probabilitatem oppositæ,
 etsi ejus argumenta solvat; per illum autem
 licitum est omne certò probabile prædicere.

§. II.

Reliqui ex subtilissimâ Familiâ Doctores.

SUMMARIUM.

Mastrius à n. 118. ad 124.
 Plurima resolvit per probabilitatem veritatis, n.
 119.
 Ait necessarium non esse judicium de veritate, n.
 120.
 Resolvit per communitatem opinionis, n. 122.
 Torrecilla plerumque appellat ad probabilitatem
 objectivam, n. 125.
 Franciscus de Ruvere Generalis, Cardinalis, &
 Papa solâ probabilitate utitur, n. 126.
 Corella ad solam probabilitatem convolat, n. 127.
 Idem præstat Nensser, & Porestais, n. 128.
 Duo.

N. 118. **D**uos Scotistas florentissimos. Hic Au-
thor tom. 1. in 1. disp. 6. de *Visione beata*, quaerens quomodo Dei essentia concurrat ad productionem speciei impressae sui ipsius, ait n. 19. Licet haec sententia probabilitatem aliquam preferat, & utriusque extremae sententiae incommoda vitet, probabilius tamen est, &c. Et n. 34. ait: Longe verior, & probabilior, ac magis de mente Doctoris est sententia, &c. Et n. 102. ait: Licet probabile sit lumen gloriae non esse quid habituale, sed solum actuale auxilium, &c. probabilius tamen est, & Concilio Viennensi consonantius, lumen gloriae esse habitum. Immo num. 107. trahens argumentum contra suam conclusionem ait n. 108. Si per has rationes praetendunt RR. probabiliorum esse sententiam, quod lumen gloriae sit habitus, concedimus; si quod pars opposita non sit probabilis, negamus. Ecce: unice loquitur, & resolvit questionem per probabilitatem.

N. 119. **E**t tom. 2. in 2. disp. 1. qu. 2. n. 3. §. *nam*
hanc questionem. ait: Dixi disp. 3. *Phys. qu. 5. art. 2.* probabile esse non solum actus super-naturales, sed etiam habitus educi de potentia sui subjecti. Notat autem n. 68. §. *Respondet*, quod etsi asserat hoc esse probabile, non tamen asserit esse magis probabile: & disp. 2. de Angelis n. 147. ait: Dico 2. valde probabile esse Angelis ab initio fuisse infusas species naturarum in hoc mundo existentium: & n. 148. assignans rationem cur dicat esse valde probabile, ait: Quia oppositum non est certum: & n. 216. ait: Satis probabile diximus, quod Angeli solo numero inter se differant: & n. 238. (non autem 138. est enim error Typographi, quem alius subsequenter communicat) ait: Spectata ratione naturali probabilius est, quod Angeli possint naturaliter cordium secreta cognoscere: & disp. 3. n. 43. ait: Dico 1. probabiliter sustineri posse Angelos cum aliqua tali inconsideratione peccasse, etiam de mente Scoti: & n. 45. ait: Dico 2. adhuc probabilius esse Angelum ex nulla tali inconsideratione peccasse: & disp. 4. n. 35. ait: Probabilior sententia est, quod in statu innocentiae soli electi fuissent producendi.

N. 120. **S**imiliter in 2. disp. 5. qu. 2. de *Consc. prob.*
ait n. 49. Cum igitur ut homo licite opere-tur, & prudens habeat iudicium, quo dicat, hic, & nunc hoc mihi licet, minimè opus sit praesupponi iudicium, quo veritati opinionis assentiatur, sed sufficiat iudicium, quo assentiatur ejus probabilitati, planè stan-te probabilitate opinionis, quod actus sit il-

licitus, ac ut tali cognitâ per examen fun-damentorum ejus, poterit adhuc licite con-trarium sequi, specificantem actum pro li-cito; licet enim in tali casu exerceat actum, quem aestimat probabiliter illicitum speci-ficativè, non tamen reduplicativè, nam illum exerceat ut à se existimatum licitum reduplicativè. Haec ad verbum. Ecce non tantum praxis nostrae sententiae, quatenus re-solvit dubia per solam probabilitatem, ut fe-cit *locis antecedentibus*, sed in terminis nostra sententia de non necessitate iudicij directi. Rursum n. 129. §. *verum*, ait: Quando dici-mus in exercitio partis probabilis intervenire debere iudicium certum, & evidens etiam physicè, quod actio sit licita, & honesta, non intendimus, quòd tale iudicium dire-ctè, & immediatè feratur in honestatem ob-jecti secundum se, ex. gr. hujus contractus, sed in probabilitatem honestatis; ita ut sensus sit, est mihi certum, & evidens hunc contractum esse probabiliter licitum. Ecce certitudo, & evidencia de probabilitate satis est. Immo addit n. 130. rem valde notandam, nempe quòd iudicium certum, & evidens requisitum à Reflexivis non feratur in veritatem harum praemissarum, sed in solam probabilitatem veritatis earum; ex. gr. Licet se-qui omnem certò probabilem; haec est talis; ergo licet eam sequi. Ecce maioris veritas, ait Maltrius, non est certa, sed tantum cer-ta, & evidens est probabilitas veritatis eju-dem maioris. At ceteri Reflexivae volunt eam maiorem non tantum esse certò probabilem, sed certò veram in se. Sanè si satis es-set certa probabilitas, facile esset formare syl-logismum quoad omnes partes certum; cum autem hoc facile non sit, saltem supposità probabilitate sententiae Anti-Probabilita-rum, hinc sequitur non satis esse, ut praemissae syllogismi necessariae ad formandum certum de licentia operationis iudicium sint certò probabiles, quin debent esse certò ve-rae. Hæc obiter. Subdit idem Maltrius n. 130. hoc idem suo iudicio docuisse P. Vasqu. & P. Sanc. dicentes, satis esse iudicium proba-bile, excludendo tantum certitudinem de veritate opinionis, non de probabilitate. Ecce iterum in terminis, tum mea sententia, quòd satis sit iudicium directum subjectivè probabile de certitudine veritatis; (tale enim iudicium probabile est firmum, & certum de probabilitate) non autem sine reflexo de certitudine probabilitatis; tum sententia, quam modò doceo, quòd satis sit reflexum de certâ, & evidenti objectivâ probabilitate iudicium sine directo.

Rursus in 2. disp. 5. n. 177. ait: Commu-nis

N. 121. Maltrius

nis sententia docet actum humanum sumere bonitatem, vel malitiam ab objecto. Ecce nil alicui directè; etsi ejus rationes directè probent, quod actus humanus sumat bonitatem, aut malitiam ab objecto; ergo assensus reflexus de cõmunitate opinionis æquivaleret directo de veritate. Eodem prorsus modo discurrit *n. 253. & n. 299. & n. 310.* his enim in locis iudicium reflexum de probabilitate æquivaleret directo: & *disp. 7. qu. 9. art. 1. ait:* Opinio negans, quod ut opera iustorum sint meritoria de condigno, fieri debeant ex imperio charitatis, ostenditur probabilis ex solutione rationum aduersantium; & *art. 2.* Opinio affirmans ostenditur quoque probabilis ex solutione objectionum negantis: ecce per hoc, quod affirmans solvat rationes negantis, vocat probabilem; & per hoc, quod negans solvat rationes affirmantis, vocat probabilem; ergo solutio objectionum, juxta Mastr. inservit probabilitati, non veritati opinionis propriæ.

N. 122. Mastr. Et in *3. disp. 1. n. 169.* contentus est iudicio reflexo de cõmunitate opinionis: & *disp. 3. n. 43.* ait: Quamvis opinio negativa communior sit probabilior, affirmativa tamen probabiliter defendi potest: (loquitur de purâ omissione, num sit meritoria præmij supernaturalis) & *disp. 6. de Virtut. Theolog. n. 185.* ait: Hanc sententiam tradidi ut probabilior: & *n. 273.* agens, & admittens piam affectionem, & quærens, an requiratur in voluntate habitus infusus ad fidei actus imperandos, ait: Dico 2. pro resolutione quæstionis difficile esse assignare in voluntate specialem habitum infusum ad imperandos fidei actus; & adhuc difficilius explicare, quamnam sit hæc virtus. Ecce non resolvit quæstionem per iudicium directum negativum, sed per reflexum supra difficultatem ejus habitus, & supra maiorem difficultatem, ad quam virtutem habitus ille pertinere deberet: & *qu. 16. art. 1.* ait: Etsi prima sententia sit valde pia, & probabilis, secunda tamen est longè probabilior, nempe quod post sufficientem Evangelij promulgationem necessaria sit necessitate mediij ad salutem, & justificationem fides explicita Christi Mediatoris, Divinitatis, mortis, & resurrectionis: & *qu. 18. n. 468.* ait, satis probabile esse etiam in Scoti sententiâ, quod spes in Beatis maneat quoad habitum, non quoad omnes actus. Ecce qualiter per solam probabilitatem decidit dubia tum speculativa, tum moralia.

N. 123. Mastr. Et in *4. disp. 1. de Sacram. n. 198.* ait, probabiliter defendi posse characterem esse formam realem relatiivam; probabilius ta-

men esse, quod sit forma absoluta: & *n. 299.* ait, verifimiliter esse nulla futura fuisse Sacramenta in statu innocentie, si durasset: & *disp. 2. qu. 45. art. 1.* ait, affirmativam sententiam, ut probabiliorem, & magis piam doceri à Scoto, nempe quod Principes Christiani licite possint baptizare infantes infidelium sibi subditorum, etsi inuitorum, cum cautela tamen, quam ibi declarat: & *ibid. n. 201.* ait, probabile esse, quod martyr in aliquo casu satis in adulto sit, ut recipiat gratiam habitualem, si adultus ignoret necessariam esse attritionem de previjs mortibus: & *disp. 3. de Euchar. qu. 17. n. 407.* ait: Quamvis utraque opinio affirmans, & negans maiorem per utramque speciem conferri gratiam, sit probabilis; & negans sit communior, affirmativa tamen mihi videtur probabilior: & *disp. 4. de Ordine n. 23.* ait: Dico 4. esse etiam valde probabile, quod quatuor Ordines minores veram Sacramenti rationem habeant: & *qu. 7. n. 130.* probabilis esse, quod effectus remissionis peccatorum participetur ab Animabus Purgatorij infallibiliter, & certa lege, & ex opere operato, medio Missæ sacrificio, & non tantum per modum liberalis impetrationis: & *disp. 5. de Pœnit. n. 215.* ait, satis pius, & probabile esse, hominem teneri penitere formaliter, aut virtualiter de peccatis dimissis, quoties deliberatè recordatur: & *n. 470.* ait: Probabilis puto cum Fabro, Beato, & alijs dari præceptum Divinum confessionis vocalis, nec erubescantiam excusare, ut quis ea scripta consignet, sed solam impotentiam: & *qu. 18. art. 1.* postquam retulit utramque sententiam, unam negantem, aliam affirmantem obligationem fatendi circumstantias aggravantes, ait *n. 480.* Utraque sententia probabilis est, & in praxi tuta, etsi deinde negantem tueatur, ut probabilior: & *n. 491.* ait, quod communior, & probabilior opinio tueatur infirmo laboranti in loquendo satis esse, ut dicat in genere se peccasse, & taliter loqui impeditum absolvi potest: & *n. 498.* ait: Communior, & probabilior affirmat circumstantiam complicitatis esse manifestandam, ut confessio sit integra, præsertim si complici nullum damnum sequatur, quam infamia apud Sacerdotem. Ecce in his, alijsque locis, quæ habet in 4. agens de Sacramento in particulari frequenter suspendit in moralibus iudicium directum, appellans unice ad reflexum.

Demum idem Mastr. in sua *Theologia N. Morali*, ubi omnia per modum dubij proponit, sæpissime suspendit iudicium directum, contentus solo reflexo; & quidem non

non agit de rebus speculativis, sed de practicis, seu de honestate, aut non honestate operis: ita *disp.* 1. de Consc. n. 26. In suspensio iudicio directo ait: Probabilius est hominem invincibiliter putantem, utramque partem contradictionis esse peccatum, non peccatum, quamcumque eligat: & n. 39. nihil dicere dicit, sed unice dicit Scotum hoc, & illud sentire, & hoc ipsum satis putat ut quis ponat, aut omittat tale opus: Simili modo loquendi utitur n. 47. vel dicendo, conveniunt communiter Doctores, & per hoc supponit licitum opus; vel dicendo, ut ait *disp.* 2. de Legib. n. 14. Communis sententia T. T. & Juristarum est, quod de essentia legis ut distincta à præcepto sit perpetua, per hunc enim modum loquendi supponit satis exprimi licentiam operis. Similiter *L. C.* n. 18. per hoc, quod dicat, Communis sententia tenet, quod promulgatio sit tantum conditio, idem est, ac si diceret, Promulgatio est tantum conditio: & n. 65. per hoc, quod dicat, Secunda sententia asserit, quod lex Evangelica cœperit die Pentecostes, quia eo die promulgata fuit, & occurrat rationibus probantibus eam inceptisse die mortis Christi D. idem est ac si diceret, Incepit die Pentecostes: & n. 96. ait. satis probabile est, quod lex humana non tantum præcipiat actus internos, qui solum necessarij sunt, ut principia, quoad esse materiale externorum, sed etiam quoad esse morale virtutis, & vitij, & n. 3. ait: Communis sententia est, quod Legislator non teneatur suis legibus quoad vim coactivam; quia à nullo cogi potest, ut eas observet, aut ut non observando poenas subeat; sed tantum quoad directivam, seu ex æquitate legis naturalis. Idem ait n. 113. de legibus Ecclesiasticis respectu Civilium: & n. 119. ait: Probabilior sententia tuctur peregrinos, & advenas teneri legibus loci, per quem transeunt; subdens, quod Caspenis oppositam putet, æque probabilem: & n. 187. ait: Recepta sententia est dispensationem esse validam, licet dispensans peccet: & n. 210. Communior, & probabilior est, quod lex non cesset per hoc, quod negativè cesset in casu particulari finis legis: & *disp.* 3. de Just. n. 25. ait: Communis ferè omnibus R. R. sententia est, Beneficiarios fieri absolute dominos omnium proventuum suorum beneficiorum: & n. 30. Probabilior affirmat, quemlibet esse dominum suæ famæ: & n. 60. ait: Dicunt communiter DD. si bellum sit iustum, bona hostium immobilia esse Principis; mobilia in actuali conflictu acquisita esse capientium, nisi sint bona Ecclesie: & *disp.* 4. de contra-

ctibus: Alij probabilius putant promissionem ex se obligare in conscientia sub mortali, nisi res promissa sit levis: & *disp.* 6. n. 26. Mihi magis placet opinio negans licere iudici dicere jus in eum, quem certo scit innocentem: & n. 40. ait: Utraque opinio est probabilis; & licet prima à C. de Lugo supponatur communior, & probabilior, secunda tamen non caret probabilitate: & n. 46. relatâ sententiâ negante obligationem universalem in Reo iudicè interrogato ut contra se fateatur verum crimen imminente sibi morte, aut simili poenâ, aut eam esse Scottistarum, immò subdit, quod Cardinal. de Lugo *disp.* 40. *sect.* 1. dicat, quòd stando rationi sit longè probabilior oppositâ. Omitto alia adeo obvia, ut ultro occurrant Lectori; à quo peto, ut dicat, an scandalosum sit resolvere dubia speculativa, aut moralia per solam probabilitatem veritatis, maiorem, æqualem, aut minorem, omisso prorsus omni iudicio directo subjective probabilis, aut probabiliori de veritate. Sanè habebit, quod respondeat, si perpendat prudentiam Theologorum, quos deinde decimus Tertius est Torrecilla satis His. N. panis notus in suis Lucubrationibus, qui sapissimè ad objectivam solam probabilitatem confugit, ut colligere est, vel ex solâ damnatarum ab Alex. VII. & Innoc. XI. expositione. Ita ibid. *rr.* 1. de Matrim. *consult.* 1. n. 30. ait: Probabilior sententia iudicat non requiri &c. & n. 95. ait: Probabile est, quod in 1. ex damnatis ab Innocentio non comprehendantur opiniones, quæ sunt in favorem poenitentis, ut iudicat Hozes in 1. damnatam: & n. 105. plures refert probabiles oppositas, earumque utrum admittit auctus objectivæ probabilitati earum: & n. 127. ait ex Lumbier probabile est, quòd exactiores non teneantur ad restitutionem: & *rr.* 2. de Pœnit. *consult.* 1. n. 13. ait: Nulla est opinio magis communis, & recepta, quàm quæ docet Confessarium posse licitè absolvere cum jurisdictione probabilis, immò minùs probabilis, & minùs tutâ: & ibid. *consult.* 3. n. 8. ait: Probabilissima est sententia, quod Ecclesiastici sæculares à solâ lege Ecclesiastica, non autem à voto Ordinis annexo, in sacris constituti, ad castitatem obligentur: & n. 10. ait: Adde probabile esse, quòd non sit &c. & ibid. *consult.* 4. n. 14. Reputo probabilem sententiam &c. & n. 39. Valdè probabile est, quòd per virtutem Bullæ &c. & ibid. *consult.* 5. n. 137. ait: Tertia sententia non tantum est probabilis, quin est evidenter probabilis etiam practicè. Abstinco à reliquis, quæ habet tum Tomo de exami-

Scot.

Maltri.

C. de Lugo.

M. str. C. de Lugo.

125. Torrec.

Inn. XI.

Hozes.

Lumbi.

Torrecc.

examine jurisdictionis Episcopalis, tum in Summâ, tum alibi.

N. 126. Decimusquartus est Franciscus de Ruvere totius Seraphici Ordinis Commissarius Generalis, postea Cardinalis, demum Summus Pontifex, qui in celebri Thomistas inter & Scotistas controversiâ, an in triduo mortis Christi D. Sanguis fuerit unitus Verbo; dictus de Ruvere relatus à Cardin. de Lugo *disp. 14. sect. 1.* dixit: Tertia veritas est ista, etiam à Christi sanguine, quamdiu fuit ejus corpori unitus, Deitas separata non fuerit; ab eo tamen effuso, Divinitatem fuisse separatam probabiliter confitemur. Ecce per probabilitatem resolvit; idem enim est probabiliter confitemur, ac probabile nobis est, quod sanguis effusus fuerit à Divinitate separatus. Scio Matrium tueri oppositum in 3. *disp. 1. n. 200.* dicens, eundem de Ruvere, non nisi ut probabilem suam opinionem exposuisse, à quâ plerique Scotista discedunt: ergo ad rem nostram sola objectiva probabilitas sufficit ad dubij solutionem.

N. 127. Decimusquintus est Didacus Corella Animarum zelo, & doctrinâ clarus, qui in libro, cui titulus est, Praxis confessionis, & explicatio damnatarum, editione duodecimâ, pleraque resolvit per solam probabilitatem; ita 1. p. Dialogi inter Confessarium, & poenitentem in *exordio n. 3.* ait: Respondeo poenitenti, opinionem communem contra communem esse, quod poenitens possit tacere peccatum cum complice, si Confessor sciturus sit complicem: & *tr. 1. cap. 1. n. 10.* relata unâ opinione dicit: Hoc non obstante, opposita est probabilior, tuta, & communis: & *n. 12. ad 16.* per solam probabilitatem opinionis tuentis Regulares posse à casibus occultis in Bulla Cœnæ reservatis absolvi, dubium resolvit, & citat Cursum Moralem PP. Carmel. Discalc. *tr. 18. de Privileg. cap. 4. pun. 2. §. 11. n. 128.* ubi legitur, posse Regulares Confessarios absolvere facculares ab omni casu, & censurâ, quæ in Bullâ Cœnæ continetur, hæresi exceptâ, si dicti casus occulti sint: & subdit, quod eadem opinio judicetur probabilis, immo probabilior à Torrecilla, à Prado, & alijs. Ecce Corella & omnes citati resolvunt dubium per probabilitatem: & *tr. 2. cap. 1. n. 25.* ait: Hoc non obstante, probabilior est, quod effectu secuto teneatur promissum ob turpem causam solvere: & *n. 43.* ait: Probabile puto non teneri ingredi aliam Religionem: & *tr. 4. cap. 2. n. 19.* neutram probabilem opinionem refutat, referens utriusque probabilitatem, tam opinionis negantis licet

tum patri negare dotem filie, quæ indignè nupsit, quàm affirmantis: & *tr. 5. n. 3.* judicat cum Bassio, & Leandro à SS. Sacram. probabiliter, quod mala physica, quæ quis à Leod. teri imprecatur, non distinguantur specie morali, adeoque satis sit in confessione dicere, se malum grave desiderasse: & *n. 35.* ait: Probabile est, quod procurans abortum non incurrat ante sententiam decilivam judicis poenas à jure Canonico determinatas: & *tr. 6. n. 63.* relata ut probabili opinione Scotti, & P. Sanch. *lib. 7. de Matrim. disp. 25. n. 2.* quod votum solemne non differat specie à simplici voto castitatis, subdit: Tutor est opposita, quod explicanda sint in confessione peccata; immo ait ibidem utramque opinionem esse probabilem: & *tr. 7. n. 46.* ait: Licet inter DD. commune sit, quod cooperans furto rei divisibilis, etiam non facit causâ efficacem, peccet mortaliter concurrente, & quod quilibet teneatur in solidum, probabile tamen etiam est quod, si non fiat causâ efficacem, non peccet mortaliter, si materia sui furti sit levis: & relatis DD. ait, quod P. Lessius *lib. 2. de Just. cap. 13. dub. 2. n. 8.* putet hoc esse probabile; & *ibid. n. 55.* ait: Hoc non obstante, oppositam judicat valde probabilem Villalobos *par. 2. tr. 11. diff. 7. n. 6.* & *ibid. n. 98.* referens ex Soto *lib. 4. de Just. qu. 7. art. 2. §. Dubium an sit est:* Crediderim namque in foro conscientie levem culpam commodatarij non obligare eum ad restitutionem, nisi sit moralis apud Deum; cujus Soti opinionem probabilem putat P. Lessius *lib. 2. de Just. dub. 8. n. 43.* & Corella de eadem ait: Non nisi videtur improbabilis.

At cur paginas fatigo, cum manibus omnium terantur Scotista doctrinâ, & virtutibus celebres? Legatur Marchantius Generalis Commissarius Minorum in suo Tribus-nali, Heritex in quadruplici sua Theologiae Tomo, Pontius in Curtii Theologiae, & in Cœmentarijs ad Scotum, Bruno Neuli in sua absolutissima Theologo-Morali Canonica Polyanthea, vir eximie doctus, eruditus, & prudens, qui quasi semper suspenderit judicium directum, & ad solum retezum appellat, dicens: *Velut certum: velut probabilis: velut probabile:* Felix Porellatus, tum in Examine Ordinandorum, vir clarus, & expeditus, ex quo duo tantum loca recito. Primus est ex *tom. 3. in Exam. Ordin. n. 323.* ubi relata duplici sententiâ, unâ negante licitum esse celebrare sine lumine in altari posito, distincto a lampadibus extra altare accensis, quam tuetur Card. Bellar. P. Bulsemb. C. r. P. Tam-

P. Tab. P. Tambur. in Methodo Missæ lib. 1. cap. 1. altera tueri licere in casu necessitatis, ex gr. dandi Viaticum, Felix resolvit modaliter dicendo: Puto probabilius licere. Alter locus l.c. à n. 350. ubi quoque relatâ sententiâ, unâ Divi Thomæ tueri, quod Sacerdos, five ante, five post sumptionem, advertens non esse vinum, sed acetum quod obtulit, & sumpsit, tenetur non tantum vinum, sed novam Hostiam consecrare; alterâ Scoti in 4. dist. 8. part. 3. litt. H. negantis consecrandam novam Hostiam, sed satis si vinum consecratur, ait Felix, utrumque modum esse aptum: Divi Thomæ, si in loco privato; Scoti, si in publico celebretur. Præterea alios Scotistas ubique notos, nempe Bosco, Brancat. Cottonium &c. quibus enim citati à me Scotistæ non sunt, nec citandi, satis erunt.

SECTIO IV.

Doctores Societatis Jesu quid senserint.

§. I.

Aliqui.

SUMMARIUM.

P. Molina solvit per probabilioritatem, n. 129.
 P. Vasquez utitur judicio reflexo, n. 130.
 P. Azor, n. 131.
 P. Valent. Judicem ad probabilioritatem obligat, & satis ei judicium de probabilioritate, n. 132.
 In illis, in quibus tenemur ad probabilioritatem, satis, & necesse judicium de probabilioritate; in illis verò, in quibus licet probabilis, satis de probabilioritate, ibid.
 P. Valentia utitur judicio reflexo, n. 133.
 P. Sanch. solo judicio reflexo de probabilioritate resolvit, n. 134.
 Obligat subditum obedire etiam stante proprio judicio, ibid.
 Advertentia ex P. Sanch. pro Authorum intelligentiâ, n. 135.
 Ultima opinio, si non reprobetur, censetur approbari, ibid.
 Card. Bellarm. utitur judicio reflexo, n. 136.
 Card. de Lugo, n. 137.
 P. Lessius, n. 138.
 P. Koning, n. 139.
 P. Granada, n. 140.
 P. Filiucius, n. 141.
 P. Arriaga, n. 142.
 P. Dicafillo, n. 143.
 P. Amicus, n. 144.
 P. Castro Palao, n. 145.
 DD. tuentes, quod judicium probabile de jurisdictione fundet licentiam absolvendâ, ibid.
 Tom. III.

P. Platelius pleraque resolvit per probabilioritatem n. 146. 147.
 DD. tuentes contritionem mereri primum gradum gloriæ, non gratiæ, ibid.
 DD. tuentes fidem explicitam Trinitatis, & Incarnationis esse nunc necessariam necessitate mediæ, n. 148.
 DD. negantes esse eo modo necessariam, nisi in re, vel in voto, ibid.
 Probabilitas opinionum liberat Cōfessarios magnâ molestiâ, ait P. Molina, ibid.
 P. Moya solâ probabilitate objectivâ contentus, n. 150.
 Ait, quod si satis est judicium subjective probabile, etiam satis objective probabile, ibid.
 Idem dico de alijs Societ. Doctoribus, n. 151.

Pater Molina 1. p. qu. 54. membr. 4. & 5. N. apud Mastr. in 2. disp. 2. n. 119. etfi sequatur opinionem Thomistarum tuentium in Angelis intellectum agentem, & passibilem non dari, putat tamen opinionem Scoti affirmantis esse probabilioritatem: & tom. 3. de Just. tr. 3. disp. 56. relatâ opinione Soti tuentis, licitum occidere furem pro re magni valoris, etfi exigua sit spes eam recuperandi, ait: Neque id auferem condemnare, modo prius voce admoneretur, nisi non relinquit, esse interficiendum; immo semper consulendum, ne proximus eo eventu interficiatur. Ecce P. Molina non audet directe asserere, quod M. Soto asserit; sed dicit, non auferem condemnare, positus tamen circumstantijs à se additis; quod est suspendere judicium directum de veritate licentiæ. Hoc eodem reflexo solo judicio probabilitatis licentiæ sæpe utitur in alijs Tomis de Just. & Jure.

P. Vasquez Opusc. de Restit. cap. 2. §. 1. N. dub. 7. n. 28. ait: Mihi videtur certum contra Sylvestrum, quod non liceat, etfi animatus non sit: ecce suspendit judicium directum, accedens ad hoc solum reflexum, mihi est certum, quod non liceat; hoc autem non est formaliter idem, ac dicere, mihi est certo illicitum, etfi æquivalenter idem sit: & ibid. cap. 9. §. 1. dub. 5. n. 68. ait: Mihi placet opinio dicentium, quod qui notabilem furripit quantitatem, etfi sine ejus intentione, peccet mortaliter eo actu, quo notabile damnum intulit. Ecce affirmat sibi placere, quod est judicium reflexum: & de Beneficijs cap. 2. §. 3. dub. 8. n. 78. ait: Mihi videtur, quod sit mortale in omnibus beneficijs prætermittere digniorem. Ecce dicit, mihi videtur, quod sit, quod est judicium reflexum supra probabilitatem, aut certitudinem opinionis directæ; non autem dicit, est mortale.

mortale. Plura alibi ex P. Valquez.

N. P. Azor *part. 1. lib. 10. cap. 12. qu. 6.* quærens, an mortaliter peccet, qui voluntariè diffractus preces recitat, & an Ecclesiæ præcepto satisfaciât, ita ut non teneatur preces repetere, ait: Probabile multi putant, quod officium Divinum repetere non cogatur, sed mihi probabilius, & verius videtur oppositum. Ecce P. Azor, qui à pluribus auditur ut Probabiliorista, iudicium fert de probabilitate, tò enim *verius*, stricte loquendo, non est nisi verosimilius, nam veritas non suscipit magis, & minus, et si falsitas suscipiat eodem modo resolvendi utitur *part. 3. lib. 3. cap. 31.* ubi proposito dubio, an copula solius voluptatis gratiâ sit mortale, ait: Tertia opinio est esse veniale peccatum... &

hæc est probabilior: & *part. 1. lib. 12. cap. 8. qu. 8.* ait: Communis sententia est extra calum summae necessitatis non licere accipere alienum. Per hoc autem, quod eam non impugnet, eam sequitur, inquit P. Pollenter in *65. damnatas Propositiones 36. cap. 34. n. 1040.* saltem reflexè, dico ego, iudicans eam probabilior. Plura passim dabit P. Azor in suis exquisitis Institutionibus Moral.

N. P. Valentia *2. 2. disp. 5. qu. 7. pm. 4.* hæc ferè habet: Dico 2. Si Iudex ita putet alteram opinionem alterâ probabilior, ut simul (quod ferè semper accidit) probabilior em existimet esse veram, & minus probabilem falsam, temper ferre debet iudicium juxta eam opinionem, quam putat probabilior, & veram. Pergit: Dico 3. Etiam debet Iudex iudicare juxta opinionem apud se probabilior, quamvis fortè necdum habeat assensum determinatum de veritate ejus opinionis, sed hæreret anceps circa rei veritatem. Ecce 1. non omnia, quæ judicamus probabiliora, judicamus vera. Ecce 2. mens nostra: Si enim Iudex tenetur iudicare juxta sibi objectivè probabilior, etiam suspensò iudicio directo de veritate; multò magis in alijs rebus, si non tenemur, licitum saltem erit sequi solum iudicium de objectivâ probabilitate. Immo, ecce quod supra diximus, & iterum infra dicemus: Sicut Iudex tenetur ad sibi subjectivè probabilior, nec potest sequi minus sibi probabilem subjectivè; ita si suspendat iudicium directum, tenebitur ad maiorem objectivam probabilitatem; nec poterit sequi opinionem sibi objectivè minus probabilem: etenim in omnibus, in quibus inter opiniones subjectivè probabiles non licet sequi minus probabilem subjectivè, in illis quoque licitum non erit sequi minus probabilem objectivè, sed sequi tenebimur objectivè probabilior.

rem: in omnibus autem, in quibus licet inter subjective probabiles sequi æquè, vel minus probabilem, in illis quoque licitum erit sequi opinionem æquè, aut minus objectivè probabilem: in quibus autem hoc, aut illud liceat, vel non liceat, satis diximus non licere, ubi non datur; non datur autem ubi agitur de naturâ, aut valore rei, ut est in se; in his enim nihil valet iudicium, ut rei naturam mutet, ut est in materiâ Sacramentorum, medicinarum &c. ubi autem agitur de honestate actus, quia iudicium intervat honestati, licet.

Præterea idem P. Valentia *disp. 3. de Chast. rit. qu. 9. pm. 4.* ait, esse sibi longè verissimam, seu probabilissimam sententiam, quod divites teneantur sub morali in ordinarijs necessitatibus dare elemosynam ex superfluis naturæ, & statui: & *disp. 1. de Fide qu. 4. pm. 5.* quærens quo tempore præceptum affirmativum fidei interioris obliget, ait: De hac quæstione nihil video trahi a DD. hoc loco. Videtur autem dici posse, quod tale præceptum &c. Ecce in re incerta qualis moderatio; non dicit, assero, aut dico, quod esset iudicium directum; sed ait, videtur posse dici, quod est reflexum supra objectum motivum probabile, aut probabilius iudicij directi.

P. Sanch. quem tota Theologia veneratur, ejusque doctrinam, eruditionem, & 174 prudentiam commendat, sapissimè resolvit dubia circa præcepta Decalogi, & circa matrimonium, aliaque plura per totam probabilitatem, sive minorem, sive æqualem, sive summam, omisso iudicio directo. Immo memini me alibi ex P. Sanch. & P. Dicastil. 2. notaſſe, quòd ipsam sententiam, quam impugnant, vocent aliquando probabilissimam. Igitur *tom. 1. Opusc. Moral. lib. 2. cap. 3. dub. 26. n. 7.* loquens de opinione tvente non esse simoniam dare alteri, ut apud Colatorem Beneficij intercedat, ait: Licet hoc probabile sit, probabilius est oppositum: & *lib. 1. Consil. cap. 5. dub. 5. n. 37.* ait esse sibi probabilem opinionem tventem divites teneri sub mortali de superfluis suo statui largiri elemosynas communi necessitate laborantibus: & *tom. 1. lib. 6. Sum. cap. 3. n. 6.* hæc habet: Dicendum, quamvis subditus probabiliter iudicet esse malum, quod Superior præcipit, teneri ipsum obedire. Ecce sine iudicio directo subjective probabilitate sine iudicio directo probabili de inhonestate rei præceptæ, obligat subditum ad obediendum, quatenus formare potest iudicium certum de probabilitate honestatis rei

à Superiore præcepto: ergo ex P. Sanchi non tantum licet operari sub solo iudicio reflexo de certâ probabilitate honestatis, diviso ab omni directo subjective probabili de inhonestate, quin licet sub iudicio reflexo de certâ probabilitate honestatis, unito iudicio directo subjective probabili, immo probabiliori de inhonestate: & lib. 2. Sum. cap. 1. n. 2. agens de tempore, quo præceptum fidei obgar, loquitur reflexè dicens: Verior, seu verosimilior est sententia docens varia esse tempora, quibus illud obligat. Demum totus P. Sanc. plerumque nititur soli iudicio de objectivâ probabilitate.

N. Notat autem idem P. Sanch. lib. 4. Sum. cap. 5. n. 4. & lib. 5. cap. 4. n. 30. rem pro intelligentia Authorum attentione dignam, nempe, quòd hoc ipso, quòd Doctores ultimo loco referunt aliquam opinionem, si non improbant, signum est, quòd eam teneant: & lib. 4. cap. 36. n. 4. quòd qui refert aliquos tenere aliquid licere, & non licere, & non improbat, videtur approbare: ergo (infero ego) omnes, qui oppositam opinionem vocant probabilem, si non impugnant probabilitatem, sed veritatem, relinquunt eam in suâ probabilitate. Idem indicavit Bordonus in Propugnaculo n. 85. quòd Doctor referens opiniones, & non se declarans, præsumitur tenere ultimo loco registratam; & citat Everardum in loco ab auctoritate n. 15. Hoc autem passim præstant Scholastici tractantes principia moralia, qui in suis Corollaris, aut illationibus, ut cernere est in M. Martinez de Prado, M. Gonet, M. Paster, P. Muniel. de Euchar. sepe dicunt, quid alij sentiant, & non impugnant; ergo illud sustinent saltem ut probabile. Vide quæ dixi n. 131. ex P. Pollenter.

N. Card. Bellarminus sanctitate, doctrinâ, & purpurâ celebratissimus, lib. 3. de Bonis Operibus ait, se arbitrari tutiorem, & veriorum, seu verosimiliorem sententiam, quæ docet opes superfluas sine culpa mortali retineri non posse. Ecce iudicium reflexum de probabiliore.

N. Card. de Lugo utriusque Theologiæ Scholastica, & Moralis laurea insignis, crebro ad solum iudicium reflexum recurrit; ita disp. 12. de Fide sect. 5. quærens an fides Dei Remuneratoris sit necessaria necessitate medi, ait: Affirmant communiter Theologi. Ecce iudicium reflexum supra directum aliorum, suspenso directo proprio. Et disp. 13. de Fide n. 7. ait: Dubitan non potest, seu certum est, actum fidei esse sub obligatione. Ecce reflexa supra certitudinem præcepti actus fidei: & disp. 10. de Just. n. 130. Tom. III.

& 131. loquens de opinione tuente licitum procurare abortum foetus inanimati, ait: Melius negatur id umquam licere. Non dicit, nego aliquando licere, sed melius negatur, quòd est iudicium reflexum. Et disp. 16. de Just. n. 37. ait: Conveniunt ferè omnes, quòd etiam ab initio non habuerit animum furandi rem notabilem; &c. Ecce per hoc solum iudicium reflexum de ferè omnium sententiâ infert non licere tenere quantitatem; adeo ut ad hoc ut teneat aliquid vitare, satis sit iudicare reflexè, quòd ferè omnes teneant illud non licere. Hæc loca malui ex Card. de Lugo tradere potius, quàm alia, ubi sæpe ad solum iudicium de probabilitate appellat; quatenus constat non tantum licere operari sub solo iudicio de probabilitate licentiæ; aut non licere operari sub solo iudicio de probabilitate non licentiæ, sed etiam sub alijs iudicijs reflexis de hoc, quòd sententia sit communis, & similibus.

P. Lessius sæpe ad manum habet probabilitatem; nam lib. 2. de Just. cap. 42. dub. 8. n. 4. ait: Si quòd juratur sine animo jurandi, est verum; probabile est non esse mortale: familia habet l. c. cap. 29. n. 68.

P. Koning. insignis ejusdem P. Lessij N. discipulus, tractans de Sacramento Baptismi qu. 66. dub. 1. art. 4. loquens de aquâ ex sale resolutâ ait: Non videtur probabile ejusmodi aquam esse ejusdem speciei cum aquâ naturali; & consequenter non videtur probabile, quòd esse possit materia Baptismi. Ecce iudicium reflexum de non probabilitate satis est, ne operemur, etsi non adsit iudicium directum de falsitate: ergo iudicium reflexum de probabilitate satis erit, ut operemur, etsi non adsit iudicium directum de veritate. Si ergo omne, quòd non est probabile licere, est illicitum, & illud exequens, si ponat, peccabit; ita omne, quòd est certò probabile licere, erit licitum, & illud ponens non peccabit: & 1. 2. disp. 24. dub. 3. n. 57. ait: Videtur omnino peccare mortaliter, si Dei amorem ad tres, aut quatuor annos differat. Ecce iudicium reflexum supra motivum moraliter certum opinionis directe tuentis esse mortale eam dilationem. Et disp. 24. de Charit. dub. 3. n. 50. ait: Valdè probabile est tunc nos per se incipere obligari, ut eliciamus actum charitatis &c. Ecce probabilitas objectiva. Et disp. 7. de Confessione dub. 9. n. 91. ait: Puto non esse probabile, quòd liceat dimidiare confessionem ob rationem magni concursus.

P. Granada contr. 1. de Fide disp. 2. sect. N. 1. ait: Placet mihi communior sententia, nempe, quòd fides Dei etiam ut Remune-

ratoris sit necessaria necessitate medij. Ecce in re prorsus certâ suspendit iudicium directum, & appellat ad reflexum de sententia communionis. Et *tr. 14. de Charit. ait*: Certum est latum fuisse a Deo, & naturâ præceptum diligendi proximum. Ecce idem est, ac si diceret, *Latum est*, sine ullo iudicio reflexo circa certitudinem præcepti. Sicut autem nemo negaturus est, quod sine hoc assensu directo, latum est, cum hoc solo reflexo, certum est, quod latum sit, potero, & tenebor licite operari; ita à pari potero saltem licite operari cum hoc solo reflexo, probabile est, quod liceat, suspenso hoc directo, licet.

N. P. Filiucius *tom. 2. tr. 28. cap. 7. tres refert de contritione fraternâ sententias, unam 141. P. Filiuc. M. Sor. Caet. M. Ban.*
M. Soti, alteram Caietani, tertiam M. Bannez, & subdit: Hæc tertia videtur valde probabilis, & cæteris præferenda: & *tr. 25. cap. 12. n. 360. ait*: Probabilis est esse mortale jurare exterius sine intentione jurandi; & 361. si iuramentum injustè exigatur, etsi probabile sit committi peccatum mortale, si fiat sine intentione jurandi... probabilis tamen est, quod non sit mortale. Ecce per solam probabilitatem dirimit dubia directa.

N. P. Arriaga *disp. 21. de Fide n. 17. ait*: Probabilissima est regula, quod interrogatus à publicâ autoritate teneatur fidem fateri. Ecce per summam regulæ probabilitatem decidit gravem fatendæ fidei obligationem. Similia passim habet.

N. P. Dicastillo *tr. 10. de Matrim. disp. 10. 143. dub. 2. n. 14. loquens de opere conjugij solius voluptatis causâ ait*: Nihilominus probabilis est non carere culpa: & *disp. 3. de Juram. dub. 11. ait*: Probabilior est sententia, quæ asserit esse mortale quando fictè in iudicio, vel in contractu juratur, etsi cum veritate: & *lib. 2. de Just. & Jure tr. 2. disp. 12. pun. 4. dub. 2. a n. 410. loquens de sententia P. Molinæ, & P. Lessij dicentium non esse in praxi admittendam opinionem tuentem, viro nobili licere in incontinenti percutere, ait*: Hæc sententia de non licità repercussione practicè mihi magis placet. Ecce hæc omnia sunt iudicia reflexa. Omitto alia ejus loca, ubique enim recurrit ad objectivam probabilitatem.

N. P. Amicus, quem sua scripta satis commendant, dirimit quæstionem directam de tempore, quo præceptum charitatis obligat, per summam probabilitatem; & quæstionem de obligatione dandi elemosinas, & de licità, aut illicità fortis inanimis abortione solvit per probabilitatem; quod idem alibi præstat: ita *disp. 27. de Charit. sect. 3. a n.*

36. postquam asseruit præceptum amandi Deum super omnia obligare initio, & sine vitæ, ait probabilissimum etiam esse obligare alijs temporibus prudentis arbitrio. Ecce per iudicium reflexum de summâ probabilitate legis obligantis ad actus amoris facit, ut omisso sit verita; & est idem, ac si diceret, obligat alijs temporibus: & *disp. 31. de Charit. sect. 4. n. 55. relatâ opinione tuente divites teneri sub mortali de superfluis suo statui elemosinas facere communi necessitate subiectis, ait*: Dicendum longe probabiliorum esse hanc sententiam: & *disp. 36. de Just. sect. 8. n. 92. de opinione negante licitum procurare abortum foetus inanimis, ait*, quod sit probabilior.

P. Castro Palao de re morali eximè meritis, ut in incertis prudentius incedat, recurrens crebrò ad solam probabilitatem, vel probabilitatem; ita *tom. 1. tr. 1. disp. 2. n. 9. ait*: Quando adest opinio probabilis de potestate absolvendi à reſervatis... nulli morali periculo se exponit Minister irritum efficiendi Sacramentum; & post citatum à se P. Suar. P. Lessium, Bonac. Ponce de Leon, P. Filiucium, P. Henricq. & alios, subdit: Omnes isti affirmant operantem ex opinione probabilis de jurisdictione illam habere certissimam. Ecce nubes DD. qui licentiam absolvendi fundant in solo iudicio certo de probabilitate jurisdictionis: & *tom. 3. disp. 1. pun. 8. §. 4. ait*: Si iuras verum sine animo jurandi, probabile est esse solum veniale extra iudicium; esse mortale in iudicio, & contractibus. Plura similia oculis ipsis se ultro necesse offerunt.

P. Jacobus Platelius in suâ verè selectâ Synopsi Theologicâ, quæ res sunt incertiores, eo sapius ad solam objectivam probabilitatem recurrit, tam in speculativis, quam in moralibus; ita *tom. 1. cap. 3. de Voluntate Dei n. 4. ait*: Longè probabilis est, si non certum, hoc repugnare Divinæ voluntatis immutabilitati: & *n. 174. ait*: Probabilis est omnes nostros actus bonos esse formaliter præfinitos: & *n. 193. ait*, Deum probabiliter parentibus, sive immediatis, sive mediatis, eas dare inspirationes ad parvulorum salutem ordinatas, ut si illis responderent, infantes non morerentur sine Baptismo: & *n. 205. loquens de formali, & efficaci electione ad gloriam ait*, duas esse celebres sententias valde probabiles, ut non facile decideri possit, utra sit verior: & *num. 206. ait*: Verius videtur electionem formalem ad gloriam esse post prævisa merita: & *cap. 6. de Angelis n. 316. ait*, probabile esse, quod aliqui Angeli solo numero differant; & probabile

habile etiam esse; quod qui sunt diversae Hierarchiae, specie differant: & n. 325. ait, longè probabilius esse, si non certum, quod Dæmon non possit &c.

N. Et tom. 2. cap. 1. n. 4. ait: Videtur nobis probabilius cum Divo Bonav. Richardo, & alijs essentiam beatitudinis formalis consistere in utroque actu: & n. 12. probabilius esse, quod visio cum nullo veniali etiam habituali stare possit: & n. 70. quod P. Suar. ex communissimo Philosphorum, & TT. sensu asserat, voluntatem posse eligere ex medijs equalibus alterutrum, & ex inaequalibus minus bonum: & n. 76. esse valdè probabile oppositum propriae opinioni: & n. 97. probabilius esse actum imperatum non habere propriam libertatem: & n. 100. ait: Dixi probabilius, quia oppositum est valdè probabile: & n. 105. verius esse actum entitativè supernaturalem non posse esse intrinsecè malum, ne quidem venialiter: & n. 112. ait: Patendum est sententiam affirmantem, intellectum saltem de ijs actionibus, in quibus præcisè intenditur moderata naturæ commoditas, esse valdè probabilem, & in praxi consulendam; probabilem ob Scoti, & aliorum auctoritatem &c. & n. 114. probabilius esse, quod idem physicè actus internus aliquamdiu durans possit de bono fieri malus: & n. 150. & 151. probabilius esse licitum sequi tum probabiliorem minus tutam, tum minus probabilem minus tutam, quoties agitur de actionis licentiâ: & n. 244. probabile esse, quod docent Navarrus, & alij contra Sotum, licitum esse, tecluso affectu libidinoso, & consensus periculo, &c. & n. 361. videtur probabilius S. Thomam non docuisse Deiparam culpâ originali infectam: & n. 364. fatendum tamen probabilem esse sententiam, quæ docet D. Thomam sensisse Deiparam in culpâ conceptam: & n. 367. probabilius esse parvulos in originali decedentes non puniri poenâ æternâ ignis: & n. 420. probabilius esse leges Pontificias, quæ de loco promulgationis nihil expriment, non requirere promulgationem in Provincijs, ut in ijs obligent: & num. 422. probabilius esse leges Pontificias obligare statim à promulgatione sufficienti: & n. 436. probabilius esse, quod Ecclesia possit indirectè præcipere actus internos, qui necessarii sunt, ut externi constituentur in specie entis moralis: & n. 441. ait, posse legislatorem in materiâ gravi obligare sub veniali tantum. Ita cum S. Thom. 2. 2. qu. 105. Doctores communiùs: & tamen n. 445. ait: Oppositum, ut est communiùs, ita & probabilius videtur, nempe quod legislator, inva-

riatâ eadem materiâ, non possit modò sub levi, modò sub gravi obligare: & n. 466. probabilius esse peregrinos teneri omnibus legibus loci, in quo versantur, etiam si trans-eunter: & n. 530. probabile esse, quod docet Ripalda disp. 20. & 114. de ente sect. 13. amorem naturalem Dei numquam separari à supernaturali simul elicitò, quia gratia semper adest: & n. 665. quærens, an contritio mereatur primum gradum gloriæ, etsi non primum gratiæ, affirmat cum P. Suar. Caietano, Soto, Medina, & alijs communiùs, contra Gregor. Gabriel, Lugo, Ripald. & alios valdè probabiliter dissentientes: & n. 677. ait, probabile esse Deum ex suâ clementiâ malis operibus reddere poenam infra condignum. Hoc tamen non est ita certum, cum Scriptura, & PP. non nisi obscure hoc significant, & Augustinus in Psalm. 76. itam sententiam solum toleret, non probet.

Et tom. 3. n. 67. ait, quod Durandus, N. Alenſis, & alij non improbabiler sentiant, actum fidei stare posse cum visione: & num. 103. longè probabilius Hæreticos occultos non esse de Ecclesiâ; manifestos autem esse certum non esse: & n. 217. verius videri, quod docent P. Molina, Ripalda, de Lugo, & alij, nos semper elicere actus supernaturales cum operamur ex motivo supernaturali: & n. 227. Licet probabile sit fidem explicatam Incarnationis, & Trinitatis necessariam nunc esse necessitate mediij in re, ut docent Valentia, Sanch. Granad. Amicus, & alij; probabilius tamen non esse necessariam necessitate mediij, nisi vel in re, vel in voto, ut Medina, P. Suar. Ripald. & alij: & n. 230. de sententiâ modò relatâ ait, quod suæ sententiæ probabilitas nihil juvet, si opposita sit vera, & ideo in praxi tenenda. Ecce obligat ad minus probabilem, tutiorem tamen, quia agitur de medio ad salutem necessario; si enim explicita fides eorum mysteriorum necessaria sit necessitate mediij, qui eâ caret, non salvabitur, etsi probabilius putaret non esse necessariam: & n. 244. probabilius esse licere ex gravi causâ uti veste Infidelibus propriâ, si hæc non sit signum per se institutum, & protestativum falsæ religionis: & num. 295. ait, Infideles Principibus Christianis non subiectos, non posse vi compelli ad amplectendam Christi D. Religionem, ut S. Thom. & alij communiùs, & probabilius contra Scotum, & suos: & n. 299. ait: Puto esse mortale nominare ex ira Sanguinem, & mortem Christi D. etsi ira non feratur in Deum: & num. 449. probabilius per se obligare præceptum

P. Ripa.
P. Suar.
Caiet.
Soto.
Medin.
Lugo.
Gabr.
Gregor.
S. Aug.

N.
148.
P. Plat.
Durand.
Alenſ.
P. Mol.
P. Ripa.
C. de
Lugo.
P. Val.
P. Sâch.
P. Gran.
Amic.
M. Med.
P. Suar.
S. Tho.
Scot.

amoris Dei super omnia, cum quis primum incipit habere notitiam Dei, ut infinite amabilis: & n. 462. probabilius esse, quod non sit maioris meriti, ac perfectioris charitatis suas preces, satisfactiones, & sacra pro te facienda, etiam post mortem applicare vivis, aut defunctis, quam sibi: & n. 469. probabilius dari gravem obligationem faciendi eleemosynam de superfluis etiam in communi pauperum necessitate: & n. 471. Et si probabilius sit, spectata ratione, satisfieri præcepto eleemosynæ per mutuum, oppositum tamen, spectata Scripturâ, est probabilius, & in praxi tenendum: & n. 566. probabile esse bonam fidem procedentem ex ignorantia juris sufficere ad prescriptionem etiam ordinariam fructuum: & n. 503. ait, valdè probabilem esse utramque sententiam oppositam, tam affirmantem, quam negantem, quod pupillus pubertati proximus, & minor habens curatorem obligentur naturaliter in contractu, subdens posse quem conformari sententiæ sibi magis faventi. Quod

P. Mol.

inquit P. Molina, magna molestia liberat Confessarios, qui ob probabilitatem utriusque sententiæ, nec pupillum obligare debent ad solutionem; nec cum eo contrahentem ad restitutionem pretij à pupillo accepti, priusquam Judicis, aut saltem Tutoris autoritate fiat repetitio, nisi sint vel immobilia, vel mobilia pretiosa.

N.

Et tom. 4. n. 39. & n. 77. ait, Verbum non venturum, excluso peccato Adæ, subdens, quod S. Thom. ita sentiat contra Scotum sententiam probabiliter oppositum: & n. 126. probabilius esse, quod ait P. Perez & c. & n. 139. seclusa autoritate, probabilior esse sententiam negantem PP. antiquos meruisse aliquas circumstantias Incarnationis; affirmantem tamen esse absolute præferendam: & n. 153. esse probabilius, & menti PP. conformius, & absolute tenendum, Beatam Virginem sibi meruisse Dei maternitatem; etsi oppositum, attentâ saltem ratione naturali, sit probabile. Omitto alia, quæ habet tum tom. 4. de Incarn. tum 5. de Sacram. ubique enim, tam in dubijs speculative, quam in moralibus decidendis ad solam probabilitatem maiorem, aut æqualem, aut minorem appellat.

N.

P. Moya, cujus iudicium in re morali egregiè laudatur, sæpissime ad solum reflexum de objectivâ opinionis communitate, probabilitate, aut probabilioritate iudicium confugit. Nam tom. 2. tr. 2. disp. 1. qu. 4. n. 7. ait, probabile esse, quod dare, & recipere pretium pro intercessione mediata, non sit simonia: & ibid. tr. 3. disp. 1. qu. 5. n. 6. ait,

probabilior esse sententiam tuentem, quod præceptum confitendi mortalia parte Eucharistiam sit juris Divini à Christo D. latum: & ibid. tr. 1. qu. 7. n. 23. contra Philaletum expressè ait: Hoc fundamento probat Candidus sufficere iudicium probabile de veritate; at equè probat de iudicio certo de probabilitate. Nec video, cur iudicium probabile de veritate, quod falsum esse potest, ad hoc sufficiat; non verò iudicium certum de probabilitate, quidquid contra passim reclamet.... licet iudicium de probabilitate opinionis, seu honestatis electionis objecti cum ejus inhonestate, aut cum opinionis falsitate compatibile sit, ideoque intendendo in illâ tantum, negari non possit periculum efficiendi rem materialiter malam, ut tamen & c. Hæc P. Moya, qui non tantum asserit licere, sed probat contra Candidum, quod si iudicium subjective probabile de veritate satis est, ut licet operemur, multo magis satis erit iudicium certum de objectivâ opinionis, seu honestatis probabilitate: & ibid. tr. 2. disp. 2. qu. 3. n. 6. ad finem ait: Lubens assentior, est enim valdè probabilis sententia, quod satis sit, ut audiat parentem, quam non audivit: & ibid. tr. 3. disp. 3. qu. 3. n. 10. ait probabile esse, quod Confessarius absolvere possit puellam negantem tacularem revelandi conceptum factum, etsi sine Baptismo periturus sit, si mortis periculum puellæ à consanguineis immineat, immo etsi infamia puellæ timeatur, nec enim talem obligationem habet puella. Supercedo à reliquis, ubique enim Doctor prudentissimus iudicium certum de probabilitate, ut quis licet operetur, in sui favorem vocat.

Prætereo reliquos ex Societate DD. præsto enim sunt P. Mendo in Statera, & in 151. Epitome, P. Hurt. de Mendoza, & P. Gaspar. P. Hurt. & P. Ovied. in suis Theologiæ Tomis, necnon P. Rhodes in utroque suo, P. Fagundes in Præcepta Ecclesiæ, P. Frigolo in Republicâ Christianâ, P. Bardi in Bullis, & in Tract. de Consc. P. Haanol. in Tomis de Justitiâ, P. Giballinus de Usuris, P. Simoniâ, & Scientiâ Canonica, & alij sine numero, quorum citationes ad manus mihi sunt. Hi enim omnes ut summâ cum moderatione in incertis procedant, solo iudicio reflexo de objectivâ probabilitate, aut probabilioritate veritatis opinionis contenti sunt; sive rem purè speculative, sive moralem decident: ergo modus operandi, & decidendi rei licentiam ex solo iudicio reflexo de objectivâ communitate, verosimilitudine, probabilitate, aut probabilioritate veritatis opinionis, est inter DD. usitatissimus;

mus; & quidem eò magis, quòd res ipsa est incertior; vel Theologi ipsi maturius, & ut dicam, Angelico more procedere volunt, fervando mentem suam ab omni errore materiali immunem.

§. II.

Mens trium ex Societate Probabilioristarum.

SUMMARIUM.

P. Scildere ait, securitatem conscientie oriri à judicio reflexo de licito probabilioris usu, non à directo subjectivè probabiliori, n. 152.

Ait satis judicium de objectivà probabilioritate, n. 153.

Rectè concedit subditum, si suam judicet probabiliorè, non teneri obedire; at hoc concedendum non est, n. 154.

Ait judicium de probabilitate oppositæ opinionis satis esse, n. 155.

Et ideo Confessarium teneri dare absolutionem penitenti sequenti oppositam, ibid.

P. D. Thyrsus sæpius ad solum reflexum de probabilitate judicium accurrit, n. 156.

Oppositam sententiam propriam vocat probabilissimam, ibid.

Negat dari in Deo amorem strictum, & simul affirmat esse sibi probabilissimum, quòd detur, ibid.

Sententiam de Prædefinitionibus in Deo vocat probabilissimam, etsi neget eas dari, n. 157.

Contradictio, ibid.

Ait opinionem probabilem esse, que nititur fundamento gravi autoritatis, & rationis, n. 158.

Sibi contradicit, ibid.

Ex judicio certo de probabilitate infert licitum absolvere moribundum, ibid.

Ait, quòd etsi opinio asserens posse absolvi moribundum, qui nullum signum dedit, sit exigue probabilitatis, attamen hac exigua probabilitas satis est, ut licitè absolvat sub conditione, ibid.

Utitur iterum solo judicio reflexo de probabilitate, n. 159.

Immo de probabilitate, ibid.

P. Muniefa soli judicio de probabilitate nititur, n. 160. 161. 162.

Utitur reflexo de non omnimodà verosimilitudine, n. 162.

Plerumque suspendit judicium directum, ibid. & n. 163.

Utramque contradictoriam vocat probabilem, & sæpe laudat solutionem minus probabilem, eaque utitur, n. 164.

Immo sæpe contentus est solo judicio de non im-probabilitate, ibid.

Oppositam propriam vocat probabilissimam, n. 165.

Contradictio, ibid.

Innumeris in locis utitur solo judicio reflexo de maiori, imò equali, & minori objectivà probabilitate, ibid. & n. 166. 167.

Affirmat, quòd utraque contradictoria possit simul esse certa, & evidenter probabilis, n. 167.

Redarguuntur Probabilioristæ, quòd solo sæpe utantur judicio reflexo in questionum solutione, n. 168.

Pater Scildere utriusque juris, & Theo-

N. logiæ laureà insignis, quem Probabilioristæ suum faciunt, ait tr. 1. cap. 3. n. 9. asserit. P. Scild.

2. Conscientia permittens probabilis, quæ habet adjunctam formidinem de peccato formali admittendo, sufficit ad hoc, ut eam sequens, & juxta eam operans non peccet formaliter, dummodo sit incommodum sequi tutiorem, & accedat judicium reflexum certo sine formidine dictans, quòd liceat sine peccato formali sequi conscientiam probabilem; non sufficit tamen sine illo judicio certo reflexo. Ecce tum quòd securitatem conscientie statuatur, non in judicio directo probabili, ut volunt alij Probabilioristæ, sed in reflexo admisso à Probabilioristis Reflexivis: tum quòd tale judicium reflexum, non de objectivà probabilitate, aut probabilitate, (de quo tantum in præsentem est sermo) sed de licito usu opinionis probabilis putet prorsus necessarium, ut volunt Reflexivis, à quibus tamen ego recessi: ergo, juxta P. Scild. securitas conscientie oritur potius à solo judicio reflexo de licito usu opinionis probabilis.

Sed magis ad rem præsentem, in quâ mihi unice termino est de judicio reflexo supra 153. objectivam probabilitatem, hæc habet in P. Scild. terminis P. Scild. tr. 2. cap. 2. n. 14. pag. 70. ait enim: *Assertio 2. Ut aliquid sit objectivè probabile, ex. gr. ut actus sit probabiliter honestus, seu validus, (non placet mihi confusio honestatis cum valore; nam probabilitas prodest quidem honestati actus, non autem valori actus, ut sæpe dixi) requiritur ut ab aliquo homine considerato ex rationibus gravibus post argumenta opposita considerata, & ut putat, soluta, judicetur esse tale: aut saltem ut homo consideratus (N. B.) reflexè censcat posse se rectè judicare, quòd tale objectum existat.* Ecce in terminis ait, satis esse judicium de objectivà probabilitate non tantum ad honestatem, sed etiam ad valorem actus. Probat autem, quia esse probabile non est aliquid in objecto tenens se ex parte ipsius, sed denomi-

denominatio merè extrinseca ab opinione prudenti circa se versante. Nisi ergo contret, quod homo consideratus sic opinetur, aut saltem perpensis omnibus censeat se ita opinari posse, (ecce iterum in terminis nostra mens) objectum non est dicendum probabile. Subdit *n. 15.* quod probabile objectivè dividitur in probabile intrinsecè, & extrinsecè: Probabile intrinsecè est, quod nos expensis debite rationibus, & argumentis contrarijs judicamus existere: Probabile extrinsecè, quod nos, vel ob defectum rationum, aut considerationis illarum non judicamus existere; ab alio tamen homine considerato, omnibus debite expensis, opinativè judicamus existere.

N. At non approbo quod idem P. Scild. *tr. 154.* 2. *cap. 4. n. 54. & 55.* docet, nempe subditum probabiliter opinantem, quod Superior careat jurisdictione, non teneri obedire, et si Superior sit in possessione sui officij; & citat P. Valqu. *1. 2. disp. 162. cap. 6. in fine*, P. Palao *tr. 1. disp. 2. pun. 6. n. 8.* P. Lessium de *Jur. cap. 41. n. 76.* contra P. Sanchez *lib. 6. Sum. cap. 3. n. 29.* & alios. Similiter idem P. Scild. *n. 55.* asserit, subditum opinantem, quod præceptum excedat auctoritatem Superioris, non teneri obedire; & plures citat. Non, inquam, hæc approbo, tum quia appellare potest ad judicium reflexum de certâ opinionis Superioris objectivâ probabilitate; tum quia si hæc doctrina est vera, vâ Claustris Religiosis, immò omni Republica. Fateor tamen hoc directè sequi ex sententiâ P. Scild. & multo magis ex sententiâ eorum Probabilioristarum, qui negant satis esse judicium directum de objectivâ probabilitate, & volunt necessarium semper esse judicium directum subjectivè probabilius; quo concepto, non video, quomodo subditus obedire possit Superiori, cujus opinionem putat probabilius falsam, & suam probabilius veram; & ideo P. Scild. conformiter ad suam doctrinam de sequendâ probabiliori dixit *l. c. assert. 4. n. 57.* quod subditus probabiliter opinans actum imperatum esse peccaminosum, non possit obedire, licet Superior opinetur esse licitum; & ut possit, non tenetur. Totum autem hoc longè magis sequitur, si ad operandum necessarium semper est judicium directum, & non satis est reflexum de objectivâ probabilitate.

N. Sed iterum ad rem nostram idem P. Scild. *tr. 2. cap. 4. n. 69.* ait: Quod ut subditus in circumstantijs à se additis procedere possit ex licentiâ præsumpta, satis, quod probabiliter opinetur Superiorem, si rogaretur,

daturum esse licentiam. Ecce iterum satis est hoc judicium reflexum, quod superior rogatus daret licentiam, ad hoc ut licitè operer; ergo sicut hoc judicium reflexum de licentia, quam Superior rogatus daret, satis est, ut licitè operer, ita etiam satis erit reflexum de probabilitate: & *tr. 2. cap. 7. n. 104. pag. 167.* ait, quod Consiliarius simpliciter rogatus, an actio aliqua sit licita, dicere non possit esse licitam, nisi sic opinetur. Teneatur tamen optanti ut sit licita indicare esse alios viros consideratos, & doctos, qui oppositum opinantur, nisi certo judicet sententiam eorum esse falsam: ergo judicium de probabilitate oppositæ opinionis satis est ad operandum: & *tr. 2. cap. 9. n. 118. pag. 180.* ait: Adde veròsimilis esse, quod etiam absque dispensatione sit valida ordinatio Episcopalis per unum Episcopum absque duobus assistentibus facta. Ecce recurrit ad judicium de probabilitate opinionis affirmantis, validam esse ordinationem Episcopalem factam per unum Episcopum: & *l. c. num. 120.* asserit, quod quando Minister habet opinionem probabilem de aliâ re, quam de valore Sacramenti, ex. gr. de restitutione; & suscipiens habet opinionem probabilem oppositam, ex. gr. de non obligatione restituendi, possit Minister conferre illi Sacramentum. Ecce solum judicium reflexum de objectivâ probabilitate opinionis pœnitentis facit, ut Minister licitè det absolutionem pœnitenti, cui ea opinio est subjectivè probabilior. Idem repetit *n. 121.* dicens, quod Confessor, qui audit confessionem pœnitentis habentis opinionem probabilem oppositam, teneatur hunc absolvere, si possit. Ecce iterum, quod Confessor, nixus soli judicio reflexo certo de objectivâ probabilitate opinionis pœnitentis, nõ tantum licitè possit, sed teneatur eum absolvere. Demum *tr. 5. de dubio circa legem, n. 121.* ait, quod simoniacus mentalis nihil restituere debeat juxta sententiam communiorem, nec in foro externo privandus sit beneficio, sed tantum coram Deo pœnitentiam agere debeat. Ecce nixus judicio reflexo de communitate sententiarum judicat simoniacum mentalem nihil debere restituere; non enim directè ait, nihil debet restituere; sed reflexè ait, judico esse communiorem sententiam quod nihil restituere debeat; quod judicium reflexum illi directo æquivaleret in ordine ad non obligationem restitutionis: ergo, juxta P. Scild. operari licet ex solo judicio reflexo de certâ opinionis probabilitate, aut communitate, suspensio omni directo de veritate. P.D.

N. P. D. Thyrsus est in *Tomo de Probabilio-*
 156. *ritate* repudiet, ut illicitum, modum ope-
 P. Thy. randi sub solo iudicio reflexo de objectiva
 probabilioritate, & obliget semper ad iudi-
 cium directum de veritate; attamen in suis
selectis taxissime ad solam recurrit objecti-
 vam probabiliteriam; ita *tom. 1. disp. 1. n. 70.*
 ait: Immo probabiliter quis existimare po-
 terit diversitatem terminorum sufficere, ut
 Verbum dicatur realiter procedere per in-
 tellectum, & non per voluntatem; & econ-
 tra Spiritum S. &c. Hoc autem non impug-
 nat, ergo hoc tuetur ut probabile: & *disp.*
 3. n. 1. ait: Parti neganti ut probabiliori sub-
 scribo; non dicit, ut verax: & *disp. 4. n. 9.* re-
 fert Capreolum in *1. dist. 36. art. 2.* qui quia
 Capreo- difficilem putavit coexistentiam physicam
 lus. futurorum cum Dei aeternitate, concludit
 articulum his verbis: *De his nihil omnino asse-*
ro, sed videtur mihi illa fuisse mens S. Thom.
 Ecce Thomistarum Princeps suspendit iudi-
 cium directum, & ad solum reflexum de
 eo quod S. Thom. tenuisse videtur, proce-
 dit: & n. 18. idem P. D. Thyrsus propriam
 P. Thy. sententiam, quod aeternitas sit praesens om-
 ni tempori, & nihil sit futurum, aut praeter-
 ritum respectu Dei, vocat valde probabilem; ait enim: Mihi valde probabilis ap-
 pareret, eique subscribo: oppositam autem il-
 li, communiorem Nostris, vocat *probabilis-*
simam. Mirabile dictum, negare in *tom. de*
Probabilioritate simultaneam duplicis opi-
 nionis probabiliteriam, immo obligare ad
 probabiliteriam, & tamen *tom. 1. select. disp.*
 4. n. 18. vocare propriam valde probabi-
 lem; & oppositam propriam vocare proba-
 bilissimam! Ergo dari potest simultanea pro-
 babiliteria, nec maior probabilitas destruit mi-
 norem: ergo licitum erit sequi minus pro-
 babilem; immo quam sequitur P. D. Thyrsus
 l. c. est sibi minus probabilis, & opposita
 est sibi probabilissima; & *disp. 20. n. 21.* ait,
 posse probabilissimam negari antecedens cum
 C. de Lugo, P. Perez &c. non autem dicit,
 C. de Lugo, P. Perez &c. nego: & *disp. 25. n. 40.* ait: Quanquam quae
 P. Perez dixi, probabiliter suadeant in Deo non dari
 nisi affectum gaudij, attamen mihi probabi-
 lissimum videtur dari in Deo affectum me-
 dium, qui impraeindibiliter sit amor strictus,
 & gaudium. Ecce prius probabiliter affir-
 mavit non dari in Deo nisi gaudium; modo
 concedit amorem strictum; & quidem ait si-
 bi probabilissimum, recurriendo ad solam
 modalem propositionem: & *disp. 32. n. 2.*
 ait: Affirmativam, ut probabiliteriam sequor;
 non dicit, ut veram; & sic solo iudicio re-
 flexo utitur.
 N. Et *tom. 2. disp. 2. n. 10.* ait: Mihi proba-
 157. P. Thy.

bilius videtur, quod praedestinatio, juxta
 D. Thom. consistat in imperio practico: & n.
 16. ait: Mihi valde probabilis est haec do-
 ctrina, quam plures ex Nostris sequuntur:
 & *disp. 3. n. 24.* ait: Valde probabilis est
 suppositio, quod impossibile sit, ut volun-
 tas omnibus auxilijs resistat: & n. 64. ait:
 Haec responsio est probabilis, ejuoque pro-
 babilitatem promovi; non dicit, veritatem:
 & n. 133. ait: Probabiliter dici potest: &
disp. 9. n. 48. ait: Inferitur ex dictis tamquam
 valde probabile Beatam Virginem electam
 fuisse efficaciter ad maternitatem, & glo-
 riam ante absolutam praevisionem merito-
 rum: & *disp. 13. n. 63.* ait: Est haec senten-
 tia eximii Doctoris probabilissima, & stando
 authoritati probabilior opposita, & conformi-
 or menti Divi Aug. D. Thom. D. Ansel. ut
 probant ea, quae pro illa adducit eximius
 D. & latius P. Ruiz *disp. 6. de Providentia.*
 Stando tamen soli rationi ingentes patitur
 difficultates, & opposita planior, & facilius
 est, & in eam solo discursu naturali ductus
 magis propendeo. Hoc ipsum iisdem fere
 verbis *disp. 15. n. 1.* repetit. Ecce sententiam
 tuentem in Deo praedestinationes vocat
probabilissimam, est disp. 15. per totam tueatur
 opinionem oppositam. Quae autem, an sit
 sibi probabilissima, an ejus Patronis: si sibi
 ergo sibi contradicit, dum *tom. de Probabi-*
litor. negat duas sententias inaequaliter pro-
 babiliteriam, negat duas sententias inaequaliter pro-
 babiliteriam posse simul eidem intellectui esse
 probabiles; immo, ergo propria est eidem
 P. D. Thyrsus minus probabilis, quia opposi-
 ta est sibi probabilissima: si alius; hoc non
 erat opus asserere: immo cum P. D. Thyrsus
 sapissime utatur terminis superlativis,
 sive de suis rationibus, sive de suis opinionibus
 loquatur: saepe enim ait, esse sibi verissimas;
 & suas rationes saepe vocat efficacissimas,
 urgentissimas, & magni ponderis; oportet,
 ut dum oppositam vocat probabilissimam,
 loquatur de probabilitate respectu sui
 intellectus; nam aliquid plus dicit, dum op-
 positam vocat probabilissimam, quam dum
 hoc non dicit; sed dum tacet de aliena, &
 loquitur de sua, aliena est semper Advertariis
 probabilissima, aut longe probabilior
 juxta ejus essatum; ergo dum non tacet, sed
 laudat alienam ut probabilissimam, non po-
 test praecise velle esse talem suis Patronis,
 sed etiam esse sibi talem: & *disp. 6. de SS. Trin. num. 54.*
 ait, se probabiliteriam iudicare Deum non
 cognoscere possibilia in ipsis: & *disp. 10. n. 27.*
 ait: Hanc sententiam reliquis probabiliteriam
 semper existimavi; & nunc verissimam censeo.
 Ergo idem non est iudicare esse probabilem,
 ac esse veram: ergo dum

D. Aug.
 D. Tho.
 D. Ansel.
 P. Suar.
 P. Ruiz.

Pl. V. I.
 n. 101.
 n. 2.

P. Thy.

dum affirmat probabilitatem, aut probabilitatem; non affirmat veritatem: ergo in decisione dubiorum utitur solo iudicio reflexo probabilitatis.

N. Et *tom. 3. disp. 4.* quærens, an hæc duo inter se coherereant, Deiparam peccasse in *158.* *Adâ,* & tamen non contraxisse culpam originalem, ait autem *n. 22.* Ego valde propendeo in sententiam negantem illa duo posse inter se coherere: & *n. 24.* subdit: Probabilis censo illa duo absolute inter se pugnare: & *disp. 8. n. 46.* postquam opinionem singularem secutus est, ait, quod hæc propositio (peccatum veniale non potest esse totaliter remissum quoad reatum culpæ, manente reatu quoad aliquam partem pœnæ Purgatorii ipsi debitæ) non sit censuræ digna, sed probabilis: & *disp. 9.* quærens, an sit probabile, quod mortale non sit totaliter remissum quoad reatum culpæ, manente reatu ad aliquam pœnam Purgatorii, præsertim damni, affirmat probabile; & probat *n. 1.* quia ea opinio est probabilis, quæ nititur fundamento gravi autoritatis, & rationis, & nihil habet contra se convincens. Ecce hic utitur ipsâ definitione opinionis probabilis, quæ utuntur Probabilistæ ponentes probabilitatem in gravitate fundamenti, & in nullo contrarium convincente; quæ tamen omnia in *tom. de Probabilit.* refutat negans aliquid esse probabile, nisi sit præeminens; ergo sibi contradicit: & *disp. 11. n. 65.* ait, se probabilius putare actum perfectæ dilectionis delere formaliter maculam peccati mortalis; & *disp. 22. n. 27.* se probabilius iudicare nullam creaturam præfinitamuisse ante Christum D. & *n. 34.* sibi esse probabilior sententiam, quod Christus D. venturus fuisset, Adâ non peccante: & *disp. 24. n. 56.* ait: Probabile existimo inspirationem activam &c. & *disp. 34. n. 27.* Crederem non posse differri contritionem post longum tempus ultra dimidium annis id est, probabilius mihi est non posse: & *disp. 36. n. 31.* ait: Pars negans mihi apparet probabilior cum P. Valqu. *qu. 91. art. 2.* & Joan. Sanchi *disp. 44. n. 32.* quia cum nostra sententia sit evidenter probabilis, Sacerdos eam uti absolute potest; & id est conformius Rituali. Ecce ex iudicio certo de probabilitate sententiæ negantis, quod testes debeant iterum coram moribundo dicere eum peccasse absolutionem, iudicat licitum Sacerdoti eum absolvi: & *n. 32.* ait, oppositæ sententiæ Doctores teneri suam sententiam sequi in praxi, deponendo proprium iudicium, & conformando se opinioni adeo probabili: & *tom. 3. disp. 4.* postquam negavit absolvi

posse moribundum, qui nullum profus dedit signum, quærit, an saltem ob auctoritatem DD. iudicantium posse licite absolvi, possit Sacerdos eum absolvi; & ait, quod si dubium sit pure negativum, quatenus nec iudico petijisse, nec non petijisse confessionem, posse eum sub conditione absolvi: & *n. 56.* ait, quod etsi opinio speculativa asserens satis esse, ut moribundus interne doleat, quamvis nullum signum externum exhibeat, ad hoc ut licite absolvatur, exiguum habeat probabilitatem, attamen hæc exigua probabilitas sufficiens fundamentum est, ut quis iudicet se posse licite absolvi eum moribundum sub conditione; ac proinde hæc opinio practica probabilitatem habet. Ecce vel ex hac solâ Disputatione quot, & quanta in nostri favorem; & quot, & quanta contra ea, quæ in *tom. de Probabilit.* habet P. D. Thyrlus. Rursus ex eo quia est practice probabilis utraque allata opinio de moribundo nullum ne quidem absente Confessario signum dante, iudicat licitum Sacerdoti eum absolvi sub conditione.

Demum eodem *tom. 3. disp. 38. n. 10.* ait: N. Ego postquam iterum, atque iterum Tridentinum legi, probabilius censo ad pœnitentiam non pertinere peccata illa, quæ terminantur intrinsecè in ipso instanti Baptismo. Ecce ex probabilitate huius sententiæ iudicat non esse fatenda peccata, quæ in interceptione Baptismi committi possunt: & *disp. 41.* de peccatis dubijs, an confitenda sunt, plura habet nostræ doctrinæ de probabilitate conformia, præsertim quod maior, aut minor probabilitas speculativa impertinens sit, ut practica inferatur; ut *sed. 1. & 2.* legi potest; & *disp. 42. n. 4.* ait se adhegere ut probabiliori sententiæ neganti fatens esse circumstantias. Hoc autem non est admodum dicere, adhæreo ut veræ; hoc enim pacto quilibet adhærens propria sententiæ ut probabiliori, adheerere ut veræ. Porro ibid. licet elucidat *primam damnatam* ab Innoc. & *n. 22.* ait: Constat cum, qui omni circumstantias notabiliter aggravantes, quia ob fundamenta sententiæ negantis format iudicium prudens, & certo probabile, quod non teneatur eas fateri &c. Ecce iudicium certo probabile, non dicit, verum, sed certum de probabilitate satis est, ut licite operemur: & *n. 34.* admisso aliquo impossibili casu de ignorantia pœnitentis ait: Iudico probabilius, eum facere confessionem nullam; non dicit, facit nullam, sed probabilius iudico quod nullam faciat. Notet autem Lector pinguisimos ignorantissimi Typographi errores; nam ferè omnes Disputationum titulos

P. Valq.
Joan.
Sanch.

rulos confundit; etenim *Disputationi* 42. apponit modo *numerum* 41. modo 49. & *Disput.* 43. apponit *numerum* 50. per totam, & *Disput.* 44. immediate sequenti apponit *numerum* 41. retrocedendo a *num.* 50. ad 51. & *Disput.* 45. *numerum* 42. Omitto adducere alia ex 4. *Tomo select.* præcipue cum sit pure speculativus.

N. P. Muniesta *tom. de Gratiâ disp.* 1. n. 71. examians, an auxilia danda Adæ; & polteris, si Adæ non peccasset, essent uberiora illis, quæ nunc dantur hominibus à Christo D. reparatis, ait: Res nobis est inexplorata; P. Suar. *lib. 5. de Opere sex dierum* inclinât in partem negantem; quinimmo cum eodem sentiens P. Ripalda *sect. 7.* inquit credibilis sibi esse uberiora dari nobis per Christum D. reparatis. Ecce dicit, quod alij; si autem regula est, quod opinio ultimo loco citata, & non impugnata, sit ea, quæ approbari solet, sicut P. Ripalda resolvit per maiorem credibilitatem, ita P. Muniesta: & *disp.* 2. n. 107. ait valde probabile visum esse Cardinali de Aguirre *sect. 7.* nomine adjutorij &c. nec hoc negat P. Muniest. Ecce duplex Probabiliorista sibi objectivæ probabilitati nititur: & *disp.* 4. n. 29. esse piè credibile Deiparam fuisse causam meritoriam de congruo omnium auxiliorum, quæ nobis dantur, ut eruditè elucidat P. Garau in *Deipara Elucidatâ Princip.* 6. Ecce iudicium reflexum non de credibilitate, sed de ereditate: & *disp.* 5. n. 4. postquam retulit P. Suar. negantem auxilia concurrere physicè efficienter ad actus salutares, ait, quod P. Suar. probabilem iudicat affirmantem; & cæ tæpe uti in *Tomo posthumo.* Ecce quæ prudentiâ procedit P. Suar. & n. 25. respondet dicendo, quod concedi posset antecedens ob dilparitatem, quam dat P. Ripalda; etsi n. 26. neget: ergo putat primam responsionem probabilem, etsi minus, quam secundam, quam vocat securiorem; illæ autem responsiones sunt sibi contradictoriæ, nam una concedit, altera negat antecedens: ergo P. Muniesta sequitur minus probabilem, & insuper appellat ad iudicium reflexum, non enim ait, concedo, sed responderi posset, concessio antecedenti. Idem habet n. 91. ubi ait: Respondetur aliter securius: & n. 161. relatâ opinione negante, quod auxilia elevare possint potentiam naturalem ad actum salutarem se ipsis intensiorem, ait: Melius affirmant Scotus, Durand. Molina, Suar. Ecce appellat ad iudicium reflexum, quod alij melius affirmant, & directè nihil dicit: ergo ejus iudicium reflexum æquivaleret directo affirmanti.

Et *disp.* 13. de Gratiâ *sect.* 8. disentiens, N. qualiter venialia remittantur, cum hoc inter T.T. sit valde incertum, nihil directè dicit, sed ad probabilioritatem recurrit, nam P. Suar. n. 108. ait: P. Suar. latè tradit doctrinam verosimiliorem, quod venialia remittantur, tum per perfectum Dei amorem, & eorum contritionem; tum in iusto per eorum attritionem; & n. 111. ait rationabilis opinari P. Suar. iustum non disponi ad remissionem venialium per quodlibet opus bonum; & verisimile videri eidem Suar. iustum disponi ad remissionem venialium per aliquos actus bonos etiam extra Sacramentum Pœnitentiæ, distinctos à contritione, & attritione; ex.gr. per propositum non peccandi venialiter, aut actus eis peccatis oppositos: & à n. 120. quærit, an dari possit peccatum irremissibile; & ait, quod Card. de Lugo affirmet in aliâ providentiâ; & P. Oviedo neget, quod foret irremissibile; ipse vero P. Muniesta nil directè respondet; ergo approbat ultimam opinionem, non ut veram, nam nil directè dicit, sed ut probabilem, quia ultimo loco refert, & non impugnat: & n. 134. relatâ duplici sententiâ ait: Inclino in posteriorem; to autem inclino importat potiùs inclinationem ad probabilitatem, quam ad veritatem, præsertim cum juxta eundem iudicium directum debeat esse firmum: & n. 139. ait: Non multum gravabor extendere dictas doctrinas ad remissionem venialium.

Et *disp.* 17. de Gratiâ n. 9. ait: Verisimilior mihi est opposita sententia, quod nullus habitus virtutum infusarum primò infundatur ante gratiam. Ecce reflexio, & n. 20. Si virtus pœnitentiæ est habitus specialis, mihi non est omnino inverosimile manere in peccatore, cum Fide, & Spe. Ecce iudicium de non omnimodâ improbabilitate, satis est ad decisionem: ergo non tantum licet resolvere dubia per maiorem, sed etiam per minorem probabilitatem: & n. 25. relatâ opinione, quod nullus habitus virtutis, sive Moralís, sive Theologicæ uniatur ex naturâ rei cum gratiâ quoad destrui, ait hanc opinionem sibi videri verisimiliorem; quod idem ait n. 51. & *disp.* 18. n. 3. dicens verisimiliorem sibi esse partem affirmantem, quod gratia infuset efficienter in omnes actus virtutum infusarum. Ecce quot modales. Et *disp.* 16. n. 20. quærens, an Beati capaces sint aliquid sibi mereri, ait: Non recusat P. Ripalda *disp.* 77. *sect.* 1. sequens D. Bonav. Alenf. & Durandum dicere, quod Beati mereantur sibi aliqua premia gloriæ accidentalis; quod idem ait de Angelis Custodibus verisimile esse accrescere sibi gloriam accidentalem in premium

P. Muniesta

C. de Lugo. P. Oviedo

N. 162. P. Muniesta

P. Ripalda. D. Bonaventura. Alenf. Durand.

V. premium sui ministerij: communior tamen sententia universaliter negat: & n. 22. dicit, quod communior sententia negat Eliam, & Henoch modò mereri, esto meritori sint, eum ad communem vitam revertentur: & n. 24. ait: Sequor communioem negantem. Ecce in his locis utitur solà propositione modali, seu reflexà, non autem directà; non enim dicit, nego, sed unice dicit, quod communior opinio negat: ergo iudicium modale equivalet directo; si enim non æquivaleret, non posset ex modali propositione inferri directà, sed in rationibus conclusionum allatarum infert propositionem directam in consequenti, ut legenti patebit: ergo modalis æquivalet directæ.

N. Similiter in *Tomo de Deo*, saltem in suis responsonibus appellat sepe ad iudicium modale; ita *disp. 11. sect. 4. n. 34.* ait: Satius mihi videtur non esse necessarium, ut malum, quod est misericordie sublevantis scopus, sit involuntarium: & *disp. 12.* ponderans rationem D. Thomæ inferentis Deum esse immentum, quia ubique operatur in rebus, eas producens, & conservans, & referens Scotum, & P. Vasquez negantes quod ea ratio sit bona; Thomistas autem, & P. Suar. affirmantes, ait n. 8. Contenta sit ergo ea illatio suâ probabilitate, & S. Thom. auctoritate. Immo l. c. utitur responsonem nobis opportunissimâ; etenim redarguens aliquos Neotericos, qui ex eo quod S. Thom. *qu. 8. art. 4.* dixit, quod granum milij esset ubique, supposito quod nullum aliud corpus esset, redarguens, inquam, respondentes, quod illud granum in eo casu foret ubique negativè, seu nullo in loco, atque adeo interpretantes particulam *ubique*, quâ S. Thom. utitur, ac si dixisset, *nullibi*, subdit P. Muniessa, egregiè: Remissi, non sine plausu, respondentem ad Calepinum. Hæc P. Muniessa. At pace viri mihi amicissimi, vereor ne sæpissime possim licere ad Calepinum remittere, dum in suâ *Regulâ Morum*, qui Tomus tum elegantia sermonis, tum doctrinæ claritate distantissimus mihi videtur ab alijs ejusdem *Tomis de Deo, de Gratia, de Christo Redemptore*; vereor, inquam, ne ad Calepinum remittendus à me sit; dum minus probabile asserit idem esse, ac non probabile; & probabilius idem ac purè probabile; sanè hi termini ita inversi caliginosi sunt, eo modo, quo P. Muniessa *disp. 13. à n. 35.* Thomistarum terminos, quibus utuntur, ut proberent futura fuisse, Deo ab æterno præsentia, caliginosos vocat; & in *disp. Singulari de Personatibus n. 232.* ait: His non obstantibus, probabilem iudico aliquorum sententiam,

posse Episcopum ante sententiam iudicis dispensare cum simoniaeo in occulto, inhabilitate contractâ per simoniam. Id etiam probabile putat P. Lessius *cap. 37. d. 25.* qui pro multis mihi est; & non improbabile P. Giballinus *qu. 31.* ecce resolvit per probabilitatem.

Rursus in *Tomo de Incarn. disp. 1. n. 11 & N. 13.* duplici modo occurrit argumento, quâ liter Verbum non mutetur per unionem; P. M. ergo primam responsonem, quâ utitur, non supponit adeo probabilem, & veram, ut est secunda, quam vocat communioem, & expeditioem. Idem ait n. 130. & 132. ubi secundam responsonem vocat accommodatioem; & *sect. 16.* de cognoscibilitate Incarnationis asserit, Angelum, seclusâ revelatione, clicere posse probabilem de Incarnationis possibilitate, immò existentia, aliter, iudicando probabiliter saltem, non repugnare: & n. 208. ait: Iudico probabilius, Angelum evidenter scire, quod personitas creata uniri non possit alienæ naturæ. Ecce modalis, & reflexa. Et *disp. 2. n. 62.* ait, verosimilius sibi esse nihil Sanguinis manifeste post Resurrectionem, quia totus fuit Angelorum ministerio redivivo corpori restitutus, quamvis alicubi manserit color ille rubeus: & n. 65. ait: Inter alias duas sententias probabiles, communior illa P. Suar. videtur melius salvare &c. Ecce quod utriusque vocet probabilem; immò n. 66. neutram ex toto sequitur, & non utitur, nisi modali. Et *disp. 4. n. 16.* ait non videri sibi incongruum, quod in Christi D. Resurrectione anima, & fortè corpus concurrerit effectivè ad unionem hypostaticam identificatam cum humanâ. Ecce tum solum iudicium reflexum, & quidem non de maiori probabilitate; tum quod sicut quia illud non sibi videtur incongruum, seu quia videtur probabile, affirmat concurrere; ita à pari, quia aliquid non videtur improbabile, immò videtur certò probabile licere, potero ego affirmare licere: ergo antecedens reflexum, & modale, in communi estimatione, æquivalet directo. Et *disp. 11.* relatâ opinione negante, & aliâ affirmante, quod seculo præcepto Christus D. obligaretur à lege naturali charitatis mori pro humano genere, ait n. 98. Inclino in affirmantem; to autem, *n. 98.* Inclino in affirmantem; est iudicium reflexum de probabilitate, non autem directum firmum de veritate, præsertim cum huic Authori familiare sit proprias opiniones, & solutiones vocare veras, verissimas, faciles, expeditas. Et *disp. 13. n. 79.* ait: Improbabile mihi non est nullam creaturam posse ab aliâ intensivè compre-

P. Mun.
P. Less.
P. Giba.

comprehendi : & n. 104. ait: Has inter TT. doctrinas oppositas non abs re existimavit P. Koning; probabile &c. & disp. 14. n. 77. Mihi est valde verisimile eadem virtute Spei, qua speramus Deum ut nobis bonum, sperare nos alijs Deum ut illis bonum.

N. 165. ait: Verosimilis mihi valde fit opinio P. Bernal, quod specialis Eucharistiae articulus in Symbolo sint ea verba, *Sanctorum communio- nem*: & num. 19. ait: Sententia communis, quam ut probabilior sequitur P. Suar. quod Christus D. anno 34. aetatis suae instituerit Eucharistiam: & n. 32. esse contor- tius Evangelio, institutam Judae praesente, & communicante: & n. 48. Placet mihi com- munis sententia negans Eucharistiae sum- ptionem in re, vel voto, esse de necessitate medijs: & disp. 3. ferè per totam, non movet nisi dubia circa validam pro Eucharistia ma- teriam; & saepe adductis aliorum sententibus, nil dicit, nec approbando, nec reprobando veritatem earum opinionum; ergo videtur tunc approbare earum probabilitatem; nisi enim approbaret probabilitatem, teneatur eas rejicere ut improbables: & n. 46. ait, probabilissimè docuisse P. Henriquez, Va- lent. & alios, quod mixtio aquae fit de ne- cessitate praecepti Divini; quamvis n. 47. ad- dat, quod communior, & probabilior opi- nio sit, quod sit tantum de necessitate prae- cepti humani Ecclesiastici. Ecce oppositam propriae vocat *probabilissimam*, cum tamen *tom. de Reg. Mor.* neget oppositam posse esse probabilem ei, cui propria est probabilior; immo neget simultatem probabilitatis: & n. 52. nihil definiendo trahit opiniones de quantitate aquae; uni decimam, alij octa- vam, alij sextam, alij tertiam partem vini; (modicissima enim debet esse aquae quan- titas) & n. 162. videri sibi rationabilius cum P. Dicastillo, quod Sacerdos advertens Hos- tiam à se consecratam esse veneno infectam, teneatur Calicem consecrare, etsi eam Hos- tiam non sit sumpturus. Ecce directè fert iudicium de solà probabilitate, & nihil de veritate; immo eadem disp. 3. saepe purè sic habet tantum recitativè, referendo opi- niones, & non assertivè, tam circa verita- tem, quam circa probabilitatem; sed ad summum circa earum probabilitatem; nul- lam enim rejicit; rejiceret autem, si im- probabiles iudicaret.

N. 166. Et disp. 4. de Euchar. sect. 8. plures refert sententias probabiles circa variationem for- mae, an haec, vel illa sit valida, suspensio ju- dicio directo: & disp. 5. sect. 3. de distantia materiae consecrabilis, & sect. 5. de determi-

natione materiae; in his enim unicè ut pluri- mum refert opiniones probabiles DD. inter se pugnantium, quia autem nullam refutat ut improbabilem, videtur assentiri objectivè ad probabilitatem earum, non autem veritati, quia de hoc nihil plerumque dicit: ergo resolu- tio per opinionum probabilitatem praecifi- vam à maiori, vel minori, vel aequali, va- let; si enim non valeret, non posset ita ic- gerere: & n. 131. ait probabilius sibi esse in Passione Christi D. nihil sanguinis peris- ses; & totum omnino restitutum Christo D. re- surgenti, guttulas etiam adherentes instru- menti Passionis: & disp. 6. n. 80. Existimo valde verosimile nullam dari cognitionem naturalem metaphysicè certam certitudine formali adhuc de objectis omnino naturali- bus; ea enim non datur nisi circa prima prin- cipia: & n. 89. ait: Verosimile mihi est, & ab intrinseco probabile, ex natura rei posse oculos corporcos videre naturaliter Chri- stum D. in Eucharistia praesentem, nisi di- vinitus impediretur; quod iterum repetit n. 99. de sua, & relatà Nominalium sententià, quod videatur valde probabilis ab intrinse- co, etsi à TT. cum S. Thom. communissi- mè rejiciatur: & n. 101. ait sibi etiam verosi- mile esse, hoc etiam modo videri Christum D. in Eucharistia ab oculis Beatorum, & sic fuisse visum à Deipara adhuc mortali, ut piè autumant aliqui apud P. Henao disp. 20. P. Hen. n. 40. Post haec sect. 10. agit dubium de ap- paritionibus miraculosis Christi D. in Eu- charistia. Ecce quot, & quanta pro solo ju- dicio reflexo de probabilitate objectivè.

Tandem disp. 8. de Euchar. n. 54. ait si- bi probabilior esse sententiam Scoti, & 167. Nominalium tuentium inter substantiam Christi D. & accidentia Eucharistica non dari physicam, sed moralem unionem: & à n. 78. plures trahit opiniones probabiles de duratione specierum, ut sciat quid liceat, & de nullà fert iudicium directum: & disp. 9. sect. 3. refert, quid diversi consulant Neomittis; & ait n. 24. consultius, & pra- cticabilius sibi esse, quod Neomittae simul cum Episcopo verba proferant: & sect. 4. trahit opiniones sententium posse, & non posse, Laicum ministrare Eucharistiam mo- rituro; & vix aliquid directè decidit con- tentus objectivè probabilitate: & sect. 5. agens de usu opinionis probabilis, ait num. 56. quod iudicium de probabilitate non sit opinio; immo sit iudicium verum, certum, & evidens de probabilitate apud DD. con- tradicentes. Ecce affirmat, quod utraque contradictoria possit esse, DD. contradicen- tibus, certò, & evidenter probabilis: & disp.

P. Kon.
P. Mun.
P. Bern.
P. Suar.

P. Henr.
P. Val.

P. Mun.

P. Dica.

N.
166.
P. Mun.

M
801
117
1011

P. Hen.

N.
167.
P. Mun.
Scot.

10. n. 29. ait sibi esse verisimiliorem opinionem negantem, quod Communio sub utraque specie det maiorem gratiam: & *diff.* 11. plura resolvit trahendo unice opiniones de dispositione necessaria ad Eucharistiam: & à n. 34. & 46. plura solvit per opinionum probabilitatem, quas refert, & quas directe nec approbat, nec reprobat.

N. Appello modo ad Lectorem, immo ad
168. relatos Probabilioritas, & peto à P. D.
P. Thy. Thyrio, & à P. Muniessa, quomodo tam
P. Muu. facile obliviscantur doctrina, quam mordicus asserunt, de insufficientia solius iudicii reflexi certi de objectivâ probabilitate, aut probabilitate; si enim hæc insufficientis est, cur doctrinâ oppositâ utuntur relatis in locis, appellantes unice ad solum iudicium modale de objectivâ probabilitate, aut probabilitate? Si verò non est insufficientis solum iudicium reflexum suspensio omni directo de veritate, cur illud impugnant in *tract. de Reg. mor.*? Sanè veritas semper est eadem, quod si claudicat, vera non est: ergo vel malè resolverunt dubia in suis *Tomis Theologicis*, si vera est doctrina asserta in *tract. de Reg. Mor.* quod semper necessarium sit fixum de veritate iudicium; vel malè asserunt necessitatem huius iudicii, si citata dubia, sive speculativa, sive practica, per solum iudicium reflexum de objectivâ probabilitate, aut probabilitate veritatis, suspensio prorsus omni directo de veritate, resolverunt. Hinc quò magis nostram doctrinam perpendo, eo magis in eam eo; talis enim est, ut vel impugnantes illam ad se trahat.

SECTIO V.

Aliorum Institutorum Doctores.

§. I.

Usitatissimus in Card. Aguirre ad solum iudicium reflexum appellandi mos.

SUMMARIUM.

Plerique DD. contenti solo reflexo, n. 169.

Adrianus Papa ait, unum Doctorem satis esse, si gravis sit, ut quis tuto operetur, n. 170.

Idem Adrianus, & Sixtus IV. solo iudicio reflexo utuntur, ibid.

Card. Aguirre ait, & laudat S. Anselmum, quod utetur rationibus probabilibus, n. 171.

S. Gregor. ait, quod aliqui per inquisitionem nimiam in errorem labantur, ibid.

S. Thom. ait, quod Theologia utatur authoritatibus Doctorum Ecclesie, quasi argumentando ex proprijs, sed probabiliter, ibid.

Card. Aguirre monet, ne faciles simus damnare oppositam. An hoc cohereat cum doctrina Probabilioristarum? Ibid.

Probabilioristarum? Ibid. *Abulenſis utitur solo iudicio de communitate, & verosimilitudine suspensio directæ, n. 179.*

Abulenſis utitur solo iudicio de communitate, & verosimilitudine suspensio directæ, n. 179.

Molestissimus essem mihi, & alijs, & N. arramentum non minus, quam temporis penuriam vereretur, si quæ ceteris, quæ prestantiores, & litterario orbi celeberrimas, et omni Familia, Instituto, Univerſitate, & Natione tradiderunt, in brevis synopsin contrahere vellem. Hoc mihi exploratum, vix ullum sive Antiquum, sive Modernum Doctorem esse, qui in rebus incertis fixum timens proferre de veritate iudicium, solo iudicio reflexo objectivæ certitudinis moralis, aut probabilitatis, aut probabilitatis, aut maioris verisimilitudinis, aut communitatis, sive æqualis, sive maioris, sive minoris, de veritate opinionis contentus non sit.

Dedi supra *sect. 1.* Adrianum Pontificem N. Summum, quem Adversarij immerito profertentiâ negant licitum ulum minus tutæ minus probabilis, invitum trahunt. Hic igitur Pontifex, præter textus à me supra datos, *quodlib. 1. art. 3. in Alphab. 2. lit. H.* ait: Ex his credo probabiliter dicendum, quod sincero affectu salutem animæ suæ querens, si consilio Magistrj, vel egregij illius Doctoris Hugonis de S. Victore propter scandalum vitandum, non veræ uxori debitum reddiderit, excusetur à peccato, etiam si eorum opinio sit erronea. Ecce 1. quod, juxta Adrianum, unius egregij Doctoris opinio excuset operantem, etiam si foret erronea. Ecce 2. utitur iudicio reflexo de objectivâ probabilitate; ait enim, Credo probabiliter dicendum, id est, iudico certo probabile &c. Similiter *sect. 3. §. unic. dedit Franciscum de Ruvere, qui etiam ad totius Ecclesie regimen evectus fuit; hic enim Pontifex utitur solo iudicio reflexo de probabilitate, dicens probabile esse, quod Deitas separata fuerit à sanguine effuso: ergo solum de probabilitate iudicium in quaestionum resolutione satis est juxta citatum Pontificem.*

Sed accedamus ad Card. Aguirre, Probabilioristam, & videamus qualiter in suis *Tomis Anselmum* discurrat, an ubique de omnia resolvat per iudicium directum de veritate, an sæpius utatur solo iudicio reflexo

flexo non tantum de probabilitate, sed de probabilitate. Igitur *tom. 1. in S. Anselm. tr. 1. disp. 1. n. 27.* loquens de S. Anselmo ait: Præter rationes plerumque demonstrativas, quibus utitur ad probandum veritates naturaliter demonstrabiles, adducit plures alias solum probabiles, quæ verosimiliter ostendant ea ipsa mysteria, quibus præcipue assensum præstamus per Fidem, conferant aliquid momenti ad solvenda argumenta in oppositum. Ecce quid de tuo Magistro dicat; non dicit rationes probabiles, quibus verosimiliter, sed probabiles, quibus verosimiliter; nec dicit illas conferre multum momenti, sed aliquid momenti: ergo nullo jure obligat nos sequi, & uti tantum rationibus probabilioribus, quibus verosimiliter ostendatur veritas moralis. Immo nequeo præterire, tum quod Card. Aguirre *n. 28.* trahit ex S. Greg. *lib. 16. Mor. cap. 17.* dicente de aliquibus, quod per inquisitionem nimiam in errorem labantur. Hoc autem neutiquam convenire potest, ac obliganti ad iudicium directum probabilius, non contentus solo reflexo evidenti de objectivâ probabilitate; iste enim ob nimiam veritatis inquisitionem, & amorem sepe in errorem labitur, cum iudicio probabiliori inquit sepe error: tum quod tradit *n. 36.* ne faciles simus nigro dente convellere opiniones alienas; an autem huic consilio pareant, aut parere possint illi, qui eo ipso, quod suam iudicant probabiliorem, eo ipso alienam iudicant apud se non tantum falsam, sed ne quidem probabilem juxta principium Probabilitioritarum, viderint illi: & *disp. 2. n. 37.* ex S. Thom. *I. p. qu. 1. art. 8.* ait, Theologiam uti auctoritatibus Doctorum Ecclesiæ, quasi argumentando ex proprijs, sed probabiliter: & *n. 38.* ait, nullum ex SS. PP. in singulari, suâ auctoritate reddere doctrinam aliquam omnino certam, sed tantum probabilem. Ecce S. Thom. non dicit probabilius, sed probabiliter; & Card. Aguirre non dicit probabiliorem, sed probabilem: vel ergo tunc probabiliter, & tunc probabilem, stat subjective, & sic ad operandu satis erit opinio subjective probabilis; vel stat objective? & sic satis erit iudicium modale certum de probabilitate.

Similiter *tom. 1. disp. 4. n. 15.* ait probabiliorem sibi videri sententiam aliorum TT. cum S. Thom. quod Theologia non sit habitus supernaturalis. Ecce purum de objectivâ probabilitate iudicium. Et *n. 30.* Communior aliorum sententia, ac meo iudicio verior est, quod conclusio Theologica mediate solum spectet ad Fidem. Ecce probabilitas objectiva; ait enim sibi verius,

Tom. III.

seu verosimiliter sibi esse. Et *disp. 8. n. 19.* loquens de ratione, quâ utitur P. Raynaudus, ait esse probabilem, non tamen concludentem; & subdit: Quin & probabile est intellectui animæ separatæ debitam esse cognitionem evidentem Angelorum. Ecce tum sola objectiva probabilitas, tum quod ratio aliena possit esse probabilis; ergo etiam aliena conclusio opposita meæ. Et *disp. 9. num. 30.* Longè probabilior sententia est, quæ negat possibilem esse creaturam perfectissimam: & *n. 39.* ait, omnes Divi Thomæ Interpretes dicere ejus rationem esse tantum probabilem: non dicit probabiliorem: & *n. 52.* ait dici posse quod Dæmones actu fidei supernaturalis, coacti tamen, credant possibilitatem visionis Dei amissa in pœnam scelerum; nec absurdum esse ut illis inexistat aliquid intrinsicè supernaturale, sicut in hominibus damnatis character supernaturalis Baptismi, & Ordinis, in maiorem eorum ignominiam, ut TT. cum D. Thom. *3. p. qu. 63. art. 5. ad 3.* Quin Durandus in *2. dist. 3. qu. 7. n. 20.* ait, Dæmones per revelationem agnoscere effectus supernaturales; & *dist. 7. qu. 3. n. 4.* supponit Dæmones posse plura supernaturalia cognoscere ex Dei revelatione; & in *3. dist. 23. qu. 9. n. 9. & 10.* probabile putat actum, & habitum fidei infusam manere in Damnatis. Quod ipsum docere videtur S. Thom. Alensis, & alij citati à P. Suar. *disp. 6. de Fide, sect. 9. n. 8.* Ecce Card. Aguirre, ut ostendat Dæmones nullo actu naturali evidenti cognoscere possibilitatem visionis Dei, recurrit ad puram probabilitatem sententiarum oppositarum, quas iudicat falsas, & minus probabiles: ergo usus probabilitatis objectivæ utilissimus est, immò licitus.

Rursus *tom. 1. disp. 10. n. 33.* ait: Hæc solutio omnium probabilior videtur, & quæ difficilius impugnari possit; eam tamen impugnat; ergo vel per probabiliorem intelligit unice probabilem, & hoc non, quia eam impugnat; vel æquè, aut minus probabilem; & sic solutio opposita propriæ est mihi probabilis, immò probabilior, ita enim vocat. Adde, quod si solutio opposita suæ est probabilior, ergo propria solutio erit illi minus probabilis; quomodo ergo obligat ad probabilius, si ex solutionibus sequitur minus probabilem? Et *disp. 16. num. 24.* allatâ Scoti ratione pro repugnantia virtutis creativæ in creaturâ ait: Ratio hæc probabilis est, & ingenio Subtilis Doctoris digna, sed facile solvi potest. Ecce dat probabilitatem rationi, quam rejicit: ergo non est idem minus probabile, ac non probabile; nec est

Y ij idem

P. Rayn.
S. Tho.
Durand.
Alens.
P. Suar.

idem probabilius, ac unice probabile; nec verum est, quod opposita opinio, aut ratio non sit probabilis illi, cui propria est probabilior; que sunt principia Probabilioristarum, quibus Card. Aguirre inhæret.

N. Tandem *tom. 1. disp. 7. n. 9.* ait: Multi probabiliter docent non esse opus ut instrumentum &c. Ecce utitur doctrinâ probabilium aliorum, ut ostendat argumentum non esse convincens: ergo licet uti, non tantum iudicio de objectivâ maiori aut equali, sed etiam minori probabilitate, immo cum iudicio de falsitate ejus doctrinæ probabilis: & *ibid.* prosequitur utendo opinionibus probabilibus alienis, quas non approbat ut veras; immo à n. 35. ut objectionem solvat, utitur doctrinis probabilibus inter se oppositis: & *disp. 18.* ait: Quamvis hæc probabiliter dicta sint juxta sententiam D. Thom. possunt etiam probabiliter solvi. Ecce simulatas probabilitatis, nam & rationem Divi Thom. & solutionem ei oppositam vocat probabilem. Et *disp. 19. n. 4.* ait verisimiliorem opinionem negantem, quod actio productiva sit à Deo distincta: & *disp. 34. n. 11.* ait valdè probabilem opinionem tuentem, quod Deus re ipsa ex tempore ad creaturas referatur: ecce probabilitas objectiva: & n. 50. de opinione statuente relationem prædicamentalem in solo fundamento, connotato termino, ait, quod sit valdè probabilis; eam tamen, etsi nunc probet, prius deleverat; immo n. 57. utitur responsione fundatâ in opinione oppositâ statuente relationem prædicamentalem in aliquo superaddito intrinsecè ipsi fundamento. Et hæc ex *tom. 1. neglectis pluribus, satis sint.*

N. Consultamus secundum, in quo habet sententia; nam *disp. 62. n. 55.* ait: Quidquid in oppositum velit P. Ruiz *disp. 60. de SS. Trin. sect. 6.* nobis probabilius videtur, Personas Divinas propriè, nec sibi, nec mutuo inter se loqui: & n. 61. sibi probabilius esse, quod verbum in nobis non distinguatur ab intellectu: & *disp. 67. n. 71. & 72.* dupliciter respondet juxta duplicem contrariam opinionem, unam Thomistarum, alteram Jesuitarum, de efficaciâ gratiæ, præscindendo à veritate earum, confusus soli objectivæ probabilitati utriusque opinionis: & *disp. 68. n. 12.* suam opinionem vocat veriolem, seu verisimiliorem: & n. 15. rationem, quam refutat, vocat valdè plausibilem, & probabilem: & n. 26. ait: Probabilius apparet, & conformius Scoto. Ecce reflexum modate iudicium. Et n. 50. dicit, quod objectioni responderi posset juxta sententiam Durandi in 4. *disp. 49. qu. 3.* quam etiam Scotus pro-

Durand. Scot. in 4. *disp. 49. qu. 3.* quam etiam Scotus pro-

babilem reputat. Ecce Scotus, & Aguirre eâ solutione utens putat probabilem. Et n. 63. dicit: Vidimus potiora utriusque sententia fundamenta, ex quorum solutione patet, unamquamque esse satis probabilem, tum ab autoritate, tum ratione... adhuc tamen probabiliolem censo negantem. Ecce tum quod utraque sit eidem Aguirre probabilis, tum solum iudicium modale de probabilitate negativæ: & n. 74. adductis rationibus pro eadem negante, ait: Longè veriolem existimo negantem. Ecce iterum solum modale.

Similiter eodem *tom. 2. disp. 70. n. 22. trade-* re tentans rationem, cur Filius Dei sit imago, ait hoc explanari posse juxta utramque opinionem, contradictoria autem sumptis utramque putat probabilem, nam iudicat P. V. aptas explanationi: & n. 33. ait posse melius responderi cum P. Suar. P. Valqu. P. Amico *tom. 1. disp. 26. n. 211.* ideo Verbo convenire conceptum imaginis &c. Ecce reflexum de verisimiliori responsione. Et *disp. 71. n. 20.* ait, probabile esse, quod S. Thom. in Summâ mutavit sententiam: & n. 21. censo verius, & probabilius in Divinis Personis dari entia substantiva, sed cum addito, nempe relativa: & n. 34. ait: Melius responderi potest. Ecce vel est idem ac respondere, & tunc modale æquivalet directo; vel non est, & tunc utitur iudicio purè modalis, ut læpe facit. Et *disp. 74. n. 46.* ait juxta veriolem sententiam, essentiam distingui ab existentia: & n. 51. ait: Suppositâ sententiâ valdè probabili, quam secuti sumus in Metaphysicâ. Ecce ibi veram, hic valdè probabilem iudicat, & ex probabilitate objectivâ opinionis differit: & *disp. 75.* ait: Opponit Godoy 1. p. *disp. 80. n. 116.* probabile esse quod humanitas Christi retineat propriam existentiam. Ecce Godoy inter T. T. notissimus solâ utitur probabilitate objectivâ. Et idem C. Aguirre *l.c.* post pauca ait, quod Theologi passim Fidei veritates exponant per opiniones sibi probabiles. Ecce non dicit veras, sed verisimiliores: ergo iudicium de solâ objectivâ probabilitate est familiare, & utile Theologis, ut veritates Fidei explicent; cur non etiam, ut juxta veritates Morales operemur, nisi soli iudicio de earum objectivâ probabilitate?

Demum eodem *tom. 2. disp. 76. n. 3.* ait N. sibi esse longè veriolem sententiam veterum Thomistarum. Ecce solum iudicium de maiori probabilitate. Et n. 44. esse sibi probabile, quod entitas existentia &c. Et n. 75. ait: Dicimus utramque sententiam esse valdè probabilem, & maximè cohererem doctrinæ Conci-

Conciliorum PP. & TT. & disp. 77. n. 16. ait, se daturum plura testimonia Patrum, quæ rem saltem maximè probabilem reddant: & disp. 78. n. 6. iudicat suam asser- tionem valde coherentem Anselmo: & disp.

Scotus. 80. n. 49. ait: Idipsum tradit Scotus disp. 28. qu. 3. §. Ad questionem. & §. Ad argumen- tum principale. & quodlib. 4. nempe Perso- nas Divinas constitui relationibus sub mu- nere proprio relationum, quamvis idem Sco- tus aliter probabilem esse opinionem Joan- nis de Ripa docentem constitui per proprie- tates absolutas. Ecce Scotus sententiam suæ oppositam vocat probabilem: & num. 60. ait Card. Aguirre se, ut respondeat salebroso, & subtili argumento, electurum, quod prob- abilius apparet: non dicit verum, sed prob- abilius: & disp. 91. n. 21. ait, videri satis probabiliter constare, quòd processio Spiri- tus S. à Filio ante Lateranense non fuerit de- finita: & disp. 92. sect. 3. videri admodum probabile, quòd particula, *Eliquoque procedit*, addita symbolo fuerit in Concilio tertio

Ripa. Later. Tolet.

Scot. S. Ag. S. Tho.

Toletano: & disp. 93. sect. 2. ait: Porro Sco- tum, & sequaces probabiliter allegare pro se S. Anselmum; alios vero cum S. Thom. probabilis in oppositum; & n. 15. Quam- vis hæc probabiliter dicta sint; & num. 17. Centeo probabilis cum S. Thom. & sect. 3. Ostenditur ex mente S. Anselmi tanquam probabilis, quòd Spiritus S. non foret Per- sona distincta à Filio, si ab eo non procede- ret: & disp. 100. n. 12. Posterior dicendi mo- dus est planè verosimilior precedenti, nec tamen ideo verus, quantum conicere pos- sumus. Ecce tum perpetuus solius iudicij reflexi usus; tum quòd in opinionibus suæ oppositis agnoscat unam esse probabiliorum alia: ergo falsum est Probabilioritarum principium, quòd nulla opposita opinio sit mihi probabilis; nam licet omnes iudicem falsas, attamen una est mihi (ait Card. Aguir- re) verosimilior alia. Hæc quoque, præter- missis alijs, sint ex tom. 2. satis.

N. 178. Centeo valde probabilem opinionem, tum quòd possibilis sit, tum quòd de facto ex- istat creatura intellectualis &c. Ecce iudi- cium reflexum, & modale æquivalens dire- cto, & absoluto, nam ejus rationes non tan- tum probabilitatem, sed veritatem opinio- nis suadent. Idem repetit n. 64. & 85. di- cens: Hæc solutio, & doctrina, quamvis absolute probabilis sit, est tamen minus conformis Divo Thom. Ecce solutionem minus conformem D. Thom. vocat absolu- tè probabilem: & disp. 108. n. 28. ait: Sup- positâ priori sententiâ tanquam conformio-

ri verbis D. Thom. concedo enthymema. Ecce non dicit, tanquam absolute vera, sed tanquam verosimiliori: & disp. 109. n. 11. ait: Licet utraque opinio inter Scholasticos communis sit valde probabilis, posterior videtur verior, & conformior Divo Thom.

Ecce tum quòd utramque iudicat valde probabilem, et si posterior sit ei probabilior; tum quòd dubium resolvat per probabiliorita- tem, quæ æquivalet, juxta Card. Aguir- veritati; nam ejus rationes probant verita- tem opinionis: ergo si licet uti solo directo, licebit etiam solo reflexo, cum æquivalent.

Et disp. 115. n. 26. ait, videri satis simile ve- ro &c. Et disp. 119. n. 34. & 35. Hæc solutio probabilis quidem est, reverà tamen diffi- cilis; id est, est probabilis, falsa tamen: ergo opinio rejecta ut falsa, potest esse prob- abilis: & n. 42. ait: Hæc ratione, & viâ explicatur satis probabiliter, & piè, qualiter homines infideles, etiam illi, qui nihil de Fide audierunt &c. Idem ait n. 43. ad cujus finem dicit: Vide alium modum, quo fortè probabilis exponi potest &c. Ecce utitur solutione purè probabili: & disp. 120. n. 33. ait: Puto hanc sententiam valde probabilem, eamque sequitur; quin n. 36. ait: Valde probabile est, immò nostro iudicio prob- abilius &c. Ecce solâ probabilitate, aut probabilioritate contentus est. Et n. 67. ait: Esti allata solutio sit valde probabilis, & satis pia, non tamen videtur satisfacere: & n. 73. ait probabilem sententiam D. Thom. de

S. Tho. amoris præcepto, primo rationis instanti, et si oppositam sequatur: & *ibidem* ait probabile admodum esse, quòd Deus initio utus rationis conferat omnibus adultis auxilia, saltem remotè sufficientia ad ipsum aman- dum super omnia... suffragatur Godoy 1. 2. qu. 109. disp. 40. §. ult. & probabile putant PP. Salmanticenses. Ecce tum, quòd Sal- manticenses utantur solo iudicio modalis; tum quòd C. Aguirre iudicat valde probabilem sententiam, quam non sequitur. Et hæc quoque ex 3. Tomo satis sint, ut inde constet nullum Adversarium esse posse Theologum, nisi utatur nostrâ doctrinâ de sufficientiâ solius iudicij modalis, & certi de objectivâ probabilitate, aut probabiliorita- te veritatis opinionis.

Episcopus Abulensis, qui meritò tum do- ctrinæ extensione, tum sapientiæ celsitudi- ne, Hispaniæ Salomon nuncupatur, loquens de opinione tuente, longè plures damnan- dos, quàm salvandos, in caput 22. Matth. qu. 69. ait: *Ista positio est communis, & satis verosi- milis.* Ecce solum iudicium modale de com- munitate, & probabilitate opinionis satis fuit

M. God. Salmat.

N. 179. Abulens.

fuit dicto Authori ut prudenter procederet in dubij resolutione; ergo multo magis nobis, nisi supra sapientissimos sapere velimus.

§. II.

Reliqui Doctores.

SUMMARIUM.

Qui solo iudicio reflexo de quolibet certâ, est minori, probabilitate utuntur; M. Hozes, n. 180. Joan. Sanchez, n. 181. Illust. Malder. n. 182. Leander a SS. Sacram. n. 183. Aversa, n. 184. Thom. Hurtado, n. 185. Verricelli, n. 186. Diana, n. 187. Basilius Ponzo, n. 188.

Alij DD. Ibid. & n. 189.

Egregium dictum Caietani in eos, qui propria opinioni tenaciter adhaerent, n. 190.

Docilitas ingenij laudatur a Scripturâ, a D. Augustino; eaque deseritur per doctrinam Probabilioristarum, n. 191. 192.

Errores ab Ecclesiâ damnati ne quidem sunt opiniones, multo minus probabiles, n. 139.

Quantum estimanda opinio aliena iuxta S. August. & alios, n. 194.

N. 186. M. Hoz. andr. de Mar. **M**agister Hozes, vir æquè Religiosus, ac doctus ex inclyto Carmelitarum Calceatorum Ordine in *Exposit. Damnat. sæpe ad solam probabilitatem recurrit, & infert licitum sub eâ operari: ita pag. 40. n. 80. infert licitum Religiosis uti Bulla Cruciatæ in ordine ad absolutionem, eo quia hæc sententia est certò probabilis, immò miratur cum P. Fr. Andrea de Matre Dei Carmelitâ Discalceato, quòd PP. Societ. eam vocent improbabilem.*

N. 181. Joan. S. uch. **J**oan. Sancius Salmantinâ in Academiâ celebris, plerumque in suis Selectis sibi nititur probabilitati, ut passim legere est.

N. 182. Malder. **I**llust. Malderus Antuerpiensis Episcopus, sapientiâ suâ satis notus, in 2. 2. tr. 5. cap. 3. dub. 6. & alibi frequenter suspendit iudicium directum, contentus solo reflexo de probabilitate.

N. 183. Leand. a SS. Sacram. **L**eander a SS. Sacram. vir tanè doctissimus, tom. 2. de Sacram. tr. 6. disp. 13. qu. 13. probabilem vocat opinionem tuentem, quòd voluntariè distractus satisfaciat præcepto recitandi: & tom. de Pœnit. disp. 8. qu. 20. quaerens, an unum, an plura peccata sint, plures uno ictu occidere, ait: Affirmant communiter DD. sed æquè probabiliter respondeo negativè &c. & tom. 4. de Censuris tr. 1. disp. 3. qu. 51. ait probabilis esse, quòd in hoc casu non sit duplex peccatum: & ibid. tr. 2. disp. 17. qu. 87. ait tatis, probabile esse,

quòd, absolute loquendo, possit Confessor ex vi Bullæ Cruciatæ absolvere Hæreticum occultum, & emendatum. Adverto tamen hæc opinionem non esse probabilem. Superfedeo ab alijs locis; ubique enim sperat solam probabilitatem objectivam.

Aversa inter suos regimine, & inter ceteros N. doctrinâ fatis notus, de Euchar. qu. 10. sect. 184. 4. quaerens, an ex necessitate possit purus Avelicus Laicus, vel etiam fœmina ministrare Eucharistiam sibiimet, aut alteri in mortis articulo constituto, ait: Id etiam his temporibus in casu præcisè necessitatis censeri potest licitum: ecce non dicit, iudico, sed iudicari potest licitum: ergo dummodo adit motivum certò grave, cui iudicium directum niti potest, et si hoc suspendatur, licet talis ministratio: ergo ad licitè operandum satis est probabilitas objectiva, sine formali. Ita sæpe alibi de Pœnitentiâ, Baptismo, necnon in quaestionibus speculativis.

Thomas Hurt. ut plurimum iudicio de N. objectivâ probabilitate utitur: ita tom. 2. tr. 187. 8. cap. 1. ref. 9. n. 175. & 198. quaerens, an Thom. gabellæ iustæ solvi in conscientiâ debeant, si Hæretici ab exactoribus non exigantur, resolvit reflexè per probabilitatem, non per veritatem; ait enim valdè probabile esse sententiam hoc asserentem: & ibid. tr. 12. cap. 1. n. 152. ait, valdè probabile esse, quòd hæretis occulta sit casus Episcopalis: & tom. 1. tr. 5. ref. 17. asserit valdè probabile, quòd Episcopi vigore Tridentini absolvere possint Hæreticos occultos. At quid plura ex docto Authore, cum ubique probabilitati nitatur?

Verricelli, vir verè doctissimus, iurem. N. rito à Bordonò appellatus cap. 6. in Propag. 186. nac. n. 16. ut plurimum ad probabilitatem Veritatis objectivam accurrit, ut oculis ipsis manifestum est; inter alia hæc habet tr. 2. qu. 10. quòd si intellectus ferre deberet iudicium inter res probabiles, non necessario iudicaret simpliciter verum, quòd est probabilis: (ecce, quàm aperte opponatur Modernis Probabilioristis, tum iudicibus simpliciter verum, quòd est probabilis, tum obligantibus ad iudicium directum de veritate opinionis probabilioris) sed utrumque allereret verum plus, & minus, quatenus probabilior magis accedere videtur ad objectivam veritatem rei, quàm minus probabilis; adhuc tamen utraq; involvit veritatem moralem, secundum magis, & minus, ut ait Bordonus cap. 5. n. 28 & cap. 6. n. 21.

Diana celeberrimus in re morali, vix ali. N. quid directè resolvit, sed ferè semper utitur iudicio reflexo: ita pari. 4. tr. 3. ref. 20. Probabilis.

probabilem asserit opinionem de dubio circa culpam juridicam: & *part. 10. tr. 11. resol. 34.* probabilem censet opinionem Leandri, & aliorum, quod opinio probabilis circa requisita ad indulgentiam faciat, ut quis eam lucretur, etsi non ponat ea, quae requiruntur: & *part. 11. tr. 5. resol. 3.* dicit se in praxi secutum esse opinionem oppositam tamquam probabilem, etsi ei adversam vocet probabiliorem.

N. Demum Basilius Ponze de Matrim. *Ca. ram. in Theologia, Verde in Anacephalogo, Barthol. à S. Fausto de Jubileo, Anton. à Spiritu S. in Directorio, Trullenc. in Bullam Cruciatæ, & in Præcepta, Duardus in Bullam Cœnæ, alijque suis operibus, Portel de Privilegijs, Garcia de Beneficijs, Lezana in pluribus Tomis, Lumbier in materijs tum practicis, tum speculativis, Delbene de Immunitate, alijque suis Lucubrationibus, Bonacina in omni materiâ morali; & quotquot Academia, vel Parisiensis, vel Salmanticensis, vel Lovaniensis, vel Complutensis, vel Mediolanensis, vel Bononiensis, vel Romana, Doctores educavit, ferè omnes unâ voce, & uno calamo, plerumque ad solam certam probabilitatem, aut probabilitatem objectivam, suspento omni profus judicio directo, in dubiorum, si ve Scholasticorum, si ve Moralium resolutione recurrunt.*

N. Quin pereurrantur Antiqui, nempe Hugo de S. Vict. Richard. de S. Vict. Thom. Arg. de Argentina, Egidius Colum. Gregor. de Arimino, clarissimi Familiae Augustinianæ Scriptores; nec non legantur Henricus Sylvius, & inter Modernos Elias à S. Cassiano; immò ex Ecclesiasticis secularibus M. Petr. Lombardus, vulgo dictus Magister Sententiarum, Henricus Gandavenis, Guillelmus Altifiodorensis, Gabriel Biel, Joan. Maior, Alphonsus Curiel, & alij, qui ubique ut sapientiae, & prudentiae portenta habiti sunt; hi omnes crebrò tum in speculativorum, tum in moralium dubiorum resolutione ad solam probabilitatem objectivam confugiunt. Quibus autem fati non sunt Doctores à me citati, nec satis erunt citandi.

N. Nunc mihi ad duos, vel tres Probabilioristas non tantùm inter se, sed quilibet sibi ipsi, discordes, sermo sit. Rogo, an scandalosum sit eo modo dubia moralia, aut speculativa resolvere, quo plerique Thomistæ, plerique Scotistæ, plerique Theologi. Negabunt utique: si igitur hoc jure merito negant, cur nostram doctrinam tamquam recentem Novitatis nomine inficiunt, nec non scandali culpâ contaminant? Sanè mihi sem-

per maximè arrisit prudens Em. Caietani ^{Caiet.} dictum in *Summâ v. Opinio*, ubi habet: *Opinio tripliciter est illicita. Primò ex eo, quod voluntaria. Secundo, ex non relatione ad suam regulam. Tertiò, ex modo, dum nimis firmiter adheretur opinioni, & asseritur ut certum, & indubitatum, quod tamen est intra latitudinem opinabilium; & hinc sæpe erratur ex nimio affectu ad nostram, & minore quàm opus fuerat examine, resolutione, ac judicio, dum probabilia accipiuntur ut demonstrata. Hac Caietanus.*

In cujus verbis habent, quod discant aliqui Probabilioristæ Neoterici, qui cuique sibi probabiliori adherent per judicium absolutum, firmum, & fixum, immò ita adherendum esse, & quidem firmiter, expressè docent. Nihil autem habent, quod discant Doctores à me ex omni Scholâ, & Universitate citati, qui ne in judicio directo subjectivè probabiliori, aut probabiliori errent; non tantùm non adherent illi firmiter, sed illud suspendunt, & sapissimè convolant, & appellant ad solam certam veritatis opinionis probabilis, aut probabilioris, objectivam probabilitatem, aut probabilitatem; immò quoties directè assentiuntur propriæ opinioni, si ve ut probabili, si ve ut probabiliori, attamen non ita firmiter adherent, ut judicent illam esse absolutè, & simpliciter veram; nec de eorum numero sunt, ut alienam non putent sibi probabilem, quoties propria est sibi probabilior, quin maturissimè procedunt, non ita affectu propriæ opinioni, ut simul non sint plausiores alienæ.

Hinc ingeniorum apex S. Augustinus *lib. N. 4. de Baptismo*, volens pro merito laudare D. Cyprianum, hoc unice dixit, cum non tantùm *doctum*, sed *docilem* fuisse, explicando id ipsum, quod Apostolus in laude Episcopi, cujus prærogativas designat, scribit ad Titum, ut non tantùm scienter doceat, sed patienter discat: quod ipsum laudat S. Joan. *cap. 6.* dum ait: *Est scriptum in Prophetis, omnes erunt docibiles*; quibus verbis significatur gratia, quâ homines post Euangelium facilius legem Dei scituri, & ei obediri sunt. Rogo autem, quid discere possint ab alijs quantumcumque sapientissimis, illi, qui omnem eorum opinionem oppositam propriæ, non tantùm falsam, sed apud se non probabilem judicant.

Rursus rogo, an inter oppositam opinionem, & errorem, immò hæresim, (nam in *193. materiâ etiam Fidei circa incertò revelata* dantur opiniones) aliquid intersit discrimen. Hoc novi, quòd S. Thom. *3. p. qu. 2. art. 6.*

tres sententias referens dicat: Prima opinio, & tertia non sunt dicendæ opiniones, sed hæreses in Conciliis ab Ecclesiâ damnatæ. Ecce S.D. opinionem ab hæresi distinguit; quod & nos docuimus dicendo, damnatos ab Ecclesiâ Hæreticorum errores, non tantum non esse opiniones probabiles, sed ne quidem esse opiniones, sed hæreses. Si autem omnis aliena in materiâ Fidei inter Catholicos incertâ est semper error, immo ita est falsa, ut non sit probabilis illi, cui opposita propria est probabilior, ut aliqui Neoterici Probabilioritæ docent, (quod tamen esse evidenter falsum fatetur vel ipse Fogarinus *Fogar.* Certitudinista) eo ipso sequitur, quod cum ille error sit in materiâ Fidei, erit hæresis respectu illius, cui opposita propria est probabilior. Hoc autem non tantum est contra S.Thom. quin omnem sapientiam Catholicam, & Christianam: ergo aliena est etiam probabilis illi, cui opposita propria est probabilior: ergo potest quis licitè sub certo de objectivâ probabilitate opinionis alienæ iudicio operari, suspenso saltem iudicio di-

recto subjective probabiliori de veritate propria.

Plura de existimatione, quàm de opinio-
ne alienâ habere debemus, dabit M. Sylve-
ster in Sum. v. Contentio, & M. Ponus in
Artil v. Magistri, & Guimen pag. 402. mihi
fatis est S. Augustini exemplum, de quo P.
Vasqu. i. p. disp. 89. cap. 4. dixit: Vnus pro
multis mihi semper erit Augustinus; nam in
materiâ de Gratiâ non aliter, quàm Sol inter
minora Sydera, inter cæteros Ecclesiæ PP.
fulget Augustinus, ait P. Vasqu. cap. 1. Igitur
S. Aug. de se loquens lib. de Dono Per-
fever. cap. 22. scribit: Neminem velim sic
amplecti omnia mea, ut me sequatur, nisi in
iis, in quibus me non errare perspexerit;
nam præterea nunc facio libros, in quibus
Opuscula mea retractanda suscepi, ut nec
me ipsum in omnibus me secutum fuisse de-
monstrem. Ecce quâ moderatione de se lo-
quatur, approbans licitum sequi tam suam,
quàm oppositam opinionem, nisi perspexerit
aliquis, id est, clarè noverit, eam esse erro-
rem.

DISPUTATIO XXIII.

*Solidissimæ rationes pro solius iudicij reflexi certi de objectivâ pra-
dicâ probabilitate veritatis opinionis sufficientiâ.*

SECTIO I.

*Prima ratio ex perfectissimo Mariane mentis, &
voluntatis intelligendi, & operandi modo.*

§. I.

Deipara exemplum in incertis.

SUMMARIUM.

*Admirabilis doctrina P. Suar. n. 1.
Ex summâ Deiparæ prudentiâ infert P. Suar.
Deiparam nunquam desinit de re incertâ ju-
dicasse, n. 2.
Infert Deiparam ad solum iudicium reflexum
tunc appellasse, n. 3.
Et quidem ad solum reflexum de probabilitate,
num. 4.
Longe prudentius est ad solum reflexum appella-
re, quàm ad directum, n. 5.
Solum iudicium de objectivâ probabilitate satis
est juxta P. Suar. ad prudenter operandum,
num. 6.
Implicat lex obligans in incertis ad iudicium di-
rectum, ib.*

*Trahit P. Suar. exemplum Beatorum, qui solo
reflexo contenti sunt, n. 7.*

*Lex obligans ad iudicium directum est contra
prudentissimum Deiparæ, & Beatorum mo-
dum, n. 8.*

*Ex dictâ doctrinâ formo insolubile argumenti. 9.
Immunitas intellectus Mariani ab omni errore
salvari non potest, nisi suspensio iudicij directo
de veritate, & concepto solo reflexo de proba-
bilitate, ib.*

*Omne iudicium, etsi moraliter certum, esse possit
materialiter falsum, n. 10.*

*Ex eo quod Deipara nunquam erravit, non in-
fertur, quod omnia sciverit, n. 11. 12. 13.
Revelationes fictitiæ non sunt admittendæ, ib. &
n. 14.*

*Deipara à solo iudicio reflexo, suspensio omni di-
recto, regulata fuit immediate ad honestissi-
mas operationes, n. 15.*

*Perfektius operatur, qui nititur soli reflexo de
probabilitate, quàm qui vel soli directo mora-
liter certo de veritate; vel huic simul cum iu-
dicio reflexo de objectivâ certitudine verita-
tis, n. 16. & 17.*

Nro